

GHID DE PLANIFICARE STRATEGICĂ LOCALĂ

CU INTEGRAREA MIGRAȚIEI, PRINCIPIILOR DREPTURILOR OMULUI ȘI EGALITĂȚII DE GEN

Acest ghid a fost elaborat în cadrul Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PCDLI) implementat de Guvernul Republicii Moldova, cu asistența Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitatea Femeilor (UN Women), finanțat de Guvernele Danemarcei și Suediei.

Ghidul a fost actualizat prin încorporarea componentei de migrație și dezvoltare locală în cadrul Proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), implementat de Guvernul Republicii Moldova, cu asistența PNUD, cu suportul financiar al Guvernului Elveției.

Publicația a fost realizată în cadrul Proiectului MiDL. Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat politicile sau viziunile oficiale ale Guvernului Republicii Moldova, PNUD, UN Women sau a Guvernelor Danemarcei, Suediei și Elveției.

Autori:

Ana Vasilache
Diane Bunyan
Gabriela Tejada

Ediție coordonată de:

Olesea Cazacu
Oxana Maciuca

CUPRINS

LISTA BOXELOR ȘI EXEMPLELOR CU PRACTICI	4
INTRODUCERE	7
Intervenția PNUD în Dezvoltarea Locală	8
Necesitatea Adoptării unei Abordări bazate pe Principiile Drepturilor Omului și a Egalității de Gen în Dezvoltarea Locală	9
Necesitatea Încorporării Componentei Migrației în Planificarea Dezvoltării Locale	11
Ce este procesul de integrare?	12
Care sunt obiectivele?	13
Care este rolul APL-urilor?	13
Necesitatea încorporării migrației în strategiile de dezvoltare locală de către APL-urile din Moldova	14
Care sunt beneficiile?	14
Ghid de Planificare Strategică Locală cu integrarea migrației, principiilor drepturilor omului și egalității de gen	15
PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII LOCALE	19
Dezvoltarea Locală e pe Termen Lung – prin Dezvoltare Durabilă și Integrată	20
Dezvoltarea Locală este Echitabilă – prin Incluziune Socială și Șanse Egale pentru Fiecare	22
Împreună Mai Puternici – prin Participare și Parteneriat în Procesul de Dezvoltare Locală	25
Încrederea și Respectul sunt Condiții Prealabile pentru Participare și Parteneriat în Procesul de Dezvoltare Locală	27
ETAPELE PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ	29
Etapa 1: Pregătirea Procesului de Planificare	33
Etapa 2: Înțelegerea Prezentului – unde ne aflăm	42
Etapa 3: Definirea Viitorului dorit	87
Etapa 4: Identificarea Soluțiilor	93
Etapa 5: Implementare	102
Etapa 6: Monitorizare și Evaluare	108
GLOSAR DE TERMENI UTILIZAȚI	112

LISTA BOXELOR ȘI EXEMPLELOR CU PRACTICI

Boxa 1.	Exemplu: Etapele procesului de planificare strategică în Horezu, România	31
Boxa 2.	Exemplu: Crearea unității de mobilitate umană pentru includerea persoanelor în mobilitatea umană, în Pichincha, Ecuador	36
Boxa 3.	Practică eșuată: Strategia de reintegrare a cetățenilor albanezi reîntorși în anii 2010-2015	37
Boxa 4.	Bună practică Proiectul JAPPANDO: Mobilizarea migranților, APL-urilor, investitorilor și actorilor economici pentru dezvoltarea locală în Senegal	38
Boxa 5.	Bună practică: Zilele Diasporei organizate anual în Moldova	41
Boxa 6.	Exemplu: Elaborarea profilului comunității în localitățile din Moldova	45
Boxa 7.	Bună practică: Asociația de Băștinași "Migration et Développement" aduce beneficii comunităților locale din Maroc	64
Boxa 8.	Exemplu: Noul Plan Strategic polonez pentru consolidarea cooperării cu diaspora	67
Boxa 9.	Bună practică: Cluburile Consultative Economice în localitățile din Moldova	67
Boxa 10.	Exemplu: Cartografierea migranților moldoveni din Federația Rusă și Europa. Analiza situației migraționale la nivel local	69
Boxa 11.	Bună practică: Consilii Locale Consultative în Moldova	71
Boxa 12.	Bună practică: Crearea primelor Asociații de Băștinași în 25 localități din Moldova	73
Boxa 13.	Exemplu: Crearea Biroului Relații cu Diaspora în Moldova	74
Boxa 14.	Exemplu: Model de cooperare în domeniul inovațiilor și afacerilor cu diaspora în Serbia	75
Boxa 15.	Bună practică: Platforme de crowdfunding cu implicarea comunităților diasporei pentru valorificarea oportunităților investiționale în țările lor de baștină	76
Boxa 16.	Exemple de proiecte de dezvoltare locală finanțate prin crowdfunding în Moldova	78

Boxa 17. Exemplu: Sondaj în rândul antreprenorilor din mediul rural și al diasporei în Albania și Bosnia-Herțegovina	85
Boxa 18. Exemplu: Elaborarea unei viziuni comune pentru Horezu, România	88
Boxa 19. Exemplu: Obiectivele strategice integrate ale Planului Strategic din Horezu, România	90
Boxa 20. Exemplu: Includerea consiliilor municipale în Pactul Ocupării Teritoriale a Tinerilor din Albania	92
Boxa 21. Exemplu: Probleme și oportunități în realizarea obiectivelor strategice în Horezu, România	95
Boxa 22. Exemplu: utilizarea analizei SWOT pentru identificarea punctelor forte și celor slabe, a oportunităților și provocărilor în activitatea operațională IAM în Oaxaca, Mexic	98
Boxa 23. Exemplu: Strategiile identificate în Horezu pentru realizarea obiectivului Guvernului Local: consolidarea capacității APL pentru a-și asuma un rol de lider proactiv în dezvoltarea socio-economică locală	100
Boxa 24. Exemplu: Organizarea Congresului Diasporei în Moldova	105
Boxa 25. Exemple de instrumente pentru promovarea implicării și participării imigranților	106
Boxa 26. Exemplu: Abilitarea grupurilor vulnerabile în 70 de localități din Moldova	107
Boxa 27. Exemplu: Manual pentru protecția migranților și familiilor lor în Ecuador	107
Boxa 28. Exemplu: Cooperarea între Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Asociația Letonă a Autorităților Locale și Regionale (LALRG)	116
Boxa 29. Exemplu: Cooperarea între Chișinău, Moldova și Iași, România, pentru a acorda asistență copiilor rămași singuri	117
Boxa 30. Exemplu: Analiza bugetului din perspectiva de gen în Bristol	123

INTRODUCERE

INTERVENȚIA PNUD ÎN DEZVOLTAREA LOCALĂ

PNUD este printre primii parteneri internaționali care susțin dezvoltarea socio-economică locală în Republica Moldova din 1992. Acest ghid se bazează pe experiențele progresive ale PNUD în susținerea comunităților moldovenești în vederea sprijinirii dezvoltării locale. Ghidul a fost actualizat treptat, în primul rând, prin încorporarea abordării bazate pe principiile Drepturilor Omului și ale Egalității de Gen (în 2011, ca parte a Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată (PCDLI) și, mai recent (în 2015, în cadrul Proiectului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), prin încorporarea componentei de migrație.

PCDLI a fost lansat ca un program comun al PNUD și UN Women cu Guvernul Republicii Moldova și implementat în trei faze consecutive între 2007 și 2015, cu sprijinul financiar al Guvernelor Suediei și Danemarcei.

Obiectivul PCDLI consta în sprijinirea Republicii Moldova în vederea asigurării că grupurile vulnerabile din zonele rurale și urbane sărace beneficiază de oportunități de dezvoltare socio-economică durabilă prin intermediul unor politici regionale și locale corespunzătoare, implementate de către Autoritățile Publice Locale (APL-uri) și parteneri într-un mod bazat pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen.

Pentru a atinge acest obiectiv, programul a avut două componente-cheie:

- Dezvoltarea capacității autorităților locale în vederea planificării, bugetării, implementării, monitorizării și evaluării inițiativelor de dezvoltare în baza principiilor drepturilor omului și ale egalității de gen
- Abilitarea comunităților rurale și a organizațiilor societății civile (OSC-uri) din regiunile-țintă în vederea participării active la planificarea, implementarea și monitorizarea dezvoltării locale și pentru obținerea accesului egal la servicii publice de calitate și la infrastructura comunității

În vederea implementării acestor componente-cheie și asigurării durabilității intervențiilor, au fost elaborate două ghiduri care se completează reciproc:

1. Ghid de Planificare Strategică pentru Dezvoltare Socio-Economică bazată pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen
2. Ghid pentru mobilizarea comunității în vederea abilitării grupurilor vulnerabile

În baza rezultatelor obținute de PCDLI și urmărind avansarea în continuare a agendei de dezvoltare, la etapa a doua (2015-2017), proiectul MiDL a fost lansat în colaborare cu Cancelaria de Stat a Guvernului Republicii Moldova, cu suportul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), în vederea completării perspectivelor bazate pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen cu integrarea componentei de migrație.

Cu aceasta, PNUD propune o inițiativă menită să exploreze posibilitățile de legătură sistematică și eficientă între migrație și dezvoltarea locală. Prin abilitarea și implicarea comunităților afectate de migrație în dezvoltarea locală durabilă prin perspectivele drepturilor omului și ale egalității de gen, proiectul își propune să îmbunătățească accesul la serviciile publice locale și la oportunitățile generatoare de venit. Proiectul consolidează potențialul APL-urilor de elaborare și implementare a politicilor strategice de migrație și de legare sau corelare a acestora cu procesele de dezvoltare locală.

Prezentul ghid reprezintă un instrument important care contribuie la asigurarea durabilității intervenției PNUD prin promovarea adoptării unei abordări bazate pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen în planificarea locală, încorporând, de asemenea, și comunitățile afectate de migrație.

NECESITATEA ADOPTĂRII UNEI ABORDĂRI BAZATE PE PRINCIPIILE DREPTURILOR OMULUI ȘI A EGALITĂȚII DE GEN ÎN DEZVOLTAREA LOCALĂ

În linii generale, respectarea principiilor egalității de gen și ale drepturilor omului în dezvoltarea locală contribuie la un proces de dezvoltare centrată pe necesitățile oamenilor în baza principiilor de nediscriminare, transparență, participare și responsabilitate. Atât egalitatea de gen, cât și drepturile omului urmăresc ca dezvoltarea la nivel local să fie bazată pe egalitate și incluziune, oferind tuturor oportunități pentru a participa, în mod semnificativ, în calitate de titulari de drepturi, la definirea procesului de dezvoltare; consolidează dimensiunile esențiale ale bunei guvernări locale, cum ar fi responsabilitatea, transparența, eficiența și durabilitatea activității *deținătorilor de sarcini*; sunt în mod inerent dedicate abilitării oamenilor pentru a-și putea alege propriile opțiuni de dezvoltare.¹

Elaborarea cu succes a unui plan comunitar la nivel local, cu participarea tuturor grupurilor comunității, are numeroase beneficii, printre care:

- **Solidarizarea membrilor comunității în jurul unui scop comun**

În timpul acestui proces de lucru comun, membrii comunității încep să fie percepuți ca ființe umane cu probleme și preocupări reale, fapt care duce la îmbunătățirea relațiilor dintre ei. Astfel, crește nivelul capitalului social, iar comunitatea devine mai puternică.

¹ Administrația Locală, Abordarea Bazată pe Principiile Drepturilor Omului și Integrarea Dimensiunii de Gen în Contextul Europei și al țărilor CSI, Centrul Regional PNUD.

- **Evitarea apariției conflictelor între diferite grupuri ale comunității**
Experiența excluderii sociale, trăită în special la vârste fragede, are consecințe nefaste asupra dezvoltării individuale, cum ar fi: reducerea respectului de sine, dezvoltarea unui comportament agresiv, apariția depresiei sau a sentimentelor de nesiguranță. Cercetătorii au demonstrat că și respingerile suferite din partea unor persoane străine, chiar și pentru o perioadă scurtă de timp, au consecințe nefaste asupra unui individ. În mai multe experimente de psihologie socială, persoanele selectate aleatoriu, în momentul în care au primit mesaje prin care erau informate că au fost respinse din anumite contexte sociale, au devenit *mai agresive, mai dispuse să trișeze, mai puțin dornice să ajute pe alții și mai predispuse să urmărească obiective pe termen scurt, în detrimentul celor pe termen lung*. S-a constatat că respingerea a condus foarte rapid la reacții de autodistrugere și la un comportament antisocial. Prin abordarea propusă de acest ghid ar putea fi întrerupt ciclul vicios al excluderii sociale, discriminării și prejudecăților, iar prin identificarea cauzelor frustrărilor resimțite de indivizi ale căror interese, de obicei, sunt ignorate, ar putea fi evitată apariția unor potențiale conflicte între diferite grupuri ale unei comunități.
- **Folosirea competențelor și a experienței tuturor în beneficiul comunității**
Fiecare are cunoștințe, creativitate și abilități, iar experiențele de viață ale femeilor și bărbaților, ale persoanelor în vârstă sau ale celor mai tinere, ale celor aparținând diverselor grupuri etnice sau altor tipuri de comunități pot fi folosite în beneficiul întregii comunități. Oamenii trebuie să fie caracterizați mai degrabă de calități decât de slăbiciunile lor.
- **Identificarea de noi oportunități și posibilități pentru viitor**
Lucrul în echipă și perspectiva unui viitor mai bun aduce o energie pozitivă în comunitate. Oamenii devin mai deschiși și încep să-și folosească creativitatea pentru a găsi soluții noi și inovatoare pentru probleme vechi și pentru a identifica noi oportunități.
- **Consolidarea guvernării locale**
Obiectivele și rezultatele înregistrate în comun au șanse mai mari să fie transpuse în realitate, datorită încrederii reciproce și angajamentului luat pentru implementarea acțiunilor planificate.
- **Abilitarea comunităților**
Sprijinirea membrilor celor mai vulnerabile grupuri și a femeilor, în vederea consolidării rolului acestora în dezvoltarea și implementarea planurilor de viitor, asigură faptul că aceștia se simt ca făcând parte din comunitate. Discuțiile se concentrează pe ceea ce pot face ei pentru a-și crea un viitor mai bun și nu pe ceea ce alții pot sau trebuie să facă pentru dânsii. Fiecare întâlnire, datorită modului în care membrii comunității ascultă, vorbesc și comunică unul cu celălalt, devine un model al viitorului pe care aceștia doresc să îl creeze.

- **Dezvoltarea și îmbunătățirea parteneriatelor**

Pentru a obține rezultate pozitive pentru comunitate este necesară implicarea tuturor partenerilor, colaborarea între administrațiile publice de nivel local, regional și național, cu alte instituții publice, cu reprezentanții Societății Civile, precum și ai sectorului privat.

NECESITATEA ÎNCORPORĂRII COMPONENTEI MIGRAȚIE ÎN PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII LOCALE

Republica Moldova este puternic afectată de fenomenul migrației, mai mult de 16% din populația totală activă câștigându-și existența în străinătate², cu aproximativ 7% implicați în migrația internă din țară³. Atât migrația internațională, cât și cea internă răspund strategiilor individuale sau familiare de accesare a oportunităților și perspectivelor de dezvoltare socio-economică și condiții de viață mai bune pentru oameni.

Guvernul Republicii Moldova vede migrația ca o zonă de dezvoltare semnificativă, având în vedere că aceasta poate contribui la dezvoltarea socio-economică a comunităților locale în diverse moduri, contribuind la îmbunătățirea serviciilor de bază, prin transferul de competențe, expertiză și resurse suplimentare, precum și prin crearea oportunităților generatoare de venituri și de angajare.

În timp ce migrația internațională a fost întotdeauna o preocupare pentru guvernul moldovean, rolul APL-urilor în acest proces complet de migrație nu a fost suficient recunoscut până la moment. Toți actorii implicați ar trebui să fie conștienți de faptul că migrația începe la nivel local, în cadrul comunității (raion, oraș și sat) din care provin oamenii, iar „costurile sociale ale migrației sunt, de obicei, simțite la nivel de gospodărie, ceea ce ar putea afecta comunitățile”⁴. În cele din urmă, atunci când migranții moldoveni se întorc înapoi în țară, în cele mai multe cazuri, aceștia tind să plece înapoi sau să se reintegreze în comunitățile lor de origine⁵. Dat fiind faptul că impactul și consecințele migrației sunt resimțite direct la nivel local, APL-urile pot juca și au un rol critic în sporirea impactului de dezvoltare a migrației la nivel local.

² Această cifră include atât migranții internaționali, cât și cei temporar sezonieri. De Zwager, N. and Sintov, R. (2014) Driving innovation in circular migration. Migration and development in Moldova. Market analysis; Nexus Moldova; IASCI, CIVIS; Chișinău. http://nexusnet.md/pic/uploaded/IASCI_CIVIS_Market_Analysis_Driving_Innovation_in_circular_migration.pdf

³ Ibid.

⁴ Ghid de integrare a migrației și dezvoltare a planificării și guvernării locale (Lgu's Guide to mainstreaming migration and development in local development planning and governance); <http://www.migration4development.org/en/resources/library/lgu-guide-mainstreaming-migration-local-development-planning-and-governance>

⁵ De Zwager, N. and Sintov, R. (2014) Driving innovation in circular migration. Migration and development in Moldova. Market analysis; Nexus Moldova; IASCI, CIVIS; Chișinău. http://nexusnet.md/pic/uploaded/IASCI_CIVIS_Market_Analysis_Driving_Innovation_in_circular_migration.pdf

CE ESTE PROCESUL DE INTEGRARE?

Ținând cont de faptul că migrația este un fenomen care poate fi valorificat pentru a avea un impact pozitiv asupra dezvoltării locale, APL-urile trebuie să înțeleagă și să observe modul în care migrația internațională este prezentă în localități, situația migranților și a familiilor rămase în urmă, precum și modul în care migrația a ajutat la îmbunătățirea situației economice a acestora. Aspectele legate de migrație trebuie să fie „o parte integrantă și esențială a planificării și programării dezvoltării locale în vederea transpunerii oportunităților apărute în rezultatul mișcării transfrontaliere a persoanelor și adresării costurilor sociale ale migrației către migranți, familiile și comunitățile acestora”.⁶

În consecință, integrarea migrației se referă la procesul care vizează încorporarea migrației ca un parametru în diverse domenii de politică, prin intermediul unor mecanisme cu implicarea tuturor părților interesate și pe diferite niveluri.⁷ Acest proces presupune o evaluare a implicațiilor migrației asupra oricărei acțiuni planificate într-o strategie de dezvoltare, precum și asigură coerența între domeniile de politică care influențează și sunt influențate de migrație.

Încorporarea componentei migrație în dezvoltarea locală implică includerea experienței, cunoștințelor și intereselor migranților și ale familiilor acestora pe agenda de dezvoltare. Aceasta poate necesita efectuarea unor modificări în strategii, obiective și acțiuni, astfel încât migranții și familiile acestora să poată, în mod sistematic, influența, participa și beneficia de procesele de dezvoltare.

În spatele procesului de integrare a migrației stau câteva considerații:

- APL-urile trebuie să înțeleagă și să fie conștiente de contextul migrației la nivel local, fapt care oferă o bază solidă pentru planificarea strategică în continuare.
- Viziunea și misiunea APL-urilor ar trebui să includă bunăstarea și aspirațiile nu doar ale populației locale, dar și ale comunităților afectate de migrație (migranții și familiile acestora rămase în țară).
- La stabilirea politicilor de integrare, APL-urile trebuie să implementeze mecanisme participative bazate pe contextul și realitățile socio-economice locale.
- Migrația și dezvoltarea au efecte reciproce care pot fi pozitive și negative.

⁶ Lgu's Guide to mainstreaming migration and development in local development planning and governance; <http://www.migration4development.org/en/resources/library/lgu-guide-mainstreaming-migration-local-development-planning-and-governance>.

⁷ Lucrare elaborată de OIM și PNUD (2015) „White Paper: Mainstreaming migration into local development planning and beyond; Organizația Internațională pentru Migrație și Inițiativa Comună pentru Migrație și Dezvoltare.

- Migrația trebuie să fie considerată ca o categorie inclusivă sau generală, recunoscând natura variată și opțiunile de mobilitate umană, în cadrul ciclului deplin de migrație, în funcție de posibilitățile de dezvoltare: înainte de plecare, migrație (ambele tipuri internă și internațională, precum și temporară/circulară), reîntoarcerea și re-integrarea.

CARE SUNT OBIECTIVELE?

Obiectivele procesului de integrare a migrației sunt⁸:

- **Facilitarea integrării socio-economice a migranților și familiilor acestora.** Integrarea este înțeleasă ca fiind promovarea societăților inclusive în care migranții sunt implicați în formularea, implementarea și monitorizarea de politici care se intersectează cu procesul de integrare.
- **Consolidarea oportunităților aduse de diasporă.** Abordările de integrare iau în considerare setul deplin de bunuri transnaționale ale diasporilor și, de asemenea, provocările cu care acestea se confruntă.
- **Intensificarea și susținerea cooperării descentralizate.** Abordările cu privire la integrare asigură că o cooperare descentralizată se bazează pe beneficiile aduse de migranți. Cooperarea descentralizată se referă la activitățile de cooperare între APL-urile din diferite țări, care deseori implică societatea civilă, cu scopul dezvoltării durabile a teritoriilor sale.
- **Abordarea în mod sistematic a fluxurilor importante de migrație și adoptarea unei abordări bazate pe drepturile omului în cazul migrației.** De fapt, este extrem de important ca atunci când se discută despre migranți și migrație să fie luate în considerație toate grupurile implicate, inclusiv migranții permanenți și temporari, migranții întorși și familiile migranților rămase în țară.

CARE ESTE ROLUL APL-URILOR?

Practicile internaționale arată că activitățile durabile de succes care leagă migrația și dezvoltarea au o ancorare puternică la nivel local.⁹ APL-urile joacă un rol important în domeniul migrației și dezvoltării, deoarece:

- **APL-urile sunt actori cruciali în reglementarea fenomenului de migrație și în abordarea legăturilor dintre migrație și dezvoltarea locală.** Ele sunt instanțele competente pentru abordarea celor mai mari necesități și nevoi ale comunităților locale, acolo unde efectele migrației sunt cel mai bine resimțite.

⁸ Idem.

⁹ Unele exemple ale acestor activități conexe dintre migrație și dezvoltare sunt arătate în următoarele secțiuni ale Ghidului

- **APL-urile sunt motoare ale dialogului dintre mai multe părți interesate la nivel local.** Apropierea acestora de comunități, precum și experiența lor directă în implementarea politicilor la nivel local le transformă în actori-cheie pentru inițierea dialogului multipartit și luarea deciziilor cu privire la efectele migrației, cu participarea comunității, inclusiv a migranților.
- **APL-urile au un rol de jucat în implementarea și monitorizarea rezultatelor migrației pe scară mai largă și a strategiilor locale de dezvoltare.** Ca parte integrantă a realităților naționale și regionale mai ample și mai cuprinzătoare, APL-urile pot colabora cu alte instituții de stat prin eforturi coordonate în vederea asigurării eficienței procesului de integrare la nivel local, cu respectarea nivelului de descentralizare.

NECESITATEA ÎNCORPORĂRII MIGRAȚIEI ÎN STRATEGIILE DE DEZVOLTARE LOCALĂ DE CĂTRE APL-URILE DIN MOLDOVA

Migrația este un fenomen de dezvoltare care poate fi valorificat pentru un impact pozitiv asupra dezvoltării locale. Astfel, încorporarea migrației în strategiile de dezvoltare locală de către APL-urile din Moldova este esențială pentru a răspunde provocărilor și oportunităților aduse de fenomenul migrației și pentru a genera beneficii pentru comunitate.

APL pot contribui la dezvoltarea locală prin abilitarea comunităților de migranți!

CARE SUNT BENEFICIILE?

Integrarea migrației în planificarea dezvoltării APL-urilor poate contribui la minimalizarea efectelor negative și maximizarea beneficiilor migrației pentru o dezvoltare socio-economică și umană locală.

Implementarea eficientă și cu succes a unui plan al comunității locale care încorporează aspecte de migrație oferă **efecte pozitive pentru comunitate**, cum ar fi:

- **Utilizarea capacităților, experiențelor și bunurilor migranților și ale organizațiilor din diasporă în beneficiul comunității.** Migranții, organizați individual sau parte a organizațiilor din diasporă, aduc împreună o serie de beneficii care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea calității vieții oamenilor din comunitățile locale. O mai bună calitate a vieții în sate și orașe, unde aceștia pot reveni în viitor, ar putea determina motivația migranților de a se implica în acțiuni de dezvoltare locală.

¹⁰ Conform datelor IASCI/NEXUS, aproximativ 4% din migranții Moldoveni sunt implicați în Organizații Diasporale. De Zwager, N. and Sintov, R. (2014) Driving innovation in circular migration. Migration and development in Moldova. Market analysis; Nexus Moldova; IASCI, CIVIS; Chișinău

- **Consolidarea și abilitarea comunității locale.** Abordarea participativă care încorporează vocile migranților cu cele ale comunității permite identificarea principalelor probleme și provocări legate de migrație, precum și impactului acestora la nivel local. Migranții dobândesc un rol politic tot mai important în procesul de luare a deciziilor la nivel local. În rezultat, ei se simt parte a comunității, iar relația acestora cu alte grupuri se îmbunătățește, și în cele din urmă, comunitatea devine mai puternică.
- **Identificarea oportunităților inovatoare.** Mobilitatea umană în creștere oferă noi oportunități pentru migranți și comunitate, precum și pentru APL-uri, care caută să exploateze și să valorifice potențialul acestora pentru impulsivarea dezvoltării locale prin noi mijloace și metode. Această mobilitate mai vine să abordeze și un set de provocări, inclusiv necesitatea de a implica și mobiliza migranții și comunitățile afectate de migrație în procesul de dezvoltare socio-economică. Noile modalități de a adresa astfel de probleme și de a identifica soluții viabile stimulează atât creativitatea APL-urilor, cât și a comunității. În cele din urmă, întregul proces va fortifica cunoștințele și capacitățile din domeniul migrației și dezvoltării.
- **Consolidarea administrării locale și a cooperării descentralizate.** Obiectivele stabilite în baza unei abordări participative încurajează încrederea și angajamentul pentru punerea în aplicare a acțiunilor planificate. Procesul consolidează structurile de administrare la nivel local, iar rezultatele așteptate sunt ușor de obținut. De asemenea, cooperarea cu APL-urile în țările de destinație poate contribui la construirea de legături transnaționale între administrațiile și comunitățile locale din ambele puncte, fiind consolidată administrația locală și oferite beneficii suplimentare.
- **Obținerea rezultatelor pozitive prin stabilirea parteneriatelor multipartite.** Aceasta presupune colaborarea cu toate părțile interesate relevante pentru mobilizarea acțiunilor colective. Parteneriatele incluzive vor contribui la atingerea rezultatelor pozitive și durabile.

GHID DE PLANIFICARE STRATEGICĂ LOCALĂ CU INTEGRAREA MIGRAȚIEI, PRINCIPIILOR DREPTURILOR OMULUI ȘI EGALITĂȚII DE GEN

SCOPUL GHIDULUI

Scopul Ghidului este de a descrie pas cu pas *abordarea dezvoltării locale* prin intermediul unei planificări strategice participative care integrează comunitățile afectate de migrație, bazate pe principiile drepturilor omului și egalității de gen. Acesta este destinat primarilor și consilierilor pentru a-i ajuta în procesul de elaborare de strategii și politici pentru dezvoltarea socială, economică și de mediu la nivel de comunități.

O abordare holistică a dezvoltării care cuprinde comunitățile afectate de migrație ar trebui să includă, prin urmare, principiile drepturilor omului și ale egalității de gen. O astfel de abordare are, în mod inerent, angajamentul de abilitare a oamenilor de a face propriile alegeri de dezvoltare și este în concordanță cu dezvoltarea durabilă locală.

Ghidul va sprijini APL-urile în vederea angajării și implicării comunităților afectate de migrație, femei și bărbați, în procesele de dezvoltare locală, care vor duce la îmbunătățirea serviciilor publice locale și dezvoltarea economică locală durabilă.

Pentru a avea succes în realizarea și oferirea beneficiilor reale, aceste strategii și politici trebuie să urmeze un dialog multipartit, în sensul de a fi soluționat și implementat în parteneriat cu localnicii, migranții și familiile acestora, organizațiile din diasporă și mediul de afaceri pentru a asigura că aceștia satisfac nevoile și necesitățile din prezent și viitor ale persoanelor care locuiesc și lucrează în regiune.

Discuțiile frecvente cu privire la dezvoltarea locală au implicat doar cei mai vizibili și activi cetățeni, iar nevoile și perspectivele oamenilor săraci, cu dizabilități, a persoanelor în vârstă și tinerilor, femeilor, inclusiv victimelor violenței domestice și ale gospodăriilor gestionate de femei, ale romilor și ale altor minorități etnice, precum și ale altor grupuri vulnerabile nu au fost ascultate sau abordate.

De asemenea, APL-urile nu au fost capabile să integreze în mod adecvat și sistematic comunitățile afectate de migrație în strategii și politici concrete. Prin urmare, este necesar să fie promovat un proces incluziv, unde migranții și familiile acestora, precum și organizațiile din diasporă să fie implicați în elaborarea politicilor de dezvoltare socio-economică, pentru a reflecta și realitățile, nevoile și provocările acestui grup. Prin urmare, este esențial ca APL-urile să colaboreze eficient cu comunitățile afectate de migrație, precum și cu alți actori ai societății civile, cu organizațiile internaționale și cu sectorul privat atunci când muncesc la sporirea interconexiunilor dintre migrație și dezvoltare.

Politicile de migrație și dezvoltare necesită analize și soluții specifice sensibile la drepturile omului la nivel local. O abordare a migrației și dezvoltării, bazată pe principiile drepturilor omului, plasează migranții în centrul politicilor și managementului de migrație și dezvoltare, acordând o atenție deosebită situației grupurilor marginalizate și defavorizate de migranți.

Dezvoltarea locală trebuie realizată într-un mod diferit, prin identificarea actorilor care lipsesc pentru a-i include și a identifica modalități inovatoare și eficiente de implicare a celor care sunt cel mai puțin vizibili și cei mai vulnerabili din diferite regiuni. Dezvoltarea locală trebuie să aducă beneficii atât femeilor, cât și bărbaților, să îmbunătățească nivelul de trai al celor săraci, și să creeze condiții pentru ca toți cetățenii să aibă un cuvânt de spus în creionarea propriului lor viitor.

Prin urmare, migrații și familiile acestora trebuie să fie implicați în procesul de dezvoltare ca orice alți membri ai comunității, prin consultarea acestora în formularea politicilor, luând în considerare nevoile specifice ale tuturor categoriilor de migrați, indiferent de statutul lor migrațional.

Ghidul pune accent pe rolul primarului și al consilierilor pentru ca implicarea migraților și a familiilor acestora să se realizeze la toate etapele procesului de dezvoltare locală, precum și pe modul în care această abordare poate fi aplicată în toată activitatea autorităților locale.

În cele din urmă, ghidul are ca scop promovarea rolului APL-urilor și al altor actori locali în asigurarea aplicării principiilor drepturilor omului și ale egalității de gen în elaborarea politicilor, precum și în gestionarea migrației pentru dezvoltare, inclusiv a comunităților afectate de migrație în planificarea dezvoltării locale.

Ghidul este destinat APL, practicienilor, funcționarilor publici și consultanților locali care ghidează procesul de planificare locală. De asemenea, acesta va fi util pentru oricine este interesat în planificarea locală.

STRUCTURA GHIDULUI

Ghidul începe cu prezentarea principiilor pe care ar trebui să se bazeze procesul de dezvoltare locală, care sunt, mai ales, abordările bazate pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen. Acest ghid explică importanța integrării componentei migrației la toate etapele și pașii procesului de Planificare Strategică Participativă, cu unele exemple și bune practici, pentru o mai mare claritate și o mai bună înțelegere.

Ghidul oferă un set de instrumente care pot fi utilizate pentru colectarea informației și evaluarea situației în localitate, în termeni de necesități și participare a membrilor comunității, cu accent deosebit pe femei și comunitățile afectate de migrație.

Glosarul explică principalele concepte relevante pentru procesul descris mai sus.

FACTORII DE SUCCES

Putem anticipa următorii factori-cheie ca fiind critici pentru succesul procesului de integrare a migrației în dezvoltarea locală:

- Angajamentul, entuziasmul și capacitatea managerială a primarului și a consiliului local;
- Abordările participative cu toate părțile relevante interesate identificate și implicate. Toți trebuie să fie implicați în mod activ și să le fie ascultate opiniile în elaborarea viziunii și planurilor locale pentru viitorul regiunii (femei și bărbați din toate grupurile din regiune, inclusiv cele mai vulnerabile comunități de migrați și familiile acestora, parteneri locali și alte părți interesate);

- Plasarea migranților și familiilor acestora într-un loc de frunte printre părțile interesate în vederea participării și exprimării preocupărilor lor pe durata întregului proces de integrare;
- Legătura dintre problemele, politicile, prioritățile și acțiunile la nivel național, regional și local;
- Ancorarea procesului de integrare în realitățile locale și răspunsul la provocările și oportunitățile locale faptice;
- Planificarea și pregătirea temeinică și profundă pentru proces;
- Calitatea datelor din comunitate utilizate pentru comunicarea și formularea viziunii și a planurilor;
- Formularea clară a problemelor, provocărilor și oportunităților ce țin de migrație, dar și identificarea instituțiilor și părților interesate existente, precum și a resurselor, punctelor forte și a punctelor slabe ale acestora. Toate aceste estimări trebuie să fie bazate pe date calitative și cantitative, pentru elaborarea și consolidarea unor mecanisme de integrare durabilă;
- Obiective clare, relevante și realiste cu privire la poziția și așteptările curente ale comunității;
- Gestionarea, monitorizarea și evaluarea corespunzătoare a implementării planurilor, oferind societății civile un rol-cheie în procesul de monitorizare, în calitate de co-responsabil pentru rezultate.

Utilizarea abordării bazate pe principiile integrate ale drepturilor omului și ale egalității de gen la încorporarea migrației va facilita:

- Identificarea inegalităților care va contribui la abordarea celor care, de obicei, nu sunt incluși în programele de dezvoltare;
- Intervenții de dezvoltare mai durabilă, prin dezvoltarea capacității și întărirea capitalului social, care vor îmbunătăți dreptul de proprietate al oamenilor și vor favoriza parteneriatele;
- Consolidarea responsabilității și a transparenței prin intensificarea participării;
- Identificarea principalelor provocări ale migrației și efectele acestora asupra comunității locale, precum și abordarea lor în modul corespunzător;
- Integrarea migranților, familiilor acestora și a altor membri ai comunității în procesele de dezvoltare locală prin metode creative și durabile.

PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII LOCALE

Acestea sunt principiile care stau la baza procesului de planificare locală, cu integrarea migrației, bazată pe drepturile omului și egalitatea de gen. Primarul este cel care va avea rolul de a asigura înțelegerea acestor principii de către membrii comunității și aplicarea acestora pe întreg procesul de planificare strategică.

DEZVOLTAREA LOCALĂ E PE TERMEN LUNG – PRIN DEZVOLTARE DURABILĂ ȘI INTEGRATĂ

Durabilitatea se referă la faptul că rezultatele procesului de dezvoltare trebuie să se mențină în timp, fără să se diminueze. Acest lucru este posibil numai în cazul în care o comunitate nu își va epuiza toate resursele. Durabilitatea rezultatelor procesului de dezvoltare nu implică însă nici păstrarea status quo-ului – nu înseamnă că nu se va schimba niciodată nimic. Nu înseamnă că niciodată nu se va întâmpla nimic rău.

Dezvoltarea durabilă înseamnă să trăim și să ne dezvoltăm în limitele capacității resurselor noastre. Dezvoltarea durabilă nu înseamnă numai o creștere susținută și nu este doar o problemă de „mediu”. Dezvoltarea durabilă ia în considerare faptul că ființele umane sunt parte a ecosistemului lumii și trebuie să învețe să își integreze viața economică și socială în mediul natural înconjurător, astfel încât să mențină și să consolideze acest mediu, și nicidecum să îl distrugă.

Cea mai cunoscută definiție a Dezvoltării Durabile este: „*Dezvoltarea care satisface necesitățile prezentului, fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități*”.¹¹ Îmbrățișarea celor trei domenii ale progresului social, viabilității economice și a protecției mediului, precum și asigurarea coerenței între cele trei, este o condiție esențială a dezvoltării durabile.

Dezvoltarea integrată presupune că nu vom dezvolta un domeniu fără să le luăm în considerare pe celelalte două și vom evita să acționăm în folosul unuia, în detrimentul celorlalte. Integrarea este un principiu care asigură durabilitatea dezvoltării, încercând, de exemplu, să evite dezvoltarea economică bazată doar pe consum și utilizarea irațională a resurselor naturale ca și

¹¹ Definiția dată în 1983 de către Comisia Mondială a ONU cu privire la Mediu și Dezvoltare, numită Comisia Brundtland, după Gro Harlem Brundtland, șeful Comisiei, fostul Prim-ministru al Norvegiei.

cum acestea ar fi nelimitate sau dezvoltarea economică care aduce beneficii parțiale, creând tensiuni în societate prin apariția disparităților economice și sociale. Dezvoltarea integrată se concentrează pe zonele în care domeniile de dezvoltare se suprapun. Deciziile adoptate în cazul unui domeniu, la identificarea problemelor, viitorului dorit sau a soluțiilor, vizează și cerințele celorlalte două domenii, având un impact pozitiv asupra acestora sau cel puțin nu vor afecta dezvoltarea lor.

Integrarea în procesul de dezvoltare poate avea loc pe trei direcții principale:

- **Integrarea celor trei domenii de dezvoltare**, în modul descris mai sus, care presupune abordarea teritoriului vizat în toată complexitatea sa, identificarea perspectivelor viitoare în domeniul economic, social și ambiental, analiza resurselor locale existente, a obstacolelor și a oportunităților, definirea unui ansamblu de strategii, politici și acțiuni care să contribuie la atingerea unui progres economic și social durabil din punctul de vedere al mediului.
- **Integrarea diferitor persoane și grupuri de interese**, asigurându-se că toți oamenii și organizațiile relevante sunt implicate în procesul de dezvoltare locală. Toate grupurile comunitare, inclusiv migranții și familiile lor, sunt implicate în formularea numeroaselor politici care se intersectează cu procesul de integrare. Această integrare se face prin urmărirea a două dimensiuni principale:
 - ✓ Pe orizontală: (1) localnicii ca reprezentanți ai diferitor sectoare – public, privat sau societatea civilă pe scară largă – sunt prezenți pentru a-și exprima interesele și pentru a identifica împreună interesul general al comunității, (2) localnicii din grupuri care au un anumit statut social și economic, care au capacitatea de a-și exprima și apăra interesele, nu vor ignora femeile și reprezentanții grupurilor social-vulnerabile care nu pot face acest lucru, în mod eficient
 - ✓ Pe verticală: persoane și organizații care aparțin diferitor nivele ale autorităților publice – local, național sau internațional – lucrează împreună pentru un scop comun
- **Integrarea planului de dezvoltare locală** a unui teritoriu în planurile naționale și regionale de dezvoltare, luând în considerație interesele naționale sau regionale (care uneori pot fi în conflict cu cele locale).

Principiile dezvoltării durabile și ale integrării ar trebui să fie prezente pe tot parcursul procesului de Dezvoltare Locală, în toate etapele sale, de la definirea viitorului dorit și a situației curente până la implementarea strategiilor, programelor sau a acțiunilor.

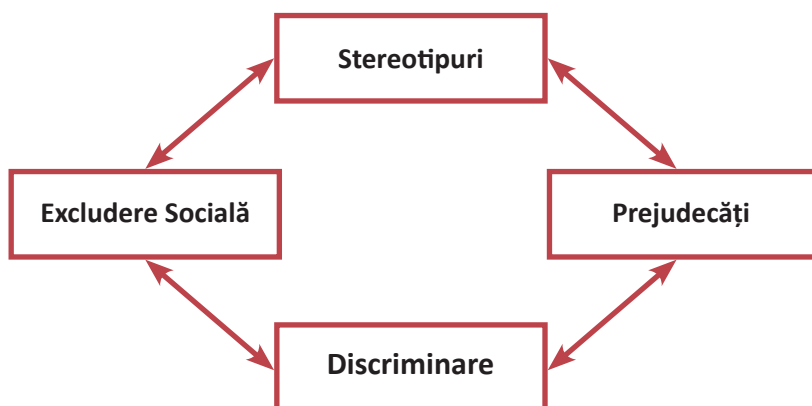
Migranții joacă un rol esențial în dezvoltarea durabilă și integrată la nivel local și nu ar trebui să fie ignorați. O dezvoltare locală durabilă și integrată poate fi realizată numai prin includerea întregii societăți, inclusiv a tuturor grupurilor vulnerabile, migranții și familiile acestora ca parte integrantă. Migrația este inclusă în Obiectivele de Dezvoltare Durabilă adoptate de statele membre ale ONU în 2015¹², recunoscând că migrația gestionată corespunzător ca o forță în spatele dezvoltării internaționale este imperativă și solicitând angajamentul internațional pentru asigurarea unei migrații în condiții de siguranță, ordine și reglementare, cu respectarea deplină a drepturilor omului și tratarea umană a migranților, indiferent de statutul migrației, a refugiaților și a persoanelor strămutate.

DEZVOLTAREA LOCALĂ ESTE ECHITABILĂ – PRIN INCLUZIUNE SOCIALĂ ȘI ȘANSE EGALE PENTRU FIECARE

INCLUZIUNE SOCIALĂ

O societate este cu atât mai puternică cu cât folosește abilitățile, experiența și energia tuturor membrilor săi. În prezent, Republica Moldova este o societate care înregistrează mari inegalități, în care anumite grupuri de oameni nu sunt capabile să joace un rol deplin în societate din cauza statutului lor social și economic. De asemenea, migranții și familiile lor nu au fost întotdeauna pe deplin integrate în societate, și nici interesele și beneficiile acestora nu au fost luate temeinic în considerare în procesul de planificare și dezvoltare locală.

Incluziunea socială implică acțiuni care să conducă la schimbarea circumstanțelor și a comportamentelor care generează (au generat) fenomenul de *excludere socială*, care poate fi văzută ca un cerc vicios al *stereotipurilor*, al *prejudecăților* și al *discriminării*. Merită să înțelegem mai bine aceste concepte.

¹² <https://sustainabledevelopment.un.org/>

Stereotipurile sunt presupuneri pe care le facem despre diferite persoane și grupuri și sunt determinate de societatea în care trăim. În cazul în care le considerăm „adevăruri” și nu suntem conștienți de modul în care s-au format, aceste presupuneri devin convingeri și pot avea consecințe nefaste asupra modului în care reacționăm și tratăm diferite persoane. Stereotipurile au următoarele caracteristici principale:

- Simplifică realitatea, ceea ce înseamnă că pot crea percepții false
- În cea mai mare parte sunt dobândite de la „mediatori culturali”, cum ar fi familia, prietenii, mass-media etc. și nu din experiență proprie
- Sunt rezistente la schimbările care survin, mai ales atunci când sunt asimilate încă din copilărie, și ne influențează percepțiile și comportamentul, de cele mai multe ori fără să ne dăm seama de aceasta

Prejudecățile sunt o consecință a stereotipurilor noastre și sunt definite ca opinii negative despre anumite persoane sau grupuri, care persistă în timp. Noi nu vedem oamenii despre care avem prejudecăți ca pe niște ființe umane unice, care au calități și defecte ca noi toți. Comportamentul ne este influențat de presupunerile noastre negative, care creează la rândul lor emoții și opinii negative, obstacole în comunicare, iar, în cele din urmă, duc la acțiuni de discriminare, excludere socială și chiar agresivitate. De exemplu, persoanele care nu sunt implicate în migrație de multe ori îi privesc pe migranți și familiile acestora prin prismă negativă sau sunt stigmatizați de către alți membri ai societății. Toate acestea sunt cauzate de prejudecățile existente în societate.

Discriminarea este definită ca fiind un tratament nedrept și inechitabil care se aplică unei persoane numai pe baza simplului fapt că aparține unui grup sau unei categorii despre care avem prejudecăți. Discriminarea implică anumite comportamente față de grupuri, cum ar fi: excluderea socială sau limitarea oportunităților/șanselor membrilor unui grup față de alte grupuri. Poziția Națiunilor Unite privind discriminarea prevede următoarea declarație: „Comportamentele discriminatorii pot lua multiple forme, dar toate presupun o formă de excludere sau de respingere”. Printre aceste multiple forme se numără discriminarea pe motive de etnie sau religie, sex sau gen, vârstă, limbă, opinii politice, dizabilități etc. Uneori, discriminarea este directă și intenționată, de exemplu, atunci când un vânzător refuză să deservească un client pe motiv că acesta este membru al comunității romilor, dar, de asemenea, poate fi și indirectă și neintenționată. De exemplu, ședințele sau întâlnirile sunt organizate permanent într-o sală sau încăpere situată la etaj, unde o persoană care folosește un scaun cu rotile nu poate să ajungă, sau sunt convocate într-un moment al zilei când copiii dorm și este imposibilă participarea ambilor părinți, ceea ce presupune cel mai probabil că femeile nu vor fi prezente.

Stereotipurile, discriminarea și prejudecățile afectează modul în care oamenii sunt tratați de către persoane, grupuri și organizații, atât private, cât și publice. Acest lucru înseamnă că anumite persoane sau grupuri nu

beneficiază, în mod echitabil, de accesul la anumite drepturi, oportunități și resurse, cum ar fi dreptul la locuință, la asistență medicală, la un loc de muncă, la educație și, prin urmare, nu au posibilitatea să-și asume un rol deplin în societate și în comunitatea locală. Astfel se manifestă **excluderea socială**. Primarului îi revine responsabilitatea de a se asigura că aceste probleme sunt identificate și abordate, astfel încât persoanele respective să fie incluse în procesul de planificare, comunitatea să beneficieze de abilitățile de care dispun acestea, de creativitatea și experiența lor, iar subiecții să beneficieze de roadele procesului de dezvoltare. Prin intermediul serviciilor prestate localnicilor, APL-urile trebuie să faciliteze accesul migranților și al familiilor acestora la drepturi, beneficii și servicii.

Problema excluderii sociale este de obicei legată de cea a *egalității de șanse*, dat fiind faptul că unii oameni sunt mai supuși unor astfel de excluderi decât alții.

EGALITATEA DE ȘANSE

Un proces reușit de dezvoltare locală ar trebui să se concentreze pe eliminarea discriminării și inegalităților care afectează viețile femeilor și bărbaților, migranților și familiilor acestora, tinerilor și bătrânilor, membrilor minorităților etnice, persoanelor cu dizabilități, persoanelor cu convingeri religioase sau orientare sexuală diferite. Nici o ființă umană nu ar trebui să fie discriminată din cauza acestor caracteristici moștenite sau asupra cărora nu deține nici un control.

Egalitatea de șanse poate fi asigurată într-un context social în care nimeni nu este exclus din diversele activități organizate de membrii societății, cum ar fi educația, angajarea în câmpul muncii sau asistența medicală, pe baza acestor trăsături imutabile.

Legile și reglementările naționale și internaționale recunosc și apără dreptul ființelor umane, indiferent de vârstă, religie, gen sau etnie, de a avea șanse egale de dezvoltare personală, acces la serviciile publice – învățământ, sănătate, apă sau canalizare, acces la obținerea unui loc de muncă sau a unei locuințe decente. Această abordare umană este esențială și în cazul migranților și a problemelor legate de migrație.

Dezvoltarea locală este îmbunătățită atunci când se bazează pe principiul egalității de șanse. De exemplu, analizând performanța unor țări și regiuni, observăm o legătură clară și directă între creșterea economică și respectarea principiilor egalității de gen pe piața muncii. Direcția cauzalității converge în ambele sensuri:

- O performanță economică mai bună este urmată, de obicei, de un sistem mai bun de educație, de democrație, precum și de respectarea principiilor egalității de gen;
- Prezența femeilor pe piața forței de muncă, într-un procent ridicat, presupune implicarea mai multor resurse umane în procesul de

producție, ceea ce înseamnă o creștere a produsului intern brut, și deci o creștere a calității vieții;

De asemenea, atunci când este vorba de migrație și dezvoltare, există cazuri, în anumite țări și regiuni, de consolidare pe baza oportunităților aduse de migranți și organizațiile din diasporă, ținând cont de resursele pe care contează și bunurile pe care le pun la dispoziție, precum și, de provocările cu care se confruntă, care generează efecte pozitive și negative în dezvoltarea locală.

ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI – PRIN PARTICIPARE ȘI PARTENERIAT ÎN PROCESUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ

PARTICIPARE

Participarea este procesul prin care persoanele fizice și grupurile cu diverse competențe, reprezentând diferite interese și/sau acționând din numele persoanelor afectate, sunt implicate în procesul de planificare sau de implementare a soluțiilor.

În general, autoritățile locale, care sunt și inițiatorii procesului de planificare a localităților, sunt cele responsabile de identificarea persoanelor, grupurilor sau organizațiilor care urmează să fie implicate în concretizarea lor. Iată de ce autorităților locale le revine un rol crucial în identificarea și includerea în procesul de planificare a grupurilor care sunt de obicei marginalizate, lăsate în afara procesului de dezvoltare.

Sunt numiți „factori interesați” persoanele, grupurile sau reprezentanții organizațiilor interesate sau afectate de rezultatele procesului de planificare. Factorii interesați pot fi diferiți în diversele etape ale procesului de planificare și pot avea diferite roluri și diferite surse de putere, prin intermediul cărora pot influența (pozitiv sau negativ) procesul de planificare și rezultatele acestuia.

Factorii interesați pot participa în diferite moduri, având diferite roluri și putere de influență asupra etapelor procesului de planificare. Este important migranții să fie implicați la toate etapele.

- **Informare**

Primul nivel de bază al participării este „să fiți informat”. Autoritățile locale oferă cetățenilor, grupurilor de interese sau organizațiilor informații în legătură cu procesul de planificare și rezultatele acestuia. Persoanele informate pot lua decizii mai bune și sunt mult mai predispuse să se implice.

- **Consultare**

Consultarea este un proces cu două orientări: este furnizată informația și apoi sunt colectate reacțiile, ideile și percepțiile celor care au fost informați. Autoritățile care inițiază un proces de consultare trebuie de fiecare dată să explice cum vor folosi datele colectate.

- **Luarea de Decizii**

Atunci când sunt implicați în procesul de luare a deciziilor, factorii interesați sunt informați, consultați și invitați să participe la diferite etape ale procesului de planificare, ca parteneri egali. Autoritățile încearcă să echilibreze diverse percepții și interese, având grijă să invite factori din domenii cât mai diferite. Acesta este un proces dificil, mai ales când se încearcă implicarea reprezentanților grupurilor marginalizate și defavorizate care este posibil să nu dispună de abilitățile și experiența necesare exprimării și apărării propriilor interese. Înainte de a-i implica în procesul de luare a deciziilor pe reprezentanții acestor grupuri și autoritățile trebuie să lucreze cu ei separat, să îi ajute să își identifice și să își exprime interesele, să îi pregătească să participe ca parteneri egali în procesul de planificare.

Cu cât mai intens va fi nivelul implicării, cu atât cei care participă vor avea un control mai mare asupra procesului de planificare, iar angajamentul lor față de implementarea deciziilor adoptate va crește odată cu intensificarea sentimentului de satisfacție!

Odată ce procesul de dezvoltare locală devine participativ, acesta are mai multe beneficii:

- Cresc atât fluxul, cât și calitatea informațiilor
- Crește încrederea între membrii comunității și autoritățile locale
- Deciziile adoptate sunt optime
- Sporește angajamentul față de implementarea deciziilor, ceea ce înseamnă un proces de dezvoltare mai facil și mai rapid
- Politici dobândite în legitimitate, deoarece acestea se bazează pe nevoi reale
- Asigurarea dreptului asupra politicilor și inițiativelor

PARTENERIAT

Pe parcursul etapelor procesului de planificare va fi necesar să structurați relații clare cu diferite organizații și grupuri implicate. Acest tip de relații poartă denumirea de *parteneriate* care se pot crea între două sau mai multe părți care au scopuri comune și compatibile și sunt de acord să lucreze împreună pentru atingerea lor pentru o anumită perioadă de timp.

Parteneriatele au numeroase beneficii care le permit organizațiilor:

- Să ofere servicii mai bine coordonate și mai complexe
- Să fie mai eficiente din punct de vedere administrativ și să facă economii prin evitarea suprapunerii și dublicării unor activități
- Să învețe unele de la altele

În același timp, parteneriatele aduc cu ele provocări semnificative. Deseori, parteneriatele necesită eforturi susținute pentru a fi create și, mai ales, menținute. Parteneriatele pot impune noi obligații juridice sau financiare. Este important de reținut și faptul că un parteneriat care nu funcționează eficient poate compromite credibilitatea organizațiilor membre, atât în fața finanțatorilor, cât și în fața membrilor comunității.

Există câteva recomandări atunci când se intenționează crearea sau lucrul în cadrul unui parteneriat:

- Claritate în privința obiectivelor și a motivelor pentru care se dorește un parteneriat
- Identificarea punctelor forte ale fiecărui partener
- Construirea încrederii prin deschidere, transparență și sinceritate
- Construirea încrederii fiecăruia dintre parteneri
- Comunicare deschisă și pregătire pentru a soluționa careva neînțelegeri atunci când acestea apar.

ÎNCREDEREA ȘI RESPECTUL SUNT CONDIȚII PRELABILE PENTRU PARTICIPARE ȘI PARTENERIAT ÎN PROCESUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ

Încrederea și respectul între membrii comunității și instituțiile autorității publice locale, între diferiții membri ai comunității, între grupuri și organizații reprezintă condiții prelabile pentru implicarea tuturor factorilor interesați în parteneriate și formarea parteneriatelor pentru colaborarea și cooperarea lor în cadrul procesului de dezvoltare.

Integritatea, responsabilitatea și transparența sunt cele 3 ingrediente principale pe baza cărora se construiește respectul și încrederea. Merită să vorbim mai mult despre aceste ingrediente.

Integritatea înseamnă *să nu se abuzeze* de poziția de primar, consilier local sau reprezentant al unei organizații sau grup local, în scopul satisfacerii unor interese personale, proprii sau ale unor membri de familie sau prieteni; înseamnă respectarea promisiunilor; consultarea permanentă a opiniei fiecărui membru al grupului, chiar dacă este diferită de cea a liderului; înseamnă sinceritate și verticalitate. În acest mod va fi asigurată imaginea unei persoane integre și sincere, iar oamenii o vor respecta pentru aceste calități și vor avea încredere.

Responsabilitatea presupune că un reprezentant al administrației publice locale este mereu responsabil de acțiunile sale; este capabil să explice, să ofere clarificări și să își justifice faptele. Responsabilitatea în calitate de reprezentanți ai autorității publice, presupune că fiecare cetățean are dreptul să le cunoască acțiunile și să îi tragă la răspundere; iar APL au datoria să le explice acțiunile și să își asume răspunderea pentru rezultatele acestora.

Transparența înseamnă că APL trebuie să fie ușor de înțeles și deschise, directe și sincere în orice discuție, tranzacție și activitate. Este posibil că une-

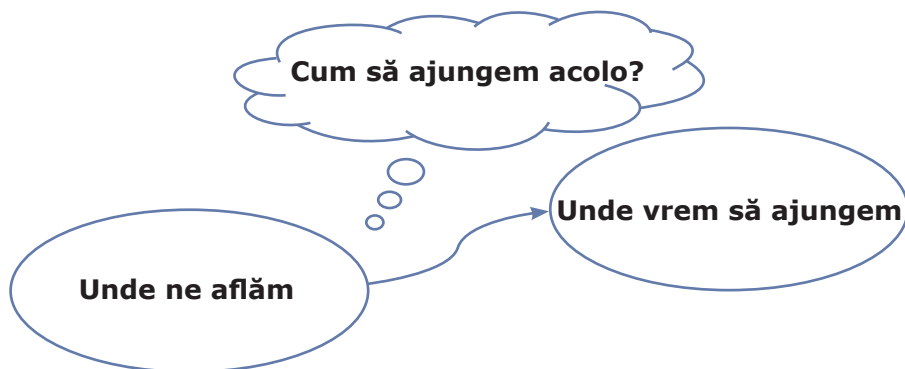
ori va fi necesar să ofere explicații lungi, tehnice și detaliate pentru unele acțiuni realizate. Dar dacă audiența nu poate înțelege cu ușurință ceea ce se prezintă și dacă volumul mare de informații ascunde de fapt ideile-cheie, atunci este clar că informațiile nu sunt aduse la cunoștința publicului într-un mod transparent. Responsabilitatea și transparența merg mână în mână și implică faptul că trebuie să fie clar în fața cui se răspunde pentru fapte, care sunt informațiile necesare care trebuie oferite și cum pot fi comunicate acestea într-un mod cât mai eficient.

ETAPELE PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

Planificarea este *un proces de luare a deciziilor* prin care analizăm **Prezentul** (unde ne aflăm), definim **Viitorul** dorit (unde dorim să ajungem) și găsim **Soluțiile** pentru a ajunge acolo. Procesul de planificare este definit prin:

- Perioadele de timp la care se referă;
- Gradul de specificitate, detaliere și claritate cu care sunt descrise Prezentul, Viitorul și Soluțiile

Planificarea acțiunilor se face pentru perioade scurte de timp, iar anumite acțiuni corespund soluționării problemelor imediate și atingerii obiectivelor sau rezultatelor clare și detaliate. *Planificarea strategică* se face pentru perioade de timp lungi sau medii și implică activități mai generale necesare pentru a soluționa probleme complexe și pentru a realiza viziuni mai puțin specifice, mai puțin detaliate sau obiective strategice.

Etapele principale ale unui Proces de Planificare Strategică sunt:

- Pregătirea procesului de planificare
- Înțelegerea prezentului – unde ne aflăm
- Definirea viitorului dorit – unde dorim să ajungem
- Identificarea soluțiilor – cum să ajungem acolo
- Implementare
- Monitorizare și evaluare

Trebuie să fiți conștienți de faptul că, pornind de la înțelegerea situației existente, definirea viitorului dorit și terminând cu identificarea și implementarea soluțiilor, un astfel de proces este unul organic și flexibil, poate oscila între aceste etape principale, poate include diferiți pași în cadrul fiecărei etape. Folosiți-vă creativitatea, proiectați procesul adecvat pentru situația locală, fiți flexibili, gata să renunțați, să adăugați sau să modificați anumite etape anificate.

Boxa 1.**Exemplu: Etapele Procesului de Planificare Strategică în Horezu, România**

Horezu este o mică comunitate română care s-a angajat într-un proces de planificare strategică participativă pentru a depăși criza socio-economică prin care a trecut în perioada de tranziție de la o economie centralizată la o economie de piață. Această tranziție a fost îngreunată și mai mult de lipsa capacității administrației publice locale de a răspunde acestor provocări. Orașul Horezu nu a avut nici o experiență anterioară privind desfășurarea unui proces participativ sau implicarea comunității, dar a reușit nu doar să elaboreze cu succes un plan strategic de dezvoltare socio-economică integrată, care a fost aprobat în 2004 de către Consiliul municipal, ci și să mobilizeze Fonduri ale UE, să implementeze cea mai mare parte a planului său strategic și să înființeze „Asociația Depresiunea Horezu” împreună cu localitățile învecinate. Printre principalii factori care au determinat succesul proiectului a fost facilitarea profesională continuă oferită de către un ONG din România,¹³ care a promovat metodic o abordare de învățare prin practică și a mobilizat sprijin și asistență tehnică, și financiară de la diferite surse.

Procesul de Planificare Strategică Participativă din Horezu a inclus următoarele etape:

Pregătirea și Inițierea Procesului

- ✓ Formarea unei echipe de planificare locală
- ✓ Identificarea părților interesate și implicarea acestora în procesul de colectare a datelor
- ✓ Instituirea grupului de parteneriat între factorii interesați
- ✓ Pregătirea Conferinței de Planificare Strategică

Conferința de Planificare pentru DEL (Dezvoltare Economică Locală)

- ✓ Obținerea unei înțelegeri comune asupra situației existente
- ✓ Dezvoltarea unei viziuni comune pentru Horezu
- ✓ Identificarea problemelor și oportunităților pentru concretizarea viziunii
- ✓ Identificarea obiectivelor strategice și a problemelor/oportunităților în atingerea lor
- ✓ Elaborarea strategiilor

¹³ Facilitarea profesională a fost acordată de FPDL, un ONG românesc creat în 1994 pentru consolidarea proceselor democratice de guvernare prin întărirea capacităților administrației publice și reprezentanților societății civile din România și din regiunea CEE/SEE. Pentru mai multe detalii despre procesele de planificare participativă sau pentru a descărca manuale și ghiduri, accesați site-ul www.fpd.ro.

Implementarea Planului Strategic pentru DEL și extinderea procesului în comunitățile vecine și la nivel județean

- ✓ Aprobarea planului strategic pentru DEL de către consiliul local Horezu
- ✓ Proiecte elaborate de APL-ul Horezu
- ✓ Dezvoltarea capacității actorilor locali prin instruire
- ✓ Extinderea procesului la comunitățile învecinate
- ✓ Extinderea procesului de planificare participativă la nivel de județ
- ✓ Diseminarea informațiilor

O comunitate coerentă știe și simte ce înseamnă „noi”, iar membrii ei pot lucra împreună pentru a identifica problemele comune și pentru a le soluționa; sau pentru a-și imagina un viitor comun și strategii de a-l concretiza printr-un proces de planificare strategică.

În procesul de planificare pot apărea dispute și conflicte din cauza diferențelor de interese, necesități, priorități și valori sau, pur și simplu, din cauza complexității proceselor de grup. Nu trebuie să uităm că apariția conflictelor este o situație normală, pentru că ori de câte ori două sau mai multe persoane/grupuri lucrează împreună, apar conflicte și situații controversate. În comunități coerente, oamenii sunt capabili să soluționeze conflictele într-un mod constructiv, prin îmbunătățirea procesului de comunicare, prin negociere sau cu sprijinul unui facilitator care îi ajută să lucreze mai eficient împreună.

În comunitățile coerente, etapa de pregătire presupune organizarea unei echipe de planificare, responsabile de pregătirea etapelor procesului și de identificarea factorilor interesați care ar trebui să fie implicați în definirea problemelor principale și/sau a viitorului dorit, de identificarea celor mai adecvate soluții și, de asemenea, de etapa de implementare, pentru a-i asigura succesul. Lista de factori interesați dintr-o comunitate coerentă ar trebui să includă și posibii oponenți, pentru ca aceștia să se implice în timp util în procesul de luare a deciziilor, pentru a le schimba efectele sau a le diminua rezistența.

Comunitățile segmentate sunt formate și din grupuri specifice ale căror membri sunt adesea izolați, discriminați și lăsați, de cele mai multe ori, în afara procesului de dezvoltare. Există mai multe cauze pentru această situație, printre care următoarele: membrii grupurilor nu sunt conștienți de drepturile și interesele lor sau, chiar dacă sunt, nu se bucură de abilitățile necesare pentru a-și exprima interesele și de a acționa pentru respectarea drepturilor lor. De multe ori membrii acestor grupuri nu sunt organizați și le lipsește coeziunea internă, dispun de un capital social foarte redus, relaționează ineficient în interiorul grupului, dar și în afara lui, precum și cu alte grupuri sau cu autoritățile publice.

În comunitățile segmentate, în care diferite grupuri sunt polarizate sau segregate, aflate uneori în conflict unele cu altele, procesul de pregătire a planificării pentru dezvoltare este de mai lungă durată, iar scopul său prioritar este de a-i organiza mai întâi pe membrii grupurilor vulnerabile în jurul intereselor lor comune, de a-i coaliza în jurul problemelor pe care le au și de a le consolida abilitățile și încrederea în capacitatea lor de a crea împreună un viitor mai bun. Înainte de a începe procesul de planificare strategică, aceste grupuri trebuie să fie sprijinite să acționeze pentru soluționarea unor probleme urgente și specifice, care de multe ori nu necesită resurse vaste pentru a fi rezolvate. Numai după ce câștigă această experiență și încredere în puterile proprii, reprezentanții acestor grupuri se pot alătura reprezentanților celorlalte grupuri, în procesul de planificare strategică, care include mulți factori interesați. Din acest moment, procesul poate fi similar cu procesul care are loc în comunitățile coerente.

Reprezentanții fiecărui grup implicat în procesul de planificare sunt responsabili pentru aducerea permanentă la cunoștința membrilor grupului a rezultatelor obținute în cadrul fiecărei etape și pentru a transmite colegilor săi învățămintele de rigoare.

Prezentul ghid va descrie procesul de planificare strategică participativă în comunitățile segmentate – acele comunități în care sunt prezente (potențiale) grupuri vulnerabile, de obicei, uitate, ignorate și lăsate în afara procesului de dezvoltare. Scopul este de a descrie pas cu pas *dezvoltarea locală* prin planificare strategică participativă, bazată pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen, pentru primari și consilieri, pentru a îi ajuta să pună în aplicare strategii și politici de dezvoltare socială, economică și ecologică în comunitățile lor, incluzând migranții la toate etapele procesului de planificare.

În continuare va fi descrisă fiecare etapă a procesului de planificare strategică, cu explicarea diverselor mecanisme-cheie care pot fi utilizate pentru implicarea migranților și evaluarea impactului migrației asupra acțiunilor și obiectivelor planificate.

ETAPA 1: PREGĂTIREA PROCESULUI DE PLANIFICARE

OBIECTIVE

La această etapă a procesului se pun bazele pentru tot ce va urma. Este esențial ca toți cei implicați să înțeleagă procesul și să conștientizeze că modul în care se va desfășura va fi diferit de tot ceea ce s-a făcut anterior. Cu alte cuvinte, procesul va implica identificarea și reacționarea la punctele de vedere și necesitățile bărbaților și femeilor, acordându-se atenție specială grupurilor vulnerabile, opiniile cărora nu au fost mereu auzite anterior, dar și ale celor din alte grupuri și organizații care sunt activi în comunitatea locală.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

OBȚINEREA ANGAJAMENTULUI ȘI CONSOLIDAREA ÎNCREDERII

Susținerea și angajamentul primarului și a consiliului local sunt esențiale pentru succesul procesului de planificare a dezvoltării locale, cu includerea componentei migrației, bazate pe abordarea principiilor drepturilor omului, egalității de gen. Dat fiind faptul că migrația este un domeniu important pentru dezvoltare, recunoașterea și acceptarea provocărilor și oportunităților oferite de acest fenomen sunt necesare pentru determinarea și stimularea unor astfel de procese.

Cel mai eficient mod pentru primar ca să-și demonstreze angajamentul față de acest efort este de a obține acordul consiliului pentru a începe procesul și de a face o declarație publică despre importanța migrației ca un motor de dezvoltare. Trebuie recunoscute provocările și oportunitățile migrației pentru comunitate și asigurat angajamentul primarului în susținerea procesului integrării migrației la toate etapele. Această recunoaștere poate fi extinsă prin sprijinul migranților și al familiilor acestora, precum și al grupurilor societății civile, schimbări ale politicilor naționale, disponibilitatea unor noi date și schimbări în tiparele de migrație.

Primarul ar trebui să explice că el/ea va asigura ca procesul de elaborare și implementare a unui plan local de integrare a migrației bazat pe principiile drepturilor omului și a egalității de gen va duce la următoarele:

- Toți locuitorii comunității au aceleași posibilități, acces la informații și la resursele necesare pentru îmbunătățirea vieții comunităților din care fac parte și a propriilor vieți.
- Reprezentanții relevanți ai tuturor sectoarelor – public, privat – și ai societății civile participă activ și au un impact semnificativ, iar interesele tuturor grupurilor sunt reprezentate, inclusiv cele ale migranților (temporari sau permanenți, precum și migranții reveniți) și ale familiilor lăsate în urmă, ale Asociațiilor de Băștinași (AdB), organizațiilor din diasporă, minorităților, bărbaților și femeilor, copiilor și ale altor grupuri vulnerabile, printr-un proces consultativ, fapt ce va ajuta la identificarea potențialelor beneficii ale migrației și va determina, și stabilizează rolul fiecărui actor implicat.
- Informațiile colectate cu privire la zona locală vor fi, pe cât posibil, dezagregate după gen, etnie, limbă, vârstă, religie și orice altă categorisire relevantă, iar aceste informații vor fi făcute publice.
- Colectarea datelor privind migrația în localitățile lor, în special privind profilul migranților, tiparele de migrație, necesitățile speciale ale migranților și familiilor lor, organizațiile din diasporă, migranții reveniți, precum și cu privire la percepția publică asupra migrației. Aceste date sunt decisive în planificarea și elaborarea strategiilor de dezvoltare locală.

- Orice planuri, propuneri și proiecte sunt evaluate și pe baza impactului lor asupra tuturor membrilor comunității.
- Rezultatele planurilor, politicilor și proiectelor sunt măsurabile și vor fi făcute publice prin rapoarte periodice cu privire la evoluția lor.

STABILIREA ETAPELOR PROCESULUI

- Primarul, în colaborare cu echipa de facilitatori (PNUD și partenerii săi) și reprezentanții consiliului local trebuie să stabilească o strategie pentru procesul de elaborare a planului de dezvoltare locală, incluzând acordul de creare a unei echipe principale de planificare locală condusă de către primar, care va fi responsabilă de inițierea și coordonarea procesului de integrare locală. Membrii echipei principale de planificare pot fi consilieri, șefi de direcții din cadrul primăriei și alți actori importanți care pot sprijini procesul, cum ar fi migranți renumiți sau migranți reveniți, reprezentanți ai organizațiilor diasporei și Asociațiilor de Băștinași, grupuri de inițiativă ale migranților, directori de școală, lideri de organizații religioase și organizații ale societății civile, oameni de afaceri sau reprezentanți ai mass-media. Aceasta va asigura integrarea ideilor și aspirațiilor actorilor comunitari în politicile locale. Echipa principală de planificare locală nu deține neapărat dreptul de luare a deciziilor, ci mai degrabă are rolul principal în coordonarea implementării activităților. Există mai multe opțiuni la atribuirea sarcinilor echipei principale de planificare locală. Ar putea fi faptul că, dincolo de coordonarea generală, aceasta supraveghează, de asemenea, procesul care duce la dezvoltarea politicii și, astfel, are un rol activ de la început. Un grup sau o echipă deja existente, care ar asigura o reprezentare semnificativă, de asemenea, ar putea să aibă un rol.
- Consolidarea capacității echipei locale de planificare pentru a lucra mai eficient împreună, prin îmbunătățirea principalelor cunoștințe și abilități în domeniul precum:
 - ✓ Planificarea strategică participativă pentru procesul de dezvoltare socio-economică locală;
 - ✓ Abordarea bazată pe principiile drepturilor omului și ale egalității de gen care stau la baza procesului de dezvoltare locală care, integrează migranții și comunitățile afectate de migrație;
 - ✓ Colectarea, analiza și utilizarea datelor pentru elaborarea politicilor locale;
 - ✓ Stabilirea bazelor de date privind migrația locală;
 - ✓ Legăturile dintre migrație și dezvoltare, atât cele pozitive, cât și cele negative, prin prisma dimensiunii locale;
 - ✓ Migranții și organizațiile din diasporă: provocările, vulnerabilitățile și beneficiile acestora;
 - ✓ Politici care se intersectează cu procesul de reintegrare a migranților;

- ✓ Cercul vicios al stereotipurilor, prejudecăților și discriminării, consecințele negative ale acestora asupra grupurilor vulnerabile și a întregii comunități;
- ✓ Comunicare eficientă și lucrul eficient în echipă.
- Dezvoltarea capacităților poate include programe care oferă sprijin migranților și asociațiilor diasporei privind participarea lor în procesele de planificare locală și angajamentul față de dezvoltarea locală (rolul și contribuția exactă a acestora), proiectarea și implementarea proiectului, instrumentele de colectare a fondurilor și opțiunilor disponibile pentru contribuția lor la procesele și inițiativele de dezvoltare locală.
- Planificarea principalelor etape ale procesului, luarea deciziei cu privire la intervalele de timp, resursele necesare, rolul și responsabilitățile fiecărei părți interesate implicate.

Boxa 2.

Exemplu: Crearea Unității de Mobilitate Umană pentru includerea persoanelor în mobilitatea umană, în Pichincha, Ecuador.

Provincia Pichincha, din Ecuador, absoarbe un număr mare de migranți, refugiați și imigranți întorși sau repatriați. Potrivit OIM, aproape 30% din migrații întorși sau repatriați în Ecuador locuiesc în această provincie, veniți în mare parte din Italia, Spania și SUA.

Agenda Pichincha de Incluziune Socială a fost stabilită de Guvernul Autonom Descentralizat, ca un instrument pentru definirea politicilor publice pentru grupurile prioritare, inclusiv persoane din mobilitatea umană, până în anul 2018, definirea obiectivelor și strategiilor bazate pe integrarea migrației și abordarea procesului de dezvoltare, care prevăd legături între diferite niveluri de guvernare sau conducere (local, regional, național).

În cadrul acestei Agende, a fost stabilită o **Unitate de Mobilitate Umană (UMU)** pentru includerea persoanelor în mobilitatea umană, care funcționează prin două strategii principale: 1) acordarea sau prestarea de servicii complementare în domeniul sănătății, formării profesionale și angajării în câmpul muncii, față de cele acordate sau prestate de alte birouri guvernamentale; 2) intervenții în alte părți ale provinciei împreună cu alte părți interesate, prin intermediul unităților mobile.

Activitățile implementate de UMU includ: consiliere și atenție psihologică, consiliere juridică, sprijin socio-organizatoric, asistență tehnică care facilitează accesul la piața locală a forței de muncă, precum și incluziune economică prin strategii de auto-angajare.

Acordarea de subvenții la înființare care să susțină investițiile productive și proiectele antreprenoriale ale oamenilor în cadrul mobilității umane din provincie este o practică bună. Această inițiativă include o metodologie pentru incluziunea economică și socială bazată pe experiența

organizațiilor migranților din regiune. Diferite etape ale metodologiei cuprind evaluarea capacităților psihosociale ale participanților și a atelierelor de consolidare a capacităților pentru formularea planurilor de afaceri. Sunt susținute atât inițiative de grup, cât și individuale, care arată nivelul ridicat de inovare și potențialul pentru integrarea socio-economică a persoanelor în mobilitatea umană.

Mai multe informații: <http://www.pichinchaldia.gob.ec/>

Boxa 3.

Practică eșuată: Strategia de Reintegrare a cetățenilor albanezi repatriați în anii 2010-2015¹⁴

Strategia de Reintegrare a Cetățenilor Albanezi repatriați în anii 2010-2015 și Planul de Acțiune al acesteia au fost aprobate în baza Deciziei Consiliului de Miniștri din iunie 2010, ca parte a cadrului politicii naționale în domeniul migrației. Scopul acestei strategii a constat în asigurarea unei întoarceri durabile pentru imigranți prin susținerea și sprijinirea procesului de reintegrare. Indiferent de primirea pozitivă, strategia a fost elaborată în termeni restrânși și nu a fost consultată cu actorii societății civile, experții independenți și părțile interesate relevante. De asemenea, lipsa de măsuri practice și instrumente adecvate pentru gestionarea cu succes a procesului de reintegrare, precum și insuficiența fondurilor financiare alocate pentru sprijinirea și susținerea procesului de reintegrare a migranților, au cauzat eșecul acestei strategii.

IDENTIFICAREA PRINCIPALILOR FACTORI INTERESAȚI

Primul pas este găsirea de parteneri, „campioni” sau „agenți ai schimbării” care pot pleda pentru integrarea principiilor drepturilor omului, ale egalității de gen și migrației în dezvoltarea și administrarea locală.

Lista persoanelor, comunităților și organizațiilor care vor fi implicate în diferite etape ale procesului de integrare a migrației ar putea include:

Migranți și organizații din diasporă:

- Migranți (în special persoane de succes, provenind din localitate, bine cunoscute în comunitate, beneficiari potențiali ai unor finanțări)
- Persoane care provin din comunitate, implicate în migrația internă, care locuiesc în Republica Moldova (acestea ar putea fi chiar constituenți sau personalități importante la nivel local)

¹⁴ Pavlov și colab. (2014) Rețelele transnaționale, antreprenoriatul transnațional și rolul Statului: Cazurile Serbiei și Albaniei; Programul Regional de Promovare a Cercetărilor, Balcanii de Vest; Belgrad.

- Organizații din diasporă și Asociațiile de Băștinași (AdB)
- Potențiali migranți
- Migranți repatriați sau reveniți
- Familii ale migranților rămase acasă

Sectorul public:

- Consilii din localitate și din zonele învecinate
- Autorități publice de nivel mai înalt
- Instituții medicale și de învățământ (școli, colegii, universități)
- Întreprinderi publice de furnizare a serviciilor publice și alte întreprinderi de stat

Organizații din sectorul societății civile:

- Grupuri reprezentând diverse cartiere
- Grupuri religioase, inclusiv minorități religioase
- Grupuri etnice, inclusiv romi
- Grupuri de copii și tineri
- Grupuri educaționale
- Societăți culturale, artistice și istorice
- Grupuri de mediu
- Grupuri de sprijin pentru persoane în etate, persoane cu dizabilități, victime ale violenței în familie și ale traficului de ființe umane

Sectorul privat:

- Întreprinderi private
- Camere de Comerț sau alte grupuri de afaceri
- Întreprinderi mici și asociații profesionale
- Întreprinderi private prestatoare de servicii
- Mass-media
- Bănci comerciale

Boxa 4.

Bună practică: Proiectul JAPPANDO: Mobilizarea migranților, APL-urilor, investitorilor și actorilor economici pentru dezvoltarea locală în Senegal

Proiectul JAPPANDO are drept scop îndrumarea migranților în unificarea eforturilor pentru dezvoltarea locală în Senegal. Acesta vizează preponderent migranții care doresc să se angajeze sau să se implice în **inițiative de dezvoltare socio-economică locală** în regiunile din Diourbel, care este foarte afectat de fenomenul migrației.

Proiectul are drept scop consolidarea metodologiilor și instrumentelor de sprijin pentru proiecte economice ale migranților, astfel încât să îmbunătățească impactul acestora asupra dezvoltării locale în regiune.

Proiectul este realizat de către Agenția pentru Dezvoltare Regională (ARD) în Diourbel, o organizație tehnică dedicată comunităților locale care doresc să **consolideze dinamica dezvoltării locale** și să ofere consultanță tehnică pentru actorii locali în inițiativele socio-economice ale acestora.

În vederea promovării proiectului a fost stabilit un parteneriat cu Asociația Femeilor Antreprenoare din Veneția, Italia.

Acordarea orientării și sprijinului tehnic permite identificarea și stabilirea proiectelor de dezvoltare care implică migranți, facilitând accesul acestora la surse de finanțare, precum și obținerea participării efective a acestora în activități care accelerează dezvoltarea socio-economică locală. Proiectul promovează implicarea sectorului privat în dezvoltarea locală prin investiții, crearea locurilor de muncă și valorificarea resurselor locale.

Proiectul include o componentă metodologică, care încearcă să proiecteze și să stabilească o strategie de integrare a dimensiunii de migrație și dezvoltare în politicile publice locale, mai cu seamă în instrumentele de planificare, cu posibilități de extindere către alte localități din Senegal și Africa.

Proiectul arată importanța stabilirii unor mecanisme eficiente și participative care fac legătura între migranți, organizații de migranți, organizații internaționale, sectorul privat, comunități locale și APL-uri. Acest lucru facilitează integrarea componentei de migrație în procesele de dezvoltare locală într-o manieră durabilă.

Un factor inovator este organizarea Forumului de Afaceri și de Parteneriat, în cadrul căruia migranții și APL-urile se pot întâlni și discuta opțiunile de finanțare, precum și mecanismele de cooperare și de punere în aplicare a inițiativelor de dezvoltare.

Proiectul încurajează ridicarea gradului de conștientizare a rolului esențial al autorităților locale care se află în prim planul provocărilor și oportunităților derivate de migrație.

Mai multe informații: <http://www.jappando.org/>

ASIGURAREA INTEGRĂRII PRINCIPILOR DREPTURILOR OMULUI ȘI ALE EGALITĂȚII DE GEN

Grupurile de mai sus pot reprezenta probabil cetățenii și organizațiile cele mai active și mai vizibile din regiune; cu toate acestea este posibil să fie în comunitate grupuri vulnerabile care nu sunt organizate și, astfel, nu-și pot face cunoscute interesele și preocupările. Este crucial ca aceste grupuri să poată participa și să se implice în comunicarea așteptărilor și intereselor lor. Din considerentul dat, în această etapă va trebui de identificat cine sunt acestea și de decis cum pot fi ajutate să se implice.

Consilierii locali și alți membri ai echipei de planificare cunosc cel mai bine membrii comunității și care sunt grupurile care se confruntă cu fenomenul excluderii sociale sau cu sărăcia, nefiind reprezentate de nici o organizație.

Următoarea listă de grupuri vulnerabile este utilă pentru a identifica care sunt grupurile relevante din comunitate și pentru a sprijini persoanele responsabile de mobilizarea comunității să lucreze cu grupurile respective,

pentru a le asigura participarea și implicarea lor în procesul de dezvoltare locală:

- Gospodării/familii care trăiesc în sărăcie
- Persoane bolnave, sărace și persoane în vârstă, rămase singure
- Copii, femei, membri de familie în vârstă și alți membri ai familiilor migranților rămași acasă
- Persoane cu dizabilități
- Minorități etnice sau religioase
- Romi
- Tineri șomeri
- Victime ale violenței bazate pe gen
- Victime ale traficului de ființe umane
- Persoane infectate cu HIV
- Lesbieni, gay, bisexuali și transsexuali
- Migranți (inclusiv temporari și permanenți, reveniți, organizații ale migranților, Asociații de Băștinași) – ca grupuri potențial vulnerabile

În cadrul acestor grupuri vulnerabile, ca și în toate organizațiile factorilor interesați, este important de asigurat că punctele de vedere ale femeilor se fac auzite în aceeași măsură ca și ale bărbaților, pentru că problemele și preocupările lor pot fi diferite. De exemplu, femeile antreprenoare pot întâmpina mai multe dificultăți în obținerea unui împrumut întrucât probabilitatea ca femeile să dețină proprietăți este mai mică. Femeile în vârstă au o probabilitate mai mare de a trăi în sărăcie decât bărbații. Pentru succesul procesului de dezvoltare locală este necesar ca vocile femeilor să fie auzite.

SENSIBILIZAREA COMUNITĂȚII

Echipa principală de planificare poate decide să difuzeze mesajul cu privire la procesul de planificare prin organizarea de diferite evenimente, cum ar fi întâlnirile publice, concursuri de desene pentru copii cu privire la viitorul comunității lor, concursuri pentru tineri referitor la cele mai bune și cele mai inovatoare idei în domeniul afacerilor.

Echipa principală de planificare poate sensibiliza comunitatea locală cu privire la importanța migrației. Pot fi create spații în care migranții, organismele guvernamentale și societatea civilă se pot aduna pentru a împărtăși experiențe, a înțelege necesitățile și ideile și a reflecta asupra celui mai bun mod de colaborare. Pot fi organizate evenimente speciale, cum ar fi *Congresul Migranților sau al Diasporei*, care să întrunească migranți, familiile acestora și comunitatea locală largă cu scopul sensibilizării asupra importanței migrației și posibilităților de cooperare cu migranții și organizațiile din diasporă pentru dezvoltarea locală.

Acestea pot folosi mass-media, posturi de televiziune sau de radio locale sau târguri tradiționale care aduc membrii comunității împreună, pentru a prezenta și explica cât de valoroasă și importantă este participarea fiecăruia în procesul de planificare.

Crearea unor astfel de spații poate ajuta APL-urile să-și demonstreze interesul față de participarea comunității și colaborarea cu migrații și asociațiile din diasporă, precum și să evalueze posibilitățile de sprijinire a inițiativelor de dezvoltare ale acestora. Aceste spații permit, de asemenea, migraților, organizațiilor din diasporă și comunității largi să influențeze la nivel guvernamental, iar recomandările acestora pot fi apoi incluse în planificarea politicilor locale.

Boxa 5:

Bună practică: Zilele Diasporei organizate anual în Moldova

Începând cu anul 2014, în Republica Moldova sunt organizate Zilele Diasporei. Acest eveniment are loc pe întreg teritoriul țării, anual, în perioada lunii august, sub patronajul Guvernului Republicii Moldova. Principalul obiectiv al acestei inițiative este de a fortifica și dezvolta o comunicare continuă dintre Guvern și Diasporă, pentru o dezvoltare durabilă a Moldovei, consolidarea capacităților și construirea noilor poduri între cetățenii moldoveni și statul lor, indiferent de locul lor de aflare curentă.

IMPLICAREA MIGRAȚILOR ȘI A ORGANIZAȚIILOR DIN DIASPORĂ

Migrații și organizațiile din diasporă trebuie implicați în procesul de planificare strategică. La implicarea migraților și organizațiilor din diasporă în procesul de planificare strategică¹⁵ APL-urile trebuie să ia în considerare următoarele aspecte sau puncte:

- Implicarea migraților și a organizațiilor din diasporă este mai bine realizată dacă acestora li se permite să se implice direct în diferite etape ale procesului de planificare.
- Într-o anumită acțiune, migrații pot contribui simultan la asigurarea unor resurse diferite, iar activitățile planificate ar trebui să permită exploatarea simultană a acestor resurse.
- Va fi luată în considerare disponibilitatea migraților și a organizațiilor diasporei de a se implica în acțiuni/proiecte. Acest lucru poate necesita flexibilitate în planificarea timpului și a resurselor.
- Acordarea timpului suficient pentru a discuta despre lecțiile învățate și greșelile comise în inițiativele de dezvoltare ale migraților.

¹⁵ Inițiativa Comună pentru Migrație și Dezvoltare (ICMD) (2011) Migrația pentru Dezvoltare: O Abordare de Jos în Sus. Un Manual pentru Practiceni și Factorii de Decizie. UE-ONU: Bruxelles <http://www.migration4development.org/>

- Asigurarea alinierii inițiativelor cu implicarea migranților la agendele de dezvoltare mai largă.
- Facilitarea colaborării interactive în rețea și a schimbului virtual (prin tehnologii on-line și mass-media socială).
- Asigurarea unui angajament pe termen lung prin sprijinirea programelor care facilitează accesul la finanțe pentru inițiativele migranților, care oferă oportunități de consolidare a capacităților, de creare a rețelelor și de stabilire a relațiilor de schimb reciproc.

Capitolul „Instrumente” oferă mai multe detalii cu privire la modul de implicare a migranților și a organizațiilor din diasporă în procesul de planificare locală, acordând o atenție specială provocării ce ține de prezența de la distanță a acestora în timpul procesului și de oportunitățile de mobilizare a acestora. Acest aspect este semnificativ pentru Moldova, dată fiind lipsa unei participări puternice a asociațiilor de migranți și nesuținerea acestora de majoritatea populației de migranți moldoveni.¹⁶

ETAPA 2: ÎNȚELEGEREA PREZENTULUI – UNDE NE AFLĂM

OBIECTIV

Obiectivul acestei etape este înțelegerea și diagnosticarea situației existente în cadrul comunităților, astfel încât toți cei implicați în procesul de planificare să ajungă la un consens asupra punctului de plecare și să poată evalua cât de departe sunt de viitorul dorit.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

DECIZIA LUATĂ CU PRIVIRE LA STRUCTURA DATELOR CARE URMEAZĂ SĂ FIE COLECTATE

Pentru a decide unde doriți să ajungeți, primul pas este să înțelegeți unde vă aflați și acest lucru presupune construirea unui consens asupra diferitelor aspecte înregistrate la nivel de comunitate. În primul rând, este necesară o analiză a situației. Consiliul local s-ar putea deja să cunoască care sunt principalele probleme din comunitate. Cu toate acestea, trebuie să fie asigurate diferite opțiuni de facilitare a integrării socio-economice a migranților și de implicare a acestora în formularea politicilor care se intersectează cu procesul de integrare.

¹⁶ Date din studiul IASCI-NEXUS arată principalele caracteristici ale organizațiilor diasporei moldovenești. De Zwager și R. Sintov (2014) Driving innovation in circular migration. IASCI. CIVIS; Chișinău http://nexusnet.md/pic/uploaded/IASCI_CIVIS_Market_Analysis_Driving_Innovation_in_circular_migration.pdf

Pentru aceasta, planul de dezvoltare locală trebuie să se bazeze pe cifre și date, dovezi care demonstrează care este situația existentă: informații despre locuitorii comunității, care este situația lor în materie de migrație, sănătate, educație, venit și așa mai departe, care este situația economică a localității, ce agenți economici și ce oportunități de angajare există și care este starea mediului la nivel local, inclusiv nivelul de poluare, accesul la apă curată, patrimoniul natural etc.

Lista de mai jos cuprinde o parte din domeniile pe care le pot analiza membrii unei comunități în procesul de planificare a dezvoltării localității lor:

- Economie
- Educație
- Ocupare a forței de muncă
- Mediu
- Sănătate
- Locuințe și Locuințe Sociale
- Administrație Publică și Servicii Publice
- Infrastructură
- Migrație
- Populație
- Siguranță Publică
- Activități Sociale/Culturale și Tradiționale
- Utilizare a Resurselor
- Agreement
- Turism
- Transport

Trebuie reținut faptul că modul în care sunt structurate datele colectate va determina structura planului strategic. Există mai multe structuri posibile: cea mai simplă este structurarea datelor în 3 capitole, pentru a descrie cele 3 domenii principale de dezvoltare – social, economic și de mediu, fiecare cu eventuale subcapitole. Este important faptul că teritoriul local face parte dintr-o zonă mai largă, ceea ce înseamnă că pentru unele date este important să descrieți și contextul regional, național sau internațional. Trebuie să se aibă în vedere faptul că unele sub-domenii sunt foarte legate între ele, de exemplu, atunci când se colectează date privind migrația, uneori, este necesar să se măsoare, de asemenea, impactul acestui fenomen asupra vieții sociale și economice a comunității.

Datele colectate trebuie să fie relevante și să poată fi adunate în limita timpului și resurselor de care dispuneți. De colectat numai datele care vor fi folosite în continuare în proces, în caz contrar există riscul de a avea o cantitate mare de informații acumulate și „nu se va vedea pădurea din cauza copacilor”!

COLECTAREA DATELOR

Colectarea datelor este un proces dificil datorită faptului că foarte puține autorități publice locale dispun de toate informațiile statistice necesare, agregate la nivelul localității lor. Este puțin probabil să existe date despre grupurile vulnerabile ale căror necesități și dorințe sunt de obicei ignorate.

Va fi necesar să fie identificate grupuri vulnerabile, cauzele vulnerabilității lor, precum și să se afle mai multe despre accesul la serviciile publice locale și la procesul de luare a deciziilor, în scopul stabilirii priorităților și identificării acțiunilor concrete, necesare pentru redresarea stării lor de excludere.

De exemplu, pot exista persoane care trăiesc în localitate, dar care nu sunt înregistrate în registrul de evidență. Consilierii locali trebuie să se bazeze pe cunoștințele pe care le au despre cei care locuiesc în localitate pentru a se asigura că nici un grup nu este ignorat. Ei trebuie să acorde o atenție specială evaluării percepțiilor, problemelor și necesităților acestor grupuri vulnerabile.

Colectarea de date privind migrația este o componentă esențială a procesului de planificare strategică. Atât datele cantitative, cât și cele calitative trebuie să fie colectate pe modelele de migrație, profilurile de migranți, necesitățile și beneficiile migranților, organizațiile din diasporă, migrații reveniți, precum și impactul migrației asupra gospodăriilor (trebuie să fie evaluate atât aspectele sociale, cât și cele economice). În administrația locală poate fi creată o nouă bază de date (separată) privind migrații și impactul migrației sau pot fi colectate și compilate date existente dispersate în diferite servicii, atât la nivel național, cât și local.

În următorul capitol vor fi prezentate trei instrumente care pot fi folosite în evaluarea și identificarea situației grupurilor vulnerabile, pe care le puteți adapta la situația dumneavoastră specifică: Ghidul de evaluare a impactului asupra egalității, Lista de evaluare a egalității de gen, Ghidul de evaluare a integrării migranților, Ghidul migranților și organizațiilor din diasporă implicate și Lista de identificare a problemelor grupurilor vulnerabile.

Colectarea datelor poate fi efectuată prin:

- Accesarea diferitor date statistice incluse în studiile anterioare sau din alte surse. Datele trebuie să fie dezagregate în măsura în care este posibil, în funcție de sex, etnie, religie, vârstă, statut social, nivel de educație, nivelul veniturilor etc., astfel încât să poată fi identificate problemele specifice ale grupurilor vulnerabile care doriți să fie incluse.
- Colectarea datelor, prin participare directă și consultații, interviuri, sondaje, întâlniri publice, ateliere de lucru sau focus-grupuri cu diferiți membri ai comunității și, în special, cu migranți, familiile acestora și organizații din diasporă. În cazul în care este posibil să fie colectate atât date calitative, cât și cantitative cu privire la profilurile migranților, modelele de migrație, nevoile și resursele migranților, asociațiile din diasporă, asociațiile de băștinași etc.

Colectarea datelor reprezintă primul pas al intervenției în comunitate și cei care se ocupă de acest lucru trebuie să câștige încrederea oamenilor, oferind explicații despre scopul colectării datelor și cum vor fi ele utilizate în continuare în procesul de planificare.

Migranții întorși și familiile migranților sunt o sursă importantă de informații pentru colectarea de date fiabile cu privire la migranți și problemele legate de migrație la nivel local; consultările cu aceștia ar putea ajuta la identificarea domeniilor de politică legate de migrație și pentru identificarea provocărilor și oportunităților.

În capitolul cu privire la Instrumentele de colectare a datelor, vor fi oferite mai multe detalii despre modul în care trebuie realizat un interviu, cum se folosește un sondaj și cum se utilizează TGN (Tehnica Grupului Nominal) în cadrul întâlnirilor publice sau în ateliere de lucru, ca o modalitate structurată de generare a ideilor.

Boxa 6.

Exemplu: Elaborarea profilului comunității în localitățile din Moldova

În cadrul Programului Comun PNUD pentru Dezvoltare Locală Integrată (PCDLI) a fost elaborat un Ghid privind mobilizarea comunității. Capitole separate sunt dedicate descrierii etapelor care urmează a fi realizate, în care “elaborarea profilului comunității” deține un rol prioritar. Metodele elaborate de cercetare participativă contribuie la formularea unei viziuni cu privire la cele mai vulnerabile grupuri din comunitate. Un exemplu în acest scop este elaborarea profilului comunității pentru satul Mărcăuți (Briceni, Moldova). Datele oficiale din satul Mărcăuți demonstrează că pe parcursul anului 2012 din 370 de bătrâni, 210 erau femei (11 cu dizabilități). Totuși, pe parcursul ședințelor și consultărilor organizate cu asistentul social și vârstnicii, a fost posibil de definit și explicat situația exactă a acestor persoane, problemele cu care se confruntă acestea, și s-au oferit recomandări concrete.

Notă! De analizat posibilitatea organizării unor consultații separate cu diferite grupuri pentru identificarea problemelor. De exemplu, femeile care suferă de violență domestică nu vor identifica ușor problema dată într-o ședință publică, dar ar putea fi capabile să discute despre problema dată cu alte femei într-un mediu sigur.

Migranții reveniți pot primi consultație, în mod separat, atât la identificarea aspectelor semnificative legate de experiențele lor în străinătate, cât și la identificarea provocărilor și oportunităților pe care le văd la întoarcerea în țară. Categoria generală a migranților, care provin din comunitate și care își au reședința stabilită în străinătate sunt, de asemenea, o sursă valoroasă de informații, aceștia pot fi abordați prin diferite mijloace de comunicare on-line (Skype, e-mail, chat-uri Viber, chat-uri în grup etc.).

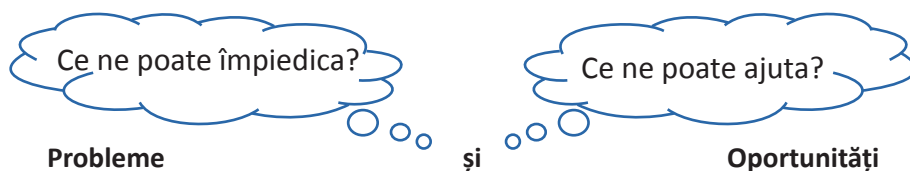
Procesul de colectare a datelor despre grupurile vulnerabile decise a fi implicate în procesul de planificare poate fi folosit și pentru identificarea potențialilor lideri informali, care să fie capabili și să aibă aptitudinile și legitimitatea necesare, pentru reprezentarea grupurilor lor în procesul de planificare.

Trebuie de avut în vedere faptul că ei nu pot reprezenta întregul grup. De exemplu, femeile și tinerii din comunitatea de romi pot avea opinii și priorități foarte diferite de cele ale conducătorului familiei – liderul informal – și astfel să nu se simtă liberi să și le exprime în fața acestuia. În mod similar, migranții, la nivel individual, dar și în grupuri specifice de migranți, pot avea diferite realități și nevoi și, prin urmare, punctele lor de vedere se pot abate de la una la alta. Ei pot conta pe diferite tipuri de resurse și se confruntă cu provocări diferite; efectele migrației asupra lor și membrilor de familie ai acestora pot fi, de asemenea, diferite. Prin urmare, se recomandă să se adreseze fiecărui grup de migranți în mod individual (migranți temporari sau sezonieri, migranți permanenți sau internaționali, migranți reveniți și, de asemenea, Asociații de Băștinași și din diasporă). În timp ce unele probleme pot fi experimentate în mod similar de către toți aceștia, ar putea fi organizate consultări separate cu diferite grupuri pentru a identifica anumite probleme, provocări și necesități.

Subliniem că etapa de colectare a datelor este un proces continuu, chiar dacă el este descris în această primă etapă a procesului de planificare; colectarea datelor se face periodic, în fiecare dintre etape, inclusiv ultima care este axată pe monitorizare și evaluare.

INTERPRETAREA DATELOR, ELABORAREA PROFILULUI COMUNITĂȚII

De ce sunt colectate toate aceste date? Cel mai simplu răspuns este: pentru a le interpreta și a identifica principalele probleme pe care trebuie să le soluționăm și principalele oportunități pe care trebuie să le utilizăm pentru a ajunge în situația pe care ne-o dorim. Așadar, este important să cădem de acord asupra definițiilor acestor două concepte.

Problemele sunt situațiile care se doresc a fi schimbate; circumstanțele sau obstacolele nefavorabile care împiedică să se ajunga unde se dorește; împiedică realizarea viitorului dorit. În locul cuvântului „problemă” deseori se folosesc alte cuvinte. Unele dintre ele au conotații negative, precum *dificultăți* sau *obstacole*; altele au un caracter neutru, precum *aspecte* și *situații*, existând și cuvinte cu o conotație pozitivă, precum *provocări*.

Identificarea și definirea *adevăratelor probleme* este unul din cei mai importanți (și dificili) pași în procesul de planificare. În acest scop trebuie să:

- Evităm riscul să ne concentrăm asupra rezolvării unor simptome, pentru că în acest fel adevăratele probleme vor continua să persiste;
- Evităm riscul să ne concentrăm asupra găsirii unor soluții, pentru că în acest fel alte soluții, poate mai bune, pot fi ignorate sau neglijate

DEFINIREA PROBLEMEI

Doi excursioniști sunt urmăriți de un urs grizzly. În timp ce aceștia aleargă, unul dintre excursioniști scoate din rucsacul său o pereche de pantofi pentru jogging. Celălalt îl privește uimit și-i spune: „De ce te mai deranjezi? Acest urs te poate întrece chiar dacă vei fi încălțat cu acești pantofi”. Partenerul său îi răspunde: „Nu am nevoie să întrec ursul, trebuie doar să te întrec pe tine.”

În Căutarea Soluțiilor, David Quinlivan – Hall și Peter Renner

Oportunitățile reprezintă combinațiile favorabile sau avantajoase de circumstanțe care ne pot ajuta să ajungem de unde suntem, acolo unde dorim să fim în viitor.

Multe probleme pot fi percepute și ca oportunități. Un pahar de apă din care jumătate a fost băută poate fi perceput ca fiind pe jumătate gol sau pe jumătate plin! Așadar, încercați să vă concentrați mai mult asupra oportunităților și să începeți cu ele. În multe cazuri nu este un fapt neobișnuit ca punctul de pornire în înțelegerea prezentului să fie identificarea diferitelor probleme cu care se confruntă locuitorii comunității, ca în final, să se ajungă la o listă lungă (și deprimantă) de probleme.

Sfatul nostru este să nu începeți prin a vă concentra pe „probleme”. Acest lucru nu înseamnă că trebuie să le ignorați de parcă acestea nu ar exista. Propunerea noastră este să începeți procesul de înțelegere a prezentului prin colectarea cât mai multor date despre oportunitățile și potențialul de dezvoltare de care dispune comunitatea, despre resursele locale, precum abilitățile și talentul locuitorilor săi, indiferent din ce grup ar face parte, dar și despre abilitățile, talentele și resursele migranților. În acest fel veți aborda mai eficient problemele cu care vă confrunțați. S-ar putea să fie nevoie ca la început să lucrați cu unele grupuri, în special cu grupuri vulnerabile, femei sau migranți pentru a le spori încrederea necesară pentru identificarea abilităților, experienței, ideilor și resurselor pe care le au. De asemenea, este

important să identificați capacitățile organizațiilor și instituțiilor locale, resursele naturale, culturale și economice. Toate aceste resurse locale formează *capitalul inițial* pe care comunitatea se va baza în procesul de dezvoltare.

Este importantă identificarea *resurselor locale*, care pot fi văzute ca principalele oportunități de dezvoltare locală. Deseori se întâmplă că nu sunt suficiente date despre resursele locale de care se dispune sau, și mai rău, sunt ignorate sau subestimate, utilizate greșit sau insuficient. Pentru a cunoaște mai bine și a descoperi propriile Resurse Locale, se încurajează:

- Conștientizarea faptului că identificarea și înțelegerea resurselor locale este un proces de învățare continuă pentru persoanele implicate
- Implicarea a cât mai multe instituții și persoane diferite: cu cât va fi mai mare numărul lor și volumul de cunoștințe pe care îl dețin, cu atât va fi mai eficientă și mai creativă identificarea și înțelegerea resurselor locale. Nu colectați date inutile: trebuie să știți din timp de ce informații aveți nevoie și pentru ce – cum veți structura și analiza aceste date.
- Conștientizarea faptului că e mai bine de avut informații incomplete decât de oprit sau amânat procesul de planificare; oricând e posibil de revenit pentru a le colecta.
- Acordarea unei atenții speciale *capitalului social*.

În cazul în care echipa de planificare nu dispune de experți, APL-ul ar putea lua în considerare implicarea unor specialiști cum ar fi economiști, sociologi, planificatori urbani și mobilizatori/facilitatori comunitari, pentru a acorda ajutor în conceperea și realizarea colectării de date și în elaborarea *profilului comunității*, ca parte a analizei situației, care va descrie potențialul de dezvoltare economică și socială a comunității, bazat pe interpretarea acestor date. Expertiza suplimentară poate fi, de asemenea, obținută de la migranții cu înaltă calificare, care provin din comunitate, și care transpun, astfel, abilitățile și practicile lor dobândite în străinătate. În acest scop, se merită, de asemenea, de luat în considerare modul în care APL-urile pot învăța din activitățile pilot întreprinse de către PNUD, partenerii de dezvoltare din Moldova și Biroul pentru Relații cu Diaspora (BRD) al Cancelariei de Stat, precum și din experiența altor administrații locale (în acest caz, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) este o platformă recomandată pentru schimbul de opinii, experiențe și practici ale APL-urilor). Cu toate acestea, APL-urile, sub conducerea primarului, pot urma pașii descriși în ghid și pot utiliza instrumentele sugerate chiar și fără sprijinul experților externi.

Această etapă implică, de asemenea, cercetarea și colectarea de date pentru evidențierea profilului migrației al comunității locale, alte realități de migrație, precum și pentru înțelegerea contextului migrației la nivel local, dar și pentru acordarea unei baze solide pentru ca deciziile urmate să fie adoptate de strategii.

Pentru elaborarea profilului comunității și analiza situației în domeniul specific al migrației, vă sugerăm să utilizați Ghidul de Evaluare a Integrării Migranților și Ghidul Migranților și Organizațiilor din Diasporă Implicate, pe care le veți găsi în secțiunea următoare. Acest lucru vă va ajuta să identificați opțiuni pentru acțiuni concrete.¹⁷

INSTRUMENTE PENTRU COLECTAREA/INTERPRETAREA DATELOR

În continuare sunt descrise câteva instrumente de colectare a datelor, care vor ajuta la înțelegerea situației curente. Anumite instrumente se concentrează pe colectarea de date cu privire la situația grupurilor vulnerabile, cu accent pe migranți și femei, și modul în care necesitățile lor sunt abordate de către APL-uri și alți actori pentru integrarea migranților în procesul de planificare: Ghidul de Evaluare a Impactului Politicilor, Serviciilor sau Funcțiilor APL asupra Egalității; Lista de Verificare pentru Evaluarea Egalității de Gen; Ghidul de Evaluare a Integrării Migranților; Ghidul Migranților și Organizațiilor din Diasporă Implicate; Lista de Verificare a Identificării Problemelor Grupurilor Vulnerabile. Alte instrumente pot fi folosite pentru colectarea de date despre situația oricărui grup din cadrul comunității: Interviu, Sondajul, TGN – Tehnica Grupului Nominal.

INSTRUMENT: EVALUAREA IMPACTULUI POLITICILOR, SERVICIILOR SAU FUNCȚIILOR APL-URILOR ASUPRA EGALITĂȚII¹⁸

Acest instrument va ajuta la efectuarea analizei politicilor, serviciilor sau funcțiilor actuale ale APL-urilor pentru a identifica orice impact negativ asupra oricărei părți sau grup al comunității pentru:

- a elimina discriminarea și aborda inegalitatea
- a recunoaște și aborda provocările migrației și a facilita beneficiile potențiale de integrare a imigranților în politica locală
- a furniza servicii eficiente și eficace
- a fi transparenți și responsabili
- a respecta legislația
- a construi un mediu de încredere pentru colaborarea cu migrații și grupurile din diasporă
- a facilita parteneriatele avantajoase cu părțile interesate

Acest instrument poate fi folosit nu numai pentru a diagnostica situația actuală dar, cu mici modificări, poate fi folosit ori de câte ori se planifică modificarea sau eliminarea unui serviciu, o politică sau o funcție, ca și în celelalte etape ale procesului de planificare.

¹⁷ The IASCI-NEXUS Moldovan migration profile can help you understand the local migration context and elaborating the migration profile of the local community: http://nexusnet.md/pic/uploaded/IASCI_CIVIS_Market_Analysis_Driving_Innovation_in_circular_migration.pdf

¹⁸ Adaptat din Ghid pentru realizarea unei evaluări a impactului egalității; Perfecționarea și Dezvoltarea Administrației Locale, Londra, august 2011
www.local.gov.uk/equalityframeworks

În primul rând, trebuie de clarificat diferite aspecte ale politicii, serviciului sau funcției respective a APL-ului, răspunzând la următoarele întrebări:

- Ce se vrea a obține de la politica, serviciul sau funcția respectivă?
- Cine sunt utilizatorii/beneficiarii-țintă?
- Cine altcineva ar fi putut sau ar fi trebuit se fie utilizator/beneficiar?
- De ce a fost acest serviciu, politică sau funcție o prioritate?
- Cum s-a ajuns la decizia cu privire la această politică, serviciu sau funcție? Cine a luat decizia? Cine altcineva a fost implicat?

În următoarea etapă ar trebui de evaluat impactul politicii, serviciului sau funcției respective și de văzut dacă acesta a fost discriminatoriu sau a creat inegalități, răspunzând la următoarele întrebări:

- Cum au beneficiat utilizatorii?
- Ce i-a împiedicat să obțină mai multe beneficii din politica, serviciul sau funcția respectivă?
- Au beneficiat anumite persoane/grupuri (de exemplu, bărbați și femei) mai mult decât altele?
- Dacă a beneficiat un anumit grup, este clar motivul pentru care a fost necesar acest lucru? De exemplu, serviciile speciale oferite pentru persoane cu dizabilități.
- Constituie această situație o discriminare?
- Cine altcineva a fost afectat?
- Au fost afectate relațiile dintre diferitele grupuri din comunitate?
- Dacă da, cum a fost abordată această problemă?

INSTRUMENT: LISTA DE VERIFICARE PENTRU EVALUAREA EGALITĂȚII DE GEN¹⁹

Evaluarea egalității de gen a situației existente asigură că drepturile femeilor, precum și drepturile bărbaților, dar și problemele acestora, sunt înțelese astfel încât să poată fi abordate. Prin urmare, este necesar să se facă o cartografiere a rolurilor de gen dat fiind faptul că genul este un factor determinant în responsabilitățile și activitățile pe care le au cetățenii în cadrul comunităților lor. Fără această informație există riscul ca factorii interesați importanți să eșueze în momentul în care se vor implica efectiv.

Instrumentul de evaluare a egalității de gen²⁰ pe care îl propunem în acest Ghid completează evaluarea grupurilor vulnerabile prin colectarea de informații despre problemele de gen, având următoarele obiective:

- Să ajute APL-urile în identificarea aspectelor și problemelor de gen, a cauzelor acestora și a posibilelor soluții

¹⁹ Adaptat după Ruiz-Abril, María Elena „Un Instrument de Evaluare pentru Integrarea Dimensiunii de Gen în Domeniul Drepturilor Omului și Programele de Governare Locală”, nepublicat

²⁰ <http://hrba.undp.sk/index.php/introduction/local-governance-human-rights-based-approach-and-gender-mainstreaming-in-the-context-of-europe-and-the-cis>

- Să ajute APL-urile să găsească o modalitate de a face serviciile lor mai receptive la necesitățile femeilor și bărbaților, prin înțelegerea modului diferit în care aceștia accesează și folosesc serviciile
- Să ofere APL-urilor informații care să asigure faptul că femeile și bărbații participă eficient la luarea deciziilor la nivel local, precum și la procesul de consultare și de planificare pentru planul de dezvoltare locală

Întrebările propuse servesc drept inspirație. APL vor utiliza subiectele care vor corespunde specificului localității, reieșind din timpul și resursele disponibile pentru colectarea datelor, adaptate contextului local.

VIAȚA SOCIALĂ

CULTURA LOCALĂ ȘI DIMENSIUNEA DE GEN

- Care sunt rolurile tradiționale ale femeilor și bărbaților în comunitate?
 - ✓ Ce așteptări au familiile, comunitățile și societatea de la bărbați referitor la ce trebuie să facă aceștia?
 - ✓ Ce așteptări au familiile, comunitățile și societatea de la femei referitor la ce trebuie să facă acestea?
 - ✓ Respectă întotdeauna bărbații și femeile rolurile lor tradiționale? Dacă nu, reprezintă această nerespectare o problemă? Acest lucru duce la apariția tensiunilor în familii și comunitate?
 - ✓ Religia sau tradițiile impun practici specifice sau convingeri care limitează posibilitățile femeii în toate sferele vieții? Care sunt acestea?
- Femeile pot să își aleagă partenerii?
 - ✓ Femeile pot să pună capăt relației lor cu partenerii?
 - ✓ Există o vârstă minimă stabilită pentru căsătorie?
 - ✓ Înregistrarea căsătoriei este obligatorie? Ce fac autoritățile pentru a asigura efectuarea acestor înregistrări? Neînregistrarea căsătoriei provoacă anumite dificultăți pentru femei? Cum pot fi evitate?
 - ✓ Femeile au posibilitatea să practice activitatea economică dorită?
 - ✓ Cum afectează practicile culturale și tradiționale viața bărbaților? (de exemplu: stresul la care este supus susținătorul familiei în contextul șomajului).
 - ✓ Ce măsuri au fost luate pentru a schimba stereotipurile de gen în localitate?

ACCES LA SERVICIILE PUBLICE LOCALE

SERVICII DE SĂNĂTATE

- Care este speranța de viață a femeilor și bărbaților în comunitate?
- Care sunt principalele probleme/necesități de sănătate ale femeilor din comunitate? Pe grupe de vârstă?
- În familie, în localitate există servicii legate de îngrijirea sănătății materne, planificarea familiei și combaterea violenței? Acestea sunt accesibile pentru toate femeile?
- Care sunt principalele probleme/necesități de sănătate ale bărbaților din comunitate? Pe grupe de vârstă?
- Sunt problemele de sănătate ale bărbaților și femeilor cauzate de factori sociali (de exemplu, alcoolism, stres, violență în familie etc.)? Precizați care dintre ele.
- Care sunt principalele obstacole pentru femei în accesarea serviciilor de sănătate?
 - ✓ Legate de volumul de muncă
 - ✓ Juridice/economice legate de taxe și impozite
 - ✓ Culturale, legate de discriminarea practică de personalul medical
- Care sunt principalele obstacole pentru bărbați în accesarea serviciilor de sănătate?
 - ✓ Legate de rolul de susținător al familiei
 - ✓ Juridice/economice legate de taxe și impozite
 - ✓ Culturale, legate de comportamente riscante
- În general, există diferențe importante de gen în accesul la serviciile de sănătate locale? Care sunt acestea? Aceste diferențe reflectă necesitățile diferite de sănătate ale bărbaților și femeilor din localitate sau reprezintă o consecință a discriminării împotriva femeilor/bărbaților în accesul la servicii de asistență medicală?
- În general, ce măsuri întreprinde primăria pentru a diminua inegalitățile de gen în accesul la serviciile locale de sănătate?
- Există o strategie pentru a aborda problemele legate de gen în îngrijirea sănătății, la nivel local?
- Programele de sănătate includ strategii specifice pentru a răspunde necesităților specifice ale bărbaților și femeilor?

EDUCAȚIE

- Care este rata de alfabetizare în rândul femeilor și bărbaților în comunitate?
- Femeile reprezintă un procent mai mare în rândul analfabeților în regiune? Dacă da, de ce?
- Există diferențe între fete și băieți în ceea ce privește ratele de înscriere în instituțiile de învățământ, la diferite niveluri (pe etnie, zonă geografică etc.)? Dacă da, care sunt cauzele?

- ✓ Culturale – valoarea percepută scăzută a educației, în general, valoarea percepută scăzută a educației fetelor etc.
- ✓ Economice – incapacitatea de plată a taxelor și costurilor de școlarizare, necesitatea aportului economic al copilului la supraviețuirea familiei
- ✓ Securitatea amenințată în timpul deplasării în transport către școală și în școală
- ✓ Alți factori
- Care sunt ratele de abandon înregistrate în rândul fetelor, respectiv al băieților, în școala primară și secundară?
- Care sunt cauzele majore ale abandonului școlar printre fete/băieți? (valoarea scăzută a procesului educațional, necesitatea forței de muncă a copilului, probleme de securitate?)
 - ✓ Culturale – valoarea percepută scăzută a educației, în general, valoarea percepută scăzută a educației fetelor etc.
 - ✓ Economice – necesitatea aportului economic al copilului la supraviețuirea familiei
 - ✓ Securitatea amenințată în timpul deplasării în transport către școală și în școală
 - ✓ Alți factori
- Curriculumul școlar este sensibil la dimensiunea de gen?
- Dacă nu, au fost luate măsuri concrete pentru a elimina stereotipurile de la toate nivelurile și în toate formele de învățământ (de exemplu, prin coeducație, revizuirea manualelor și a programelor școlare etc.)?
- Fetele și băieții beneficiază de acces egal la cursurile disponibile?
- Care este procentul femeilor care au absolvit facultăți în care, de obicei, dominanți sunt bărbații (medicină, inginerie, știință, agricultură etc.)? Femeile sunt încurajate să studieze subiecte considerate tipic „masculine”?
- În general, care sunt principalele inegalități de gen în sistemul de învățământ din localitate?
- În general, ce măsuri întreprinde primăria pentru a diminua aceste inegalități?
- Există o strategie de abordare a problemelor legate de gen în sistemul de educație la nivel local?

SERVICIILE SOCIALE

- Care sunt principalele riscuri și probleme sociale care afectează:
 - ✓ Copiii de sex masculin și de sex feminin (de exemplu, malnutriția, abuzul etc.)
 - ✓ Băieții tineri (violența socială, delincvența, abuzul de droguri, munca forțată etc.)

- ✓ Femeile tinere (sarcina adolescentină, traficul, abuzul sexual etc.)
- ✓ Bărbații adulți (șomajul, alcoolismul, sinuciderea, violența socială, HIV/SIDA etc.)
- ✓ Femeile adulte (mortalitatea maternă, analfabetismul, depresia, sărăcia, HIV/SIDA etc.)
- ✓ Bărbații în etate (sărăcia, abandonul, lipsa unui adăpost)
- ✓ Femeile în etate (sărăcia, abandonul etc.)
- La nivel local, există programe menite să prevină aceste riscuri și să soluționeze problemele apărute?
- Programele sunt concepute și planificate în funcție de necesitățile diferitor grupuri de risc?
- Există grupuri de bărbați și femei lipsite de protecție?
- Bărbații și femeile se bucură de acces egal la aceste programe de asistență socială?

PARTICIPAREA BĂRBAȚILOR ȘI FEMEILOR LA LUAREA DECIZIILOR LA NIVEL LOCAL

ÎN STRUCTURILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE

- Care este ponderea femeilor și bărbaților – membri ai consiliului local?
- Femeile sunt insuficient reprezentate la nivel local, având în vedere ponderea ocupării anumitor funcții?
- Dacă da, care sunt cauzele acestui fenomen?
- Bărbații și femeile participă în aceleași proporții în alte structuri ale autorității publice sau ale organizațiilor societății civile implicate în guvernarea locală (consiliile satești, asociațiile de utilizatori de apă/gaz, asociațiile de agricultori etc.)? Dacă nu, care sunt obstacolele?
 - ✓ Juridice și administrative – discriminare în regulamentele organizației
 - ✓ Culturale – prejudecăți legate de participarea femeilor, comitete în sectoare de activități destinate exclusiv bărbaților/femeilor etc.
 - ✓ Practice – volumul de lucru, incapacitatea femeilor, lipsa cunoștințelor, lipsa femeilor-lider

SOCIETATE CIVILĂ

- Care sunt principalele organizații ale societății civile (OSC) în localitate?
- În ce organizații ale societății civile (OSC-uri) participă femeile? Ce tip de OSC-uri reprezintă acestea? Care este scopul lor?
- În ce OSC-uri participă bărbații? Ce tip de OSC-uri reprezintă acestea? Care este scopul lor?
- Care este capacitatea OSC-urilor, în care participă femeile, de a influența procesul de dezvoltare locală?

- ✓ Bugetul
- ✓ Personalul
- ✓ Influența politică
- ✓ Alți factori
- Care este capacitatea OSC-urilor, în care participă bărbații, de a influența procesul de dezvoltare locală?
 - ✓ Bugetul
 - ✓ Personalul
 - ✓ Influența politică
 - ✓ Alți factori

PARTICIPARE ÎN PLANIFICAREA DEZVOLTĂRII LOCALE

- Bărbații și femeile participă la formularea și implementarea politicilor guvernamentale, a planurilor de dezvoltare, a bugetului etc.?
- Femeile participă la aceste procese în măsură egală cu bărbații?
- Dacă nu, de ce? Care sunt obstacolele?
 - ✓ Obstacole practice legate de timp și volumul de lucru
 - ✓ Obstacole culturale legate de discriminare împotriva femeilor, în comunitate (opozitie din partea soților și a comunităților privind implicarea femeilor în anumite reuniuni)
 - ✓ Obstacole legate de lipsa de interes și/sau informații cu privire la procesele de consultare locale
 - ✓ Altele
- Femeile pot participa sau organiza întruniri publice privind problemele pe care le identifică, ca fiind de interes? Acestea participă la ședințe? Femeile participă activ la întâlniri și consultări în comunitate?
- În consultările locale și procesele de planificare există mecanisme care să asigure reflectarea de către deciziile de planificare a punctelor de vedere ale diferitelor grupuri ale comunității și ale bărbaților și femeilor? Care sunt acestea?

CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ DE ABORDARE A PROBLEMELOR DE GEN LA NIVEL LOCAL

- Instituțiile administrației publice locale dețin mandat în ceea ce privește subiectele de gen (direcție responsabilă pentru egalitatea de gen, punct focal de gen în diferite instituții publice locale etc.)? Care sunt acestea?
- Care este capacitatea lor de a influența procesele de dezvoltare locală?
 - ✓ Bugetul (în termeni absoluți, ca parte din bugetul municipal total)
 - ✓ Numărul de personal și calificările/capacitatea/pregătirea profesională
 - ✓ Influența în procesul local de luare a deciziilor la nivelul administrației locale

- Principiile de nediscriminare și integrare a dimensiunii de gen au fost adoptate de planurile naționale, sectoriale și locale de dezvoltare?
- Sistemele de management și cele informaționale la nivel local sunt adaptate astfel încât să colecteze și să analizeze date dezagregate pe criteriul de gen?
- APL-ul dispune de mecanisme necesare pentru a asigura integrarea dimensiunii de gen în programele lor și în furnizarea de servicii? Care sunt acestea?
- Pe lângă organele administrației publice locale, ce alte resurse există pentru a sprijini integrarea perspectivei de gen în programele la nivel local?
 - ✓ Donatori – PNUD, UE, alții
 - ✓ Organizații de femei
 - ✓ Altele

ECONOMIE

INFRASTRUCTURA LOCALĂ

- Bărbații și femeile beneficiază de acces egal la condiții adecvate de trai (în special, în privința locuinței, canalizării, electricității și aprovizionării cu apă, gestionării deșeurilor, transportului și comunicațiilor)?
- Politicile locale cu privire la asigurarea cu locuințe consideră prioritare familiile monoparentale?
- Bărbații și femeile sunt consultați în procesul de elaborare și planificare a serviciilor de locuințe sociale, canalizare, gestionare a deșeurilor, asigurare cu electricitate, apă și transport?

RESURSE FINANCIARE

- Femeile au aceleași drepturi și acces ca și bărbații în privința creditelor bancare/ipotecilor/altor credite financiare?
- Există bariere culturale în calea accesării creditelor de către femei pe numele lor?
- Bărbații și femeile au acces egal/informație/oportunități pentru scheme mici de generare a veniturilor?

ANGAJARE ÎN CÂMPUL MUNCII

- Bărbații și femeile au oportunități egale de angajare în câmpul muncii?
- În ce activități economice predomină femeile?
- În ce activități economice predomină bărbații?
- Care este proporția bărbaților și femeilor în rândul forței locale informale de muncă?
- Care este proporția bărbaților și femeilor în rândul șomerilor din localitate?

- Care sunt sursele alternative de venituri pentru bărbați și femei?
 - ✓ Migrația internă
 - ✓ Migrația internațională
 - ✓ Altele
- În general, ce face primăria pentru promovarea egalității de gen în accesul la locurile de muncă? Există programe pentru încurajarea și consolidarea capacităților întreprinzătorilor de gen feminin?

MEDIU

TERENURILE

- Care sunt utilizările pentru producție și domestice ale terenurilor din localitate?
 - ✓ Pentru bărbați
 - ✓ Pentru femei
- Bărbații și femeile au acces egal la terenuri?
- Care sunt consecințele accesului inegal la terenuri?
 - ✓ Pentru bărbați
 - ✓ Pentru femei
- Bărbații și femeile au drepturi egale în deținerea terenurilor?
- Care sunt consecințele accesului inegal la terenuri?
 - ✓ Pentru bărbați
 - ✓ Pentru femei
- Care sunt obstacolele pentru accesul femeilor la deținerea terenurilor?
 - ✓ Juridice și administrative – discriminare în legislație, discriminare în procesul de regularizare/atribuire a pământului etc.
 - ✓ Culturale – regimurile obișnuite care reglementează terenurile discriminează femeile, presiunea comunității de a transfera terenurile capului familiei sau unui membru de gen masculin al familiei etc.
 - ✓ Economice – costul procesului de regularizare
 - ✓ Altele

APĂ, TERENURI COMUNALE, PĂDURI ETC.

- Care sunt utilizările pentru producție și domestice ale acestor resurse în localitate?
 - ✓ Pentru bărbați
 - ✓ Pentru femei
- Bărbații și femeile au acces egal la aceste resurse?
- Care sunt consecințele accesului inegal la aceste resurse?
 - ✓ Pentru bărbați
 - ✓ Pentru femei

- Care sunt obstacolele pentru accesul femeilor la aceste resurse?
 - ✓ Juridice și administrative – discriminare în legislație, discriminare în procesul de atribuire a terenurilor etc.
 - ✓ Culturale – regimurile obișnuite care reglementează resursa discriminatează femeile, presiunea comunității de a transfera terenurile capului familiei sau unui membru de gen masculin al familiei etc.
 - ✓ Economice – costul procesului de regularizare
 - ✓ Altele
- Bărbații și femeile participă în structura care reglementează și gestionează resursele (comisia pentru apă, alte comisii comunitare etc.)? Dacă nu, de ce nu?
- În general, ce face Primăria pentru abordarea inegalităților de gen în accesul și controlul asupra resurselor naturale din localitate?

INSTRUMENT: GHIDUL DE EVALUARE A INTEGRĂRII MIGRANȚILOR

Ghidul de evaluare a integrării migranților are drept scop ajutarea APL-urilor în vederea reflectării asupra modului în care strategiile lor pot asigura **integrarea socio-economică a migranților**, observarea proceselor și problemelor legate de migrație, identificarea principalelor cauze și fortificarea capacităților lor pentru a le adresa. La fel, acesta îi va ajuta să implice migranții în procesele de planificare.

SARCINI PREGĂTITOARE

Ca o etapă pregătitoare pentru integrarea migrației în actualele politici locale, APL-urile trebuie să asigure că sunt realizate diferite sarcini preliminare. Lista de verificare de mai jos poate ajuta la identificarea acestor sarcini și la pregătirea pentru implementarea planului lor strategic:²¹

- **Identificarea problemelor de migrație și dezvoltare** în localitate. Trebuie să fie identificate domeniile emergente de intervenție, care ulterior vor fi explorate și evaluate de-a lungul procesului.
- **Inventarierea politicilor, programelor sau serviciilor locale existente** pentru migranți și familiile acestora, dacă este cazul.
- **Inventarierea programelor și serviciilor existente implementate și prestate de alte părți interesate** pentru migranți și familiile acestora.
- **Examinarea și selectarea datelor și studiilor disponibile** cu privire la nivelurile, tipurile și factorii care impulsionează migrația în regiune, precum și cu privire la interconexiunile dintre migrație și dezvoltare.

²¹ Profilul local elaborat de IASCI-Nexus poate fi utilizat pentru a identifica provocările și oportunitățile la nivel local:
http://nexusnet.md/pic/uploaded/IASCI_CIVIS_Market_Analysis_Driving_Innovation_in_circular_migration.pdf

- **Identificarea resurselor disponibile** (umane, financiare și de altă natură), precum și a oricăror **lacune** care ar putea împiedica integrarea migrației în procesul de dezvoltare locală.
- **Definirea posibilului conținut al unui plan de acțiune locală cu privire la migrație și dezvoltare** reunind informațiile disponibile (cu obiective SMART cum sunt explicate în paragraful următor).
- **Evaluarea funcțiilor, capacităților financiare și umane** ale diferitor funcționari/unități/birouri din cadrul primăriei.
- **Evaluarea proceselor participative existente**, atât pentru consultare, cât și pentru luarea deciziilor de elaborare a planului de acțiuni care vizează migrația și dezvoltarea locală.
- **Identificarea posibilelor schimbări instituționale locale** necesare pentru promovarea politicilor care vizează migrația și dezvoltarea.
- **Identificarea elementelor care stimulează sau limitează coerența instituțională de politici** a exercițiului de integrare a migrației, între diferiți actori și nivele de politici.
- **Cartografierea actorilor cheie**, inclusiv migranți și familiile migranților, AdB și organizații din diasporă, societatea civilă, mediul academic, sectorul privat, autorități locale și regionale, precum și organizații internaționale. Această cartografiere va urmări interesele, caracteristicile și capacitățile (punctele forte și punctele slabe), precum și obiectivele și contribuțiile potențiale ale diferitor părți interesate la proces per ansamblu.
- **Propunerea abordării** care se vrea urmată: o abordare amplă sau o abordare îngustă limitată la probleme concrete și părți interesate. O propunere preliminară de consiliere cu privire la modul și momentul implicării diferitor părți interesate.
- **Propunerea de stabilire a structuri** instituționale de migrație și dezvoltare, de exemplu, stabilirea unei echipe principale de planificare locală, după cum s-a menționat anterior, precum și a altor structuri de suport.

PLANIFICARE PRIN PRISMA MIGRAȚIEI ÎN SECTOARE CONCRETE DE DEZVOLTARE²²

În continuare sunt prezentați factorii pe care APL-urile trebuie să-i ia în considerare în timpul procesului de integrare în sectoare specifice. Întrebările prezentate sunt doar orientative și pot ghida procesul de colectare a datelor, însă pot fi adaptate în funcție de contextul specific al municipalității acestora (raion, oraș, sat), precum și în funcție de situația lor specifică în termeni de timp și resurse puse la dispoziție.

²² Adaptat din: Grupul de Migrație Globală (2010) Integrarea Dimensiunii de Migrație în Planificarea Dezvoltării. Un ghid pentru factorii de decizie politică și practicieni; OIM: Geneva; și Inițiativa Comună pentru Migrație și Dezvoltare (ICMD) (2015) Instrumente privind migrația și dezvoltarea locală; <http://www.migration4development.org/>

În cele din urmă, acest lucru va oferi o imagine de ansamblu asupra situației migraționale din localitate și va pregăti pentru elaborarea planului de acțiuni pentru o mai bună integrare a migranților în comunitate și implicare în procesul de planificare strategică.

SOCIAL

PROTECȚIE JURIDICĂ

- Lipsa protecției juridice satisfăcătoare în localitate stimulează fenomenul migrației?
- Migranții sunt bine informați despre drepturile și obligațiile lor?
- Lipsa cadrului legislativ și a politicii de migrație poziționează migranții într-o situație vulnerabilă în timpul ciclului de migrare (în oricare dintre fazele sale de pre-decizie, înainte de plecare, migrație și revenire)? Acest fapt afectează angajarea în câmpul muncii și viața de familie odată ce aceștia ajung la destinație?
- Lipsa recunoașterii drepturilor de proprietate și a regimurilor de impozitare limitează contribuțiile migranților repatriați la economia locală?
- Există vreo protecție juridică corespunzătoare a copiilor migranților, persoanelor în vârstă și a familiilor rămase?

PROTECȚIE SOCIALĂ

- Lipsa accesului la protecție socială în localitate determină oamenii să migreze și/sau descurajează migranții să se întoarcă?
- Accesul la protecția socială din localitate împiedică oamenii să migreze care, în caz contrar, ar dori să migreze?
- Accesul la transferurile de bani care sporesc veniturile gospodăriilor și accesul copiilor la educație și servicii de sănătate diminuează fenomenul migrației?
- (Ne)disponibilitatea schemelor de pensii și a beneficiilor de securitate socială încurajează/descurajează migrația de întoarcere?
- Femeile migrante consideră că le este mai ușor/mai dificil decât bărbaților migranți să aibă acces la serviciile sociale?
- Migrația oferă o strategie de trai și sporește capacitatea gospodăriilor de a investi în domeniul sănătății, asigurarea unei locuințe corespunzătoare și a serviciilor de canalizare, produselor alimentare și apei potabile, în domeniul educației și sănătății copiilor prin remitențe financiare?

SĂNĂTATE

- Accesul limitat la serviciile de sănătate disponibile și calitatea acestora determină fenomenul migrației?

- Migranții și familiile acestora au mai puțin (sau mai mult) acces la serviciile de asistență medicală din străinătate sau din zonele urbane, comparativ cu accesul acestora la serviciile oferite în locurile lor de origine?
- Gospodăriile migranților care rămân în urmă au acces la servicii de sănătate în cazul în care acestea nu mai sunt acoperite de asigurările de sănătate ale persoanelor care, prin veniturile sale, întrețin întreaga familie?
- Migranții întorși au acces la serviciile de sănătate și sociale? Serviciile de securitate socială sunt portabile?
- Migrația, prin trimiterea de remitențe sau participarea în proiecte de dezvoltare, crește capacitatea de investiție în servicii de sănătate și infrastructură la nivel de gospodărie și de comunitate?

EDUCAȚIE

- Accesul mai mare la educație și calitatea acesteia puse la dispoziția copiilor în alte țări (sau în zonele urbane din țară) determină familiile să emigreze?
- Condițiile de angajare și salarizare încurajează profesorii să migreze?
- Migrația copiilor duce la concentrația infrastructurii educaționale în anumite zone? Acest fapt duce la închiderea școlilor din zonele îndepărtate?
- Emigrarea profesorilor duce la deficite de cadre didactice la nivel local? Acest lucru afectează asigurarea sau acordarea accesului la o educație de calitate?
- Migranții reveniți sunt în măsură să utilizeze capacitățile și cunoștințele sale sporite, dobândite în străinătate sau în alte regiuni ale țării, la nivel local?
- Profesorii reveniți (din străinătate sau din alte regiuni ale țării) sunt în măsură să utilizeze capacitățile și cunoștințele sale perfecționate la nivel local?
- Migranții sunt interesați să investească în sistemul de învățământ la nivel local și/sau regional? Ce se poate face pentru motivarea acestora să facă acest lucru?
- Învățământul superior și infrastructura de cercetare limitate stimulează emigrarea studenților și a cercetătorilor?
- Perspectivele oferite de migrație cresc cererea în domeniul educației terțiere?

ECONOMIE

- Oportunitățile limitate de angajare în câmpul muncii în economia formală încurajează migrația?
- Migrația diminuează problemele de șomaj și de angajare doar cu fracțiuni de normă?

- Migrația aduce noi competențe și expertiză prin abilitățile acumulate obținute în afara locului de origine?
- Migrații întorși se confruntă cu dificultăți de angajare în câmpul muncii la întoarcere? Acest fapt sporește riscul de repatriere?
- Migrații întorși au posibilități de a investi în comunitățile lor locale la întoarcere și de a desfășura activități generatoare de venituri? Care sunt principalele dificultăți cu care aceștia se confruntă pentru a face acest lucru?
- Migrația stimulează piața muncii prin oferirea de oportunități în urma înființării de întreprinderi și companii care să utilizeze remitențe sau investiții din diasporă?
- În ce mod tiparele de creștere sau sporire din cadrul municipalității sau regiunii influențează tiparele de migrație?
- În urma creșterii economice, întoarcerea în țară devine mai atractivă pentru migrații?
- Migrația diminuează/sporește investițiile care, în mod negativ/pozitiv, afectează creșterea?
- Migrația mărește/reduce producția în economie (de exemplu, prin afectarea capacității gospodăriilor de consum și de producere a bunurilor locale)?
- Accesul limitat la serviciile financiare acționează ca un stimulent de migrare pentru desfășurarea proiectelor antreprenoriale în altă parte în țară sau în străinătate?
- Corupția descurajează investițiile făcute de diasporă în economia locală?
- Înțelegerea limitată a sistemului financiar limitează utilizarea de către beneficiarii de remitențe a sistemului financiar? Ar putea acordarea serviciilor de educație financiară mări proporția remitențelor care economisesc sau investesc remitențele sale?
- Lipsa dezvoltării agricole stimulează fenomenul migrației? Poate fi aceasta o consecință a diferitor probleme din zonele rurale, cum ar fi lipsa unei infrastructuri dezvoltate sau a celor legate de drepturile de proprietate asupra terenurilor?
- Migrația oferă fermierilor o strategie de trai în caz de recolte slabe sau lipsă a produselor alimentare?
- Migrația afectează viabilitatea unei agriculturi comerciale prin limitarea disponibilității forței de muncă?
- Remitențele permit efectuarea investițiilor în materiale agricole și tehnici care oferă o productivitate mai mare și o mai bună securitate alimentară?
- Calitatea infrastructurii din municipiu și/sau regiune încurajează migrația din cauza segmentelor largi de populație care nu au acces la infrastructură și servicii de calitate?

- Migrația duce la dezmembrarea infrastructurii în localități/regiuni cu fluxuri înalte, având drept rezultat reducerea accesului sau calității în comunitățile locale?
- Migranții întorși au dificultăți în accesarea serviciilor de infrastructură?
- Migranții întorși pot introduce noi competențe și metode pentru asigurarea infrastructurii localității în baza instruirii și experiențelor acestora obținute în străinătate?
- Organizațiile diasporei investesc în infrastructura localităților lor de origine?

MEDIU

- Degradarea mediului înconjurător duce la fenomenul migrației? Au existat deplasări de straturi ca urmare a catastrofelor naturale?
- Care grupuri din cadrul populației sunt cele mai vulnerabile la efectele degradării mediului și ale dezastrelor naturale? Ce fel de măsuri specifice pot fi aplicate pentru a ajuta astfel de grupuri?
- Migrația de întoarcere afectează atitudinile și comportamentele societății față de mediu?
- În ce mod contribuie diaspora în acest domeniu, de exemplu, prin oferirea de ajutor și sprijinirea lucrărilor de reconstrucție în urma dezastrelor naturale sau prin transferarea competențelor și cunoștințelor cu privire la managementul mediului înconjurător sau tehnicile agricole?

GRUPURILE DIN DIASPORĂ

- Ce se cunoaște despre migranții din localitate, de la persoane sau grupuri din diasporă? Care sunt principalele diferențe și similitudini dintre grupurile din diasporă stabilite în diferite țări de destinație? Ce tip de date sunt necesare?
- Migranții sau organizațiile diasporei desfășoară inițiative de dezvoltare în localitate? Cum funcționează aceste inițiative și care sunt principalii catalizatori și obstacole?
- Se cunoaște vre-o activitate desfășurată de ADB în localitate/regiune?
- Este vre-un proiect sau program care să implice migranți și organizații din diasporă în inițiative de dezvoltare în comunitatea locală?
- Este interesul APL să colaboreze (în continuare) cu migranți și grupuri din diasporă în vederea punerii în aplicare în comun a inițiativelor ADB de dezvoltare socio-economică locală?
- Ce poate fi făcut pentru facilitarea creării/consolidării ADB care favorizează dezvoltarea locală?
- Care este structura instituțională locală care se ocupă de agenda migrației și a diasporei?
- Care sunt obiectivele de dezvoltare pentru care implicarea diasporei ar putea fi de valoare adăugată?

- Ce tip de resurse disponibile în diasporă ar trebui să fie direcționat (umane, sociale, financiare)?
- Ce tip de organizații ale diasporei ar trebui să fie abordat pentru înființarea politicilor legate de diasporă?
- Facilitarea participării politice ar încuraja angajamentul diasporei în procesul de dezvoltare?
- Portabilitatea sau transferul îmbunătățit al drepturilor sociale (de exemplu, asigurarea securității sociale sau asigurarea cu pensii), precum și raționalizarea impozitării ar impulsiona sau motiva o implicare mai mare a diasporei în activitățile de dezvoltare locală?
- Care sunt principalele obstacole care ar putea împiedica eficiența unei politici a diasporei (de exemplu, lipsa de încredere sau de resurse) și modul în care acestea ar putea fi depășite?
- Sunt careva efecte negative de implementare a politicilor pro-diasporă? De exemplu, ar putea unele astfel de politici să agraveze inegalitățile sociale dintre diferite pături (săraci și bogați)?

Boxa 7.

Bună practică: Asociația de Băștinași “Migration et Développement” aduce beneficii comunităților locale din Maroc

Organizația “Migration et Développement” a fost constituită în 1986 de migranții din Maroc care muncesc în Franța, cu scopul de a contribui la dezvoltarea țării lor de baștină, în special în regiunea Souss-Massa-Drâa, care se confrunta cu rate mari de emigrare în zonele urbane în Maroc și spre Europa.

La o primă etapă, organizația colecta în mod informal fonduri private din partea migranților care s-au stabilit cu traiul în Franța pentru a investi în proiecte de infrastructură în regiunea lor de origine, în domeniul sănătății, educației și infrastructurii publice, mereu în cooperare cu sătenii. Pe parcursul anilor, organizația a devenit o asociație profesională care funcționează ca un ONG. Acesta primește suport financiar din partea diferitor fundații, organizații internaționale și guvernelor din Franța și Maroc. Organizația funcționează cu un buget de circa 1 milion de euro și realizează activități economice și cele de generare a veniturilor, axându-se pe două domenii: agricultură și turism rural.

Odată cu lansarea Planului de Dezvoltare a Districtului de către Guvernul din Maroc în 2009, organizația a introdus inițiative de guvernare locală și le-a corelat cu eforturile migranților. Au fost implementate diferite proiecte în diverse domenii, precum: centre de instruire pentru APL, cooperative agricole și turism rural, demonstrând experiențe de succes pe timp îndelungat. Organizația menține relații bazate pe încredere cu APL, iar APL consultă în mod regulat organizația cu privire la planificarea infrastructurii rurale.

Sătenii trebuie să creeze asociații în satele lor pentru a colabora cu organizația și identifică prioritățile în comun cu migranții. Pe lângă garanțarea finanțării și implementării, organizația mai răspunde și de instruirea asociațiilor sătenilor, precum și de medierea în cadrul satelor și între satele din regiune. Organizația mai asigură și accesul la serviciile create pentru toți sătenii.

Organizația s-a dezvoltat dintr-o organizație destul de informală a diasporei într-o Organizație Neguvernamentală în domeniul cooperării pentru dezvoltare. Participarea activă a comunităților locale consolidează coeziunea socială și implică necesitățile reale în inițiativele de dezvoltare ale migranților și planificarea dezvoltării locale. Dezvoltarea capacităților APL și altor actori a asigurat înțelegerea importanței dimensiunii locale a migrației și dezvoltării. Parteneriatul temeinic cu autoritățile locale contribuie la durabilitate.

Mai multă informație a se vedea pe: <http://www.migdev.org/>

INSTRUMENT: GHIDUL DE IMPLICARE A MIGRANȚILOR ȘI ORGANIZAȚIILOR DIN DIASPORĂ

Acest ghid va ajuta APL-urile să implice comunitățile de migranți (atât migranți indivizi, cât și organizații din diasporă) în procesul de planificare strategică.

Acest instrument va ajuta APL-urile să articuleze elementele diverse ale integrării migranților într-o strategie coerentă de angajament față de migrație, care poate fi adaptată la particularitățile contextului local al comunității lor, caracteristicile migranților și grupurilor din diasporă ale acestora și resursele pe care le au la dispoziție.

Cu scopul implicării comunităților de migranți în procesul de planificare strategică la nivel local și, astfel, în dezvoltare²³, APL-urile trebuie să desfășoare mai multe etape:

- **identificarea obiectivelor și a capacităților**
- **cunoașterea comunităților de migranți și ale asociațiilor diasporei**
- **susținerea și stimularea creării asociațiilor de băștinași**
- **construirea unei relații bazate pe încredere reciprocă**
- **mobilizarea comunităților de migranți**

Scopul general este acela ca, la sfârșit de proces, APL-urile într-adevăr să poată spune că au stabilit cu succes parteneriate cu migranți și grupuri din diasporă. În timpul procesului, atât APL-urile, cât și comunitățile de migranți își vor consolida capacitățile de a lucra împreună și de a stabili parteneriate

²³ Newland, Kathleen (ed.) (2010) Diaspore. Noi parteneri în politica de dezvoltare la nivel mondial; Institutul de Politici de Migrație; USAID și MPI: Washington. Inițiativa Comună pentru Migrație și Dezvoltare (ICMD) (2015) Instrumentele privind migrația și dezvoltarea locală; <http://www.migration4development.org/>

strategice și durabile cu alte părți interesate. Procesul va ajuta APL-urile la identificarea caracteristicilor și oportunităților esențiale, dar și a constrângerilor și riscurilor care trebuie să fie luate în considerare atunci când se cooperează cu migranți și grupuri din diasporă pentru dezvoltare locală.

APL-urile trebuie să rețină faptul că punerea în aplicare a etapelor nu înseamnă în mod necesar un progres liniar, întrucât aceste elemente pot acționa în mod concomitent și trece sau omite orice progresie ordonată. Toate etapele se află în interacțiune dinamică constantă între ele. Este foarte importantă și esențială asigurarea unui feedback constant în cadrul procesului la fiecare etapă.

Acum vom descrie fiecare etapă și sarcinile speciale pentru APL-uri în fiecare dintre ele.

IDENTIFICAREA OBIECTIVELOR ȘI CAPACITĂȚILOR

La această etapă APL-urile trebuie să stabilească propriile obiective pentru implicarea comunităților de migranți și să definească mecanismele și resursele necesare de care au nevoie pentru aceasta, luându-se în considerare capacitățile pe care se bazează. De asemenea, trebuie să identifice capacitățile și resursele organizaționale/structurale pe care contează comunitățile de migranți astfel încât acestea să fie în măsură să evalueze îmbinarea sau potrivirea între obiectivele și resursele aflate la dispoziție (atât ale sale, cât și cele ale comunităților de migranți). În funcție de rezultatul acestei evaluări, APL-urile pot lua în considerare implicarea altor actori.

APL-urile trebuie să evalueze aceste elemente răspunzând la următoarele întrebări:

- Ce se dorește a realiza cu implicarea comunităților de migranți? Care sunt obiectivele inițiale?
- În care dintre prioritățile de dezvoltare locală se dorește implicarea comunităților de migranți? (îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor publice, generarea perspectivelor de angajare, promovarea investițiilor și a oportunităților de afaceri, facilitarea parteneriatelor cu țările de destinație etc.).
- Pe ce resurse, capacități și mecanisme se poate de bazat la implicarea migranților?
- Care sunt principalele resurse și capacități pe care contează comunitățile de migranți?
- Dacă resursele aflate la dispoziție (atât ale APL, cât și ale comunităților de migranți) corespund obiectivelor inițiale?
- Dacă sunt alte părți interesate care ar putea fi implicate la atingerea acelor obiective specifice?
- Dacă sunt deja legături strategice cu localitățile/țările principale de destinație?
- Cum pot fi extinse acele legături?

Boxa 8.**Exemplu: Noul plan strategic polonez pentru consolidarea cooperării cu diaspora²⁴**

Noul plan strategic polonez ce prevede cooperarea cu diaspora pentru perioada 2015-2020 are drept scop consolidarea poziției comunităților poloneze în străinătate și încurajarea migrației de întoarcere. De asemenea, acest plan intenționează să se bazeze pe parteneriatele existente cu comunitățile poloneze în străinătate și să consolideze legăturile reciproce. Adițional, planul are drept intenție crearea oportunităților profesionale pentru tinerii polonezi din diasporă și utilizarea mai bună a experienței profesionale a acestora pentru dezvoltarea țării de origine.

Acest lucru se va concentra în principal asupra cooperării regionale, promovând legături cu municipalități, și asupra anumitor sectoare de interes în domeniul educației, culturii și economiei. Un accent deosebit se va acorda stabilirii de parteneriate durabile. De fapt, temelia care stă la baza programului este parteneriatul stabilit cu migranții polonezi, evidențiat prin două luni de consultări, pe durata cărora au fost luate în considerare aproximativ 100 opinii și propuneri din diasporă. Acest proces de consultare participativă a fost bine primit de către migranți.

Planul va fi executat în cooperare cu mai multe ministere, birouri centrale, provincii și consilii municipale, precum și cu organizații internaționale, asociații din diasporă și organizații ce au legătură cu Biserica.

Boxa 9.**Bună practică: Cluburile Consultative Economice (CCE) în localitățile din Moldova**

Pe axa verticală (APL și APC), una din inițiativele importante susținute de Proiectul IASCI/NEXUS în Moldova și Centrele sale ține de lansarea Cluburilor Consultative Economice (CCE) la nivel local (lansate în primele trei raioane pilot în aprilie–iunie 2014). “Bine ați venit acasă și investiți aici” este principalul mesaj al CCE care este transmis migranților moldoveni care se reîntorc în țară.

CCE reprezintă forumuri informale ale liderilor comunității locale de afaceri, care într-o modalitate foarte practică ajută migranții să identifice oportunități și să-și investească capitalul uman și financiar obținut peste hotare în proiectele economice și sociale în localitățile lor de baștină. Fiecare CCE explorează și discută practicile de succes în domeniul afacerilor, perspectivele investiționale și facilitează participarea migranților și membrilor diasporei (cât și a altor investitori străini) pentru a

²⁴ <http://www.msz.gov.pl/>

realiza oportunitățile investiționale locale relevante în Moldova. De asemenea, membrii CCE oferă recomandări practice pentru clienții NEXUS, antreprenorii și investitorii existenți și cei potențiali prin intermediul unei platforme informale bazate pe dovezi și necesități.

CCE-urile sunt interconectate pe verticală la nivel național prin intermediul Forumului Business al Diasporei (FBD). Obiectivul FBD este cel de a întruni în mod regulat liderii comunității migranților și comunității diasporei și oficialilor din autoritățile publice naționale pentru a face schimb de opinii, constrângeri și recomandări privind dezvoltarea și menținerea relațiilor efective în rândul diasporei, în primul rând din perspectiva atragerii investițiilor și angajamentelor conexe.

FBD și CCE sunt considerate a fi punctele de start pentru crearea rețelelor de afaceri ale diasporei, care ar interacționa în mod direct între ele, cât și cu actorii și factorii de decizie naționali și locali. Este nevoie să fie elaborat un Plan de Acțiuni pentru crearea legăturilor durabile și implicării vaste, care va servi drept foaie de parcurs pentru dezvoltarea evenimentelor/proiectelor/conceptelor conexe.

CUNOAȘTEREA COMUNITĂȚILOR DE MIGRANȚI

O etapă suplimentară importantă pentru APL-uri este cunoașterea detaliată a comunităților lor de migranți. Pentru aceasta, trebuie să efectueze un exercițiu de cartografiere sau de reprezentare a colectării de date cu privire la migrații și organizațiile din diasporă din localitatea lor. Instrumentul de Sondaj și Instrumentul de Intervievare din Ghid pot fi utile pentru a-și îndeplini exercițiul de cartografiere sau reprezentare. Colectarea de date se poate face cu ajutorul tehnologiilor on-line prin intermediul unui site web sau a unui sondaj on-line. BRD, asociațiile din diasporă din principalele țări de destinație, ambasadere și consulatere joacă un rol important în obținerea de informații; APL-urile ar trebui să se bazeze pe cooperarea cu aceste instituții.

Exercițiul de cartografiere sau reprezentare ar trebui să ajute APL-urile la identificarea următoarelor aspecte:

- profilurile individuale ale migranților (vârstă, sex, nivel de educație, durata de ședere în străinătate)
- tipurile de migranți (migranți temporari, permanenți, întorși, imigranți)
- principalele țări de destinație (pentru migranți internaționali) sau regiuni de destinație în Republica Moldova (pentru cei implicați în migrația internă)
- activitățile și domeniile de activități profesionale ale migranților în țările/regiunile de destinație
- resursele migranților (sociale, umane, financiare, culturale), aptitudinile profesionale și domeniile de expertiză
- asociațiile din diasporă și activitățile principale ale acestora, obiectivul (domeniul de aplicare) și punctul de concentrare

- interesele, nevoile și constrângerile migranților, ale AdB-urilor și ale organizațiilor din diasporă
- nivelul de integrare și situația migranților în țările sau regiunile de destinație
- tipul de legături ale migranților cu comunitățile sale locale
- tipurile de inițiative și proiecte ale migranților în beneficiul comunității locale
- principalii factori care influențează motivația migranților la contribuire
- situația copiilor rămași (profiluri: sex, vârstă, nivelul de educație și de frecvență a școlii etc.)
- situația persoanelor în vârstă rămase (profil: sex, vârstă, nivelul de integrare în societatea locală, accesul la serviciile de bază etc.)

Ca urmare a colectării de date, APL-urile pot crea un inventar cu toate informațiile relevante și elabora o bază de date cu privire la fenomenul migrației care, în cazul în care resursele permit, poate fi actualizată în mod sistematic.

Boxa 10.

Exemplu: Cartografierea migranților moldoveni din Federația Rusă²⁵ și Europa²⁶. Analiza situației migraționale la nivel local

Pentru a stabili profilul migranților moldoveni în principalele țări de destinație, au fost realizate două studii de cartografiere a diasporei, sub coordonarea Organizației Internaționale pentru Migrație (OIM), Misiunea în Moldova, în cadrul Proiectului implementat de OIM și finanțat de UE “Susținerea implementării componentei de migrație și dezvoltare a Parteneriatului de Mobilitate UE – Moldova”.

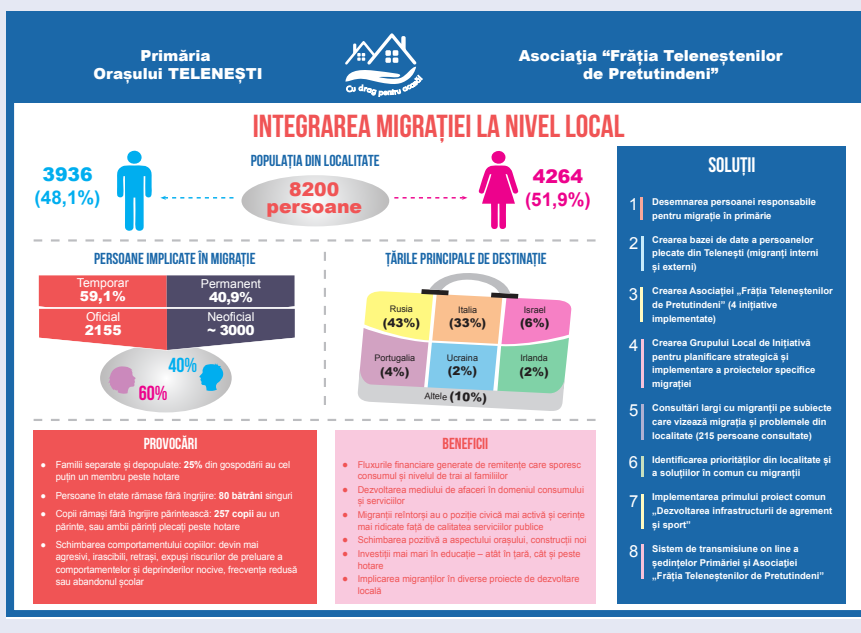
Obiectivele specifice de cercetare s-au axat pe analiza integrării profesionale și sociale în țările de destinație, evaluarea relațiilor migranților cu țara de origine și organizațiile diasporei, cunoștințele organizațiilor diasporei cu privire la dezvoltare și coeziune, cât și proiectele lor de viitor. Pentru a identifica problemele și necesitățile multiple ale comunităților migranților moldoveni în Federația Rusă și în Uniunea Europeană, cât și a beneficiilor induse pentru familiile lor de origine, s-a utilizat o metodologie complexă, care constă atât din metode cantitative de cercetare sociologică (interviuri bazate pe chestionar), cât și metode calitative (interviuri în profunzime, grupuri focus). Cercetarea a ajutat la înțelegerea stilului de viață al migranților moldoveni peste hotare, planurile lor de viitor, integrarea în țara de destinație și menținerea legăturilor cu baștina la nivel micro-social (familie și comunitate), cât și la nivel macro-social (realizarea

²⁵ http://iom.md/attachments/110_rfinaleng.pdf

²⁶ http://iom.md/attachments/110_raportfinaleng.pdf

obligațiilor lor civice ca cetățeni ai Republicii Moldova prin participarea în alegeri), atitudinilor în privința fenomenului migrației și posibilitatea de a valorifica experiența pentru o cooperare mai bună cu comunitatea migranților de peste hotare și oferirea de recomandări cu privire la elaborarea strategiilor pentru reîntoarcerea migranților moldoveni și implicarea lor în dezvoltarea și modernizarea Republicii Moldova. Respectiv, ambele cercetări oferă o imagine generală a diasporei moldovenești în Federația Rusă și în patru țări UE: Italia, Portugalia, Franța și RU, cât și a situației specifice în fiecare din țările analizate.

La nivel local, cu susținerea proiectului MiDL, cele 25 localități partenere pilot, au inițiat baze de date locale migraționale. Scopul era estimarea situației migraționale din localitate, în termeni de persoane (femei, bărbați, copii), provocări și oportunități generate de fenomenul migrației. În urma analizei datelor obținute, au fost elaborate 25 profiluri migraționale locale vizuale, care oferă un tablou general a situației migraționale din aceste localități. Mai jos este exemplul orașului Telenești:

CONSTRUIREA UNEI RELAȚII BAZATE PE ÎNCREDERE RECIPROCĂ

Construirea unei relații bazate pe încredere reciprocă constituie o etapă importantă a strategiei de implicare a diasporei, dar este, de asemenea, și o provocare majoră. Implicarea migranților și a organizațiilor din diasporă prin strânse parteneriate are posibilități mai mari de dezvoltare dacă se bazează pe comunicare adecvată și încredere reciprocă.

Condiția unui mediu primitiv pentru implicarea comunităților de migranți în activități de dezvoltare este esențială. Pentru a crea un mediu favorabil pentru migranți, APL-urile trebuie să creeze elemente de consolidare a încrederii, cum ar fi:

- Stabilirea inițiativelor și programelor care necesită procese de luare a deciziilor în comun;
- Permitearea participării politice a migranților;
- Organizarea evenimentelor culturale cu prezența comunităților de migranți care recunosc migrația ca fiind actori-cheie de dezvoltare;
- Promovarea unei culturi receptive adecvate față de ideile și inițiativele migranților din comunitatea locală;
- Expunerea bunelor practici și exemple de proiecte/programe/acțiuni cu parteneriate favorabile cu comunități de migranți;
- Menținerea siguranței drepturilor și bunăstării comunităților de migranți.

De asemenea, APL-urile trebuie să încerce să implice migrații întorși în politica publică locală. Să-i invite pe aceștia la evenimente publice, în care să vorbească și să povestească despre experiențele lor, să discute modul în care văd oportunitățile și provocările, astfel încât să poată evalua în comun posibilele alternative. Alți migranți pot observa legătura lor cu APL-urile și voința acestora de cooperare, astfel încât să se inspire din acest exemplu și să-l urmeze.

Parteneriatele de încredere pot fi construite în jurul diferitor tipuri de programe. Însă APL-urile trebuie să fie atente să nu facă promisiuni false pe care nu vor fi în stare să le îndeplinească, deoarece comunitățile de migranți pot deveni frustrate și își vor pierde încrederea.

Boxa 11:

Bună practică: Consilii Locale Consultative (CLC) în Moldova

Pe parcursul primei etape a NEXUS Moldova²⁷ (2012-2015) au fost create trei Consilii locale de consultare (CLC), fiecare fiind legat de respectivul Centru Local NEXUS. CLC sunt compuse din reprezentanți ai autorităților locale de la nivel raional și municipal (drept parteneri de consorțiu), actori din sectorul privat și civil, cât și IASCI (drept partener lider de implementare NEXUS). Directorul Centrului Local NEXUS acționează drept Secretar al CLC și asigură continuitatea între ședințe. Consiliul se întrunește de cel puțin o dată în șase luni pentru a oferi perspective locale multi-sectoriale, acordă sfaturi și realizează ajustări la mijloc de termen a activităților din centrul respectiv. Drept suport, membrii CLC revizuiesc, coordonează și susțin activitățile centrului, examinează datele relevante de M&E, revizuiesc rata

²⁷ <http://nexusnet.md/>

de implementare a Planului Local de Acțiuni și aprobă rapoartele care urmează să fie prezentate Comitetului de Coordonare Națională al NEXUS.

În acest context, autoritățile locale își asumă responsabilități clare pentru menținerea unei legături strânse cu Centrul NEXUS din localitatea lor și acționează la nivel raional și municipal drept punct local focal pentru partenerii proiectului și toate activitățile ce țin de ministerele relevante și agențiile guvernamentale la nivelul respectiv. Experiența practică din 2013 a demonstrat valoarea acestei abordări în reflectarea cerințelor locale, astfel asigurând relevanța continuă a activităților NEXUS. Ședințele CLC vor continua să fie organizate și pe parcursul etapei curente de acțiuni (2015-2018).

MOBILIZAREA COMUNITĂȚILOR DE MIGRANȚI

Odată ce obiectivele și capacitățile sunt identificate și exprimate, caracteristicile comunităților de migranți sunt bine înțelese, iar relația de încredere între APL-uri și comunitățile de migranți este bine stabilită, APL-urile vor dispune acum de toate elementele necesare pentru mobilizarea comunităților de migranți în vederea dezvoltării locale.

APL-urile pot stabili un birou sau oficiu special în cadrul administrației lor locale care să se ocupe de aspectul de cooperare cu comunitățile de migranți.

Termenii de referință ai persoanei responsabile pot include:

- Crearea unei platforme virtuale pentru comunicarea sistematică cu comunitățile de migranți, schimbul de informații și lecții înșușite, precum și motivarea acțiunilor comune;
- Comunicarea personală cu migranții și cu diaspora. Cei din comunitate pot transmite informația prin intermediul membrilor de familie care sunt migrați;
- Coordonarea politicilor legate de comunitățile de migranți;
- Acordarea sprijinului comunităților de migranți;
- Continuarea inițiativelor migranților pentru dezvoltare locală și cu privire la parteneriatele guvern-migranți;
- Gestionarea și actualizarea bazei de date a migranților;
- Sprijinirea identificării de noi domenii de oportunitate pentru implicarea comunităților de migranți;
- Organizarea unui eveniment anual cu adunarea comunităților de migranți și a familiilor acestora. Înregistrarea celor care au participat pentru a păstra legătura cu aceștia și a-i informa despre evenimentele care vor urma;
- Identificarea puținilor migranți bine-cunoscuți pentru promovarea implicării acestora în calitate de mecanisme-punte prin imaginea sau patronajul lor. Distribuirea istoriilor de succes în comunitate.

Boxa 12.**Bună practică: Crearea primelor Asociații de Băștinași în 25 localități din Moldova**

În cadrul proiectului MiDL, au fost lansate primele 25 Asociații de Băștinași (AdB), menite să stimuleze participarea migranților interni și externi în toate procesele de dezvoltare locală și să susțină (financiar/cu bunuri/expertiză/abilități etc.) în comun cu administrațiile locale diverse inițiative și proiecte locale de ordin social, economic, de infrastructură etc. în localitățile lor de baștină. În rezultatul creării acestor asociații pilot (în anul 2016), doar în primul an de activitate a Asociațiilor, în colaborare cu APL, au fost mobilizați peste 6,000 migranți care au contribuit cu peste 2 mln lei pentru proiecte de dezvoltare locală și altele peste 2 mln lei pentru diverse inițiative de ordin social.

Există diferite forme concrete în care APL-urile pot mobiliza și integra migranții în politici publice, cum ar fi:

- Facilitarea creării unor rețele durabile între comunitățile și organizațiile de migranți, chiar și în diferite țări, și abilitarea acestor rețele;
- Consolidarea capacităților comunităților de migranți prin organizarea cursurilor de formare sau pregătire și de consolidare a capacităților și asistenței tehnice;
- Acordarea de opinii comunităților de migranți prin promovarea sistematică a implicării lor, atât prin crearea rețelelor virtuale, cât și a celor față-în-față (directe);
- Promovarea implicării grupurilor celor mai vulnerabile în cadrul comunităților de migranți;
- Organizarea evenimentelor de profil înalt, cum ar fi congresul diasporei la nivel local care să aducă împreună comunitățile de migranți;
- Desemnarea unui migrant bine-cunoscut în calitate de purtător de cuvânt pe probleme ale diasporei;
- Stabilirea unor programe de voluntariat ale migranților prin care ar putea fi transferate abilitățile, ideile și capacitățile la contextul local;
- Stabilirea parteneriatelor cu sedii în țările de destinație, care sunt o destinație importantă pentru migranții locali, sub formă de programe de 'orașe sau comune înfrățite';
- Colaborarea cu migranții în vederea proiectării unei imagini pozitive a localității/orașului/țării lor în străinătate;
- Acordarea de granturi migranților pentru inițierea proiectelor de dezvoltare locală;
- Promovarea înființării sau constituirii Asociațiilor de Băștinași;

- Crearea platformelor de sprijin pentru a facilita implicarea diasporei în dezvoltarea locală, fiind încurajat schimbul de idei și informații, precum și companiile de investiții și antreprenoriale. Aceste platforme pot promova crearea de asociații (filiale) în diverse țări care vizează obținerea unui număr mai mare de migranți²⁸;
- Susținerea creării unor platforme de crowdfunding (multifinanțare) (mai multe detalii despre aceasta a se vedea mai jos).

Boxa 13.

Exemplu: Crearea Biroului Relații cu Diaspora în Republica Moldova²⁹

Începând cu 2012, drept urmare a solicitării directe menționate de diaspora moldovenească în cadrul diverselor evenimente naționale, Guvernul Moldovei a creat Biroul Relații cu Diaspora (BRD) în subordonarea directă a Prim-ministrului, drept o instituție responsabilă pentru coordonarea politicilor de stat în domeniul diasporei.

BRD funcționează în baza a trei modele recunoscute pe plan internațional de conlucrare cu diaspora: în baza necesităților diasporei (modelul de circumscripție); oportunități de dezvoltare (modelul absolvenților) și consolidarea elitei profesionale a diasporei drept agenți ai țărilor lor de origine (modelul de explorare).

Principalele priorități ale BRD sunt: de a consolida oportunitățile de dezvoltare ale migrației pentru dezvoltarea socială și economică a Moldovei; (re)stabilirea, menținerea și dezvoltarea legăturii între diasporă și țara lor de origine; protecția drepturilor diasporei moldovenești peste hotare.

Din momentul creării sale, BRD a lansat cu succes un șir de proiecte și inițiative pentru a valorifica potențialul migrației pentru dezvoltare, unde membrii diasporei moldovenești sunt agenți de schimbare și promovare a Moldovei peste hotare și contribuie constant la dezvoltarea acesteia.

²⁸ Un bun exemplu este Fundația Bihar constituită de guvernul Bihar, unul dintre statele cele mai subdezvoltate din India, care implică diaspora în promovarea proiectelor de intensificare a dezvoltării socio-economice locale. Fundația se străduiește să construiască un Bihar mai bun prin adoptarea a trei inițiative: legătură (îmbinare), marcă (branding) și afaceri. Asociațiile (filialele) sunt organizate atât în India, cât și în străinătate; proiectele desfășurate de diasporele Bihari pot fi găsite pe site-ul web al Fundației Bihar (<http://www.biharfoundation.in/>).

²⁹ <http://brd.gov.md/>

Boxa 14.**Exemplu: Model de cooperare în domeniul inovațiilor și afacerilor cu diaspora în Serbia³⁰**

Incubatorul Tehnologic și de Afaceri al Facultăților Tehnice din Belgrad a fost înființat în 2009, cu sprijinul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC), care vizează profesioniști din diasporă interesați în inițierea sau demararea afacerilor. Incubatorul a fost înființat în parteneriat cu patru universități tehnice din Belgrad, o municipalitate din Belgrad și organizațiile societății civile, cu sprijin din partea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE).

Incubatorul oferă condiții de siguranță în care profesioniștii din diasporă pot planta începuturile ideilor sale din domeniul inovației. Programul acoperă o parte din costuri și oferă sprijin administrativ și consultanță. Prin implicarea lor, membrii tineri ai comunității locale își consolidează capacitățile și aptitudinile sale antreprenoriale în afaceri sau întreprinderi orientate spre export.

Drept rezultat, 15 profesioniști din diasporă și-au înființat și stabilit afacerile prin intermediul incubatorului. Două companii au primit premii pentru inovația lor. Un migrant întors a înființat Rețeaua Serbian Business Angels Network. Cooperarea cu profesioniștii din diasporă este în continuă desfășurare.

Mai multe informații: <http://www.sban.eu/eng/> și <http://www.bitf.rs/>

Un mecanism inovator pentru implicarea și mobilizarea comunităților de migranți, concentrat pe remitențe și investiții financiare pe care APL-urile ar putea dori să-l exploreze, este **crowdfunding-ul (finanțarea colectivă)**, care este un mod nou de ridicare a mijloacelor bănești pentru sprijinirea dezvoltării locale și a antreprenoriatului prin legătura investitorilor cu antreprenori și creatori de proiect, care implică diaspora.

Platformele de crowdfunding sunt facilitate de răspândirea tehnologiilor on-line și, în special, a mass-mediei sociale și sunt utilizate pentru dirijarea mijloacelor bănești din diasporă către comunitățile de acasă, în baza recunoașterii potențialului migranților de susținere sau sprijinire a proiectelor antreprenoriale și de dezvoltare în țările de origine. Crowdfunding-ul promovează, de asemenea, o cultură a antreprenoriatului în comunitățile locale. Membrii diasporei, agențiile internaționale de finanțare, guvernele țărilor și alte părți interesate le pot crea împreună.

³⁰ Varzari, Vitalie și colab. (2013) Practicile calificate de migrație și dezvoltare: Republica Moldova și țările din Europa de Sud-Est; ASM; EPFL.

Prin intermediul acestor platforme de tip piață, potențialii investitori din diasporă pot cerceta și examina oportunitățile din țările lor de origine și pot alege proiecte plasate în apropiere de orașul lor sau în anumite sectoare, pentru a asigura că acestea susțin cauza în care cred cel mai mult. Fondurile pot fi ridicate prin intermediul a patru modele de crowdfunding (multifinanțare): **donății-, premii (recompense)-, împrumuturi- și crowdfunding (finanțarea colectivă) pe bază de acțiuni**³¹.

Este important să se creeze o conexiune emoțională cu diaspora și să fie convinse comunitățile de migranți, precum că o donație mică, individuală poate face diferența, că organizația este demnă de încredere întrucât procesul de transfer al mijloacelor bănești este sigur și că fondurile vor fi utilizate în mod eficient și transparent. Există, de asemenea, posibilitatea ca autoritățile locale să ajusteze sau să potrivească donațiile.

În timp ce este un domeniu promițător pentru implicarea comunităților de migranți, acesta încă necesită să fie explorat în continuare pentru a obține o mai bună înțelegere a modului în care crowdfunding-ul (multifinanțarea) poate fi folosit(ă) în mod ideal pentru implicarea diasporei și a modului în care poate contribui la canalizarea fluxurilor de remitențe și de investiții.

Exemplele prezentate mai jos vor oferi APL-urilor o idee a unor **platforme de crowdfunding** de succes cu angajarea diasporei.

Boxa 15.

Bună practică: Platforme de crowdfunding cu implicarea comunității diasporei pentru valorificarea oportunităților de investiții în țările lor de origine

Comunitățile din diasporă sunt o parte importantă a imaginii crowdfunding-ului la nivel mondial. Există diferite exemple de platforme de crowdfunding care duc la conectarea oamenilor prin împrumuturi pentru a sprijini antreprenoriatul și a atenua sărăcia, create pentru captarea intrărilor de remitențe și investiții ale diasporei.

- **Guvern 24 (www.guvern24.md):** Este prima platformă de crowdfunding din Moldova. A fost lansată în 2016 cu misiunea de a crea o comunitate de persoane care să conlucreze pentru dezvoltarea Moldovei și de a acorda instrumentele și resursele necesare pentru a ajuta beneficiarii să-și realizeze visurile. Aceasta susține atât proiecte publice, cât și private în diverse domenii, cum ar fi comunitatea, afacerile, arta și cultura, educația, știința și tehnologia, caritatea și infrastructura publică. Această platformă, de asemenea, este utilizată de APL pentru a

³¹ Mulțimi Aliate (2015) „Dezvoltarea crowdfunding-ului (multifinanțării) la nivel mondial: Crowdfunding-ul (Multifinanțarea) Diasporei”; Raport Special; Octombrie 2015. <http://www.alliedcrowds.com/assets/Diaspora-2015.pdf>

implica migrații în dezvoltarea locală și a colecta fonduri pentru implementarea comună a proiectelor de infrastructură locală, cu suportul comunității (inclusiv a migraților).

- **Zafen (www.kiva.org):** Platforma statului Haiti de crowdfunding (multifinanțare) a împrumutului, stabilită în urma cutremurului din 2010, în vederea acordării de împrumuturi (credite) low cost întreprinderilor mici și în creștere, contribuind la dezvoltarea economică durabilă în Haiti. Aceasta a fost creată ca modalitate de reunire a proprietarilor de afaceri haitieni, a comunității din diaspora haitiană și a altor persoane interesate de ajutarea și sprijinirea dezvoltării economiei statului Haiti. Aceasta se axează pe acordarea de ajutor companiilor în creștere, crearea locurilor de muncă și dezvoltarea comunităților locale. Împrumuturile sau creditările sunt în mare parte acordate micilor afaceri haitiene în creștere, care nu se califică pentru creditările bancare tradiționale sau microfinanțare, iar altfel nu ar avea acces la capital. Diaspora oferă consultanță în alegerea de afaceri viabile și care aduc rezultate în domeniu. Zafen este un partener al Kiva, cea mai mare platformă de crowdfunding (multifinanțare) la nivel mondial.
- **ISupportJamaica (www.isupportjamaica.com):** platforma de crowdfunding (multifinanțare) care caută să ofere o modalitate simplă și inovatoare pentru diaspora jamaicană și prietenii statului Jamaica în vederea susținerii financiare atât a proiectelor de micro-întreprindere, cât și a celor fără scop lucrativ. Obiectivele sunt menite să ofere asistență întreprinzătorilor mici pentru creșterea veniturilor și pentru îmbunătățirea calității și condițiilor de viață, crearea noilor locuri de muncă și sprijinirea dezvoltării sectorului jamaican de micro-întreprindere. Aceasta facilitează filantropii individuali în sensul contribuirii la proiecte de dezvoltare în comunități din întregul stat Jamaica.
- **LelapaFund (www.lelapafund.com):** platforma de crowdinvestment (multi-investiții) dedicată acordării investitorilor individuali din întreaga lume a accesului la oportunități de investiții anterior neexploatate pe continentul african. Platforma dată a fost finanțată de africanii care au studiat și au lucrat în străinătate, care cred în potențialul diasporei de aducere a investițiilor pe continent, pe baza înțelegerii de către diasporă a riscului de țară, precum și a tendințelor și preferințelor clasei de consum a Africii.

Boxa 16.

Exemple de proiecte de dezvoltare locală finanțate prin crowdfunding în Moldova

Tot în cadrul proiectului MiDL, localitățile care au pilotat mecanismul de mobilizare a migranților în dezvoltarea locală, în urma unor consultări largi cu migranții, au identificat câte o prioritate la nivel local, care a urmat să fie co-finanțată de administrația locală și de migranți. În rezultat, la finele anului 2016, cel puțin 23 localități din Moldova au lansat proiecte de dezvoltare locală și le-au plasat pe platforma Guvern24 la secțiunea dedicată exclusiv proiectelor locale (<https://guvern24.md/categories/?type=local-administration>), în vederea colectării fondurilor de la băștinașii plecați, originari din aceste localități.

În rezultat, într-o perioadă de câteva luni, peste 5000 migranți au contribuit cu peste 2 mln lei pentru 23 proiecte locale de infrastructură care au vizat îmbunătățirea condițiilor în localitățile lor de baștină, și anume: reparația drumurilor, întreținerea drumurilor locale, aprovizionarea centralizată cu apă potabilă, evacuarea centralizată a deșeurilor solide, dezvoltarea economică locală, infrastructură de recreere și sport, dezvoltarea infrastructurii rutiere, asigurarea cu iluminat public și lansarea de servicii comunale complexe.

Guvern24
SUSȚINE IDEILE TALE!

Lansează un proiect Donează aici Despre noi

COMUNITARE LOCALITATEA TA PERSONALE

Agricultură (2) Animale (2) Antreprenoriat (5) Artă (16) Caritate (93)
 Construcție și Renovare (35) Editare și Publicare (2) Educație (17) Fotografie și Film (8) Jurnalism (2)
 Medicină (29) Meșteșuguri Muzică (4) Societate (32) Sport (10)
 Știință și tehnologii (4)

PROIECTE NOI

CENTRU DE AGREMENT ÎN TELENESŢI
 Primaria Telenești
 Colectarea de fonduri pentru acest proiect a fost încheiată...
 191% €5,707 Donat | 0 Zile rămase

A doua viață pentru izvoarele din
 Restaurarea bibliotecii publice din
 Crearea centrului de agrement în Coșnița
 Sistem de livrare a apei în orașul Edineț

<https://guvern24.md>

**INSTRUMENT: IDENTIFICAREA PROBLEMELOR GRUPURILOR
VULNERABILE – ÎNTREBĂRI UTILE³²**

Grupurile vulnerabile	Întrebări utile
Famiile (Gospodăriile) Sărace	<ul style="list-style-type: none"> Există vreo indicație despre copiii din familiile sărace precum că nu frecventează școala primară sau grădinița? Există vreo diferență între prezența la lecții a băieților și cea a fetelor? Asistența medicală primară, post-natală și imunizarea sunt la fel de disponibile pentru copiii și alți membri ai familiilor cu venituri reduse ca și pentru familiile mai înstărite? Membrii familiilor cu venituri mici au acces la informația despre asistență și serviciile sociale?
Vârstnicii	<ul style="list-style-type: none"> Vârstnicii își folosesc drepturile la pensii și alte beneficii sociale? Ce obstacole există pentru vârstnici în obținerea accesului la asistență medicală? Femeile vârstnice beneficiază de asistență medicală adecvată? Care este imaginea vârstnicilor în comunitate? Sunt apreciați ca o potențială resursă sau o povară? Vârstnicii au acces la informații relevante privind luarea deciziilor în comunitate?
Persoanele cu Dizabilități	<ul style="list-style-type: none"> Persoanele cu dizabilități sunt reprezentate în procesele de adoptare a deciziilor în comunitate? Persoanele cu dizabilități pot să se deplaseze la toate instituțiile publice, folosind mijloacele de transport local? Persoanele cu dizabilități sunt active pe piața forței de muncă? Situația bărbaților și femeilor cu dizabilități este diferită la nivel comunitar? Copiii cu dizabilități frecventează școlile și grădinițele locale?
Minoritățile etnice	<ul style="list-style-type: none"> Care este nivelul de reprezentare a minorităților etnice în organele locale de luare a deciziilor în comparație cu proporția lor din populația comunității? Ce proporție a copiilor minorităților etnice pot studia în limba lor maternă? Minoritățile etnice pot să-și mențină și să-și dezvolte cultura lor și să-și păstreze elementele esențiale ale identității, religiei, tradițiilor și moștenirii lor culturale?
Romii	<ul style="list-style-type: none"> Există date disponibile despre romi la nivel de comunitate? Copiii romi (băieți și fete) se confruntă cu dificultăți în frecventarea școlilor din cauza lipsei de resurse pentru haine, rechizite, manuale, studii sau din cauza atitudinii discriminatorii în rândul angajaților școlii sau din cauza lipsei transportului sau a documentelor de identitate? Ce servicii sau prestații sociale primesc romii în comparație cu alte grupuri din comunitate? Femeile de origine romă beneficiază de servicii medicale, în special, atunci când sunt însărcinate?

³² Cine rămâne în afara dezvoltării locale? PCDLI, 2011, Moldova

Minoritățile religioase	<ul style="list-style-type: none"> • Minoritățile religioase pot să-și urmeze integral convingerile religioase în comunitate? • Minoritățile religioase au un loc de rugăciune în comunitate? • Autoritățile, instituțiile de învățământ și liderii locali promovează toleranța religioasă în rândul majorității?
Șomerii tineri	<ul style="list-style-type: none"> • Care este numărul estimat al șomerilor tineri? • Care sunt programele pieței forței de muncă și volumul informației care ajunge la șomerii tineri, în special la cei care nu au studii superioare sau calificări? • Există programe pentru tineri, care îi includ pe tinerii din comunitate și care este impactul acestora? • Sunt șomerii tineri ca potențiali migranți sprijiniți/încurajați în vreun anumit fel de către autoritățile locale pentru a descuraja posibila migrare a acestora?
Supraviețuitorii violenței bazate pe gen	<ul style="list-style-type: none"> • Membrii comunității vorbesc deschis despre violența domestică sau aceasta este considerată un subiect privat al familiei? • Femeile declară cazurile de violență sau abuz domestic? • Autoritățile locale au instituit un cadru comunitar pentru protecția victimelor și a membrilor familiilor? • Cum rezolvă poliția această problemă la nivel local?
Supraviețuitorii traficului de ființe umane	<ul style="list-style-type: none"> • La nivel local există date despre cazuri de trafic? • Aceste cazuri sunt declarate autorităților locale? • Care este nivelul de cunoaștere a acestei probleme în cadrul comunității? • Oficialii locali au date suficiente despre traficul de ființe umane? • Există inițiative sau proiecte concrete cu privire la traficul de ființe umane în comunitate? • Sunt acestea susținute/încurajate în vreun mod de către autoritățile locale?
Persoanele cu HIV	<ul style="list-style-type: none"> • Există programe sau se depun eforturi de educare a comunității în privința HIV/SIDA? • Ce fel de servicii și consiliere pentru persoanele suspectate ca fiind infectate cu HIV se află la dispoziția membrilor comunității? • Care este nivelul de acceptare sau stigmatizare a persoanelor cu HIV/SIDA în comunitate? • Există programe sau informații suficiente despre sănătatea reproductivă pentru tineri și tinere?
Lesbienele, homosexualii, bisexualii și persoanele transgen	<ul style="list-style-type: none"> • Conceptul LGBT este înțeles corect în comunitate? • Homosexualii și lesbienele se bucură de aceleași drepturi și oportunități ca și heterosexuali, în expunerea deschisă a identității lor sexuale? • Poliția depune eforturi suficiente pentru a proteja comunitatea LGBT locală? • Persoanele LGBT au același acces la asistența medicală ca și alți membri ai comunității, inclusiv acces la servicii de sănătate reproductivă?

Migranții	<ul style="list-style-type: none"> • Care este imaginea migranților în comunitate? • Care este numărul estimat al migranților care au părăsit comunitatea și care este statutul lor actual în calitate de migranți (migranți temporari/sezonieri, permanenți, reveniți)? • APL-urile dețin date exacte și fiabile cu privire la migrație, precum și la impactul acesteia la nivel local (atât pozitive, cât și negative)? • Aspectele legate de migrație sunt suficient abordate de APL-uri și luate în considerare în procesul de planificare locală? • Autoritățile locale au planificat sau pus în aplicare un plan strategic pentru reintegrarea socio-economică a migranților? • Există inițiative sau proiecte cu implicarea migranților și a organizațiilor din diasporă în dezvoltarea locală activă? • Migranții întorși și migranții temporari/sezonieri sunt sprijiniți/încurajați în vreun anumit fel de către autoritățile locale? • Migranții și membrii AdB contribuie la inițiativele de dezvoltare locală (individual sau împreună cu APL)?
Copiii și familiile lăsate în urmă	<ul style="list-style-type: none"> • Care este situația copiilor și familiilor rămase în urmă în comunitate? Cum aceștia sunt percepuți de populația locală? • Participă la procesul de luare a deciziilor la nivel de comunitate? Nevoile lor speciale sunt luate în considerare în procesul de planificare locală? • Copiii, soții (soțiile), părinții vârstnici lăsați în urmă sunt sprijiniți/încurajați în vreun anumit fel de către autoritățile locale? • La ce servicii sociale sau beneficii au aceștia acces sau, le primesc în comparație cu alte grupuri din comunitate?

INSTRUMENT: INTERVIU

Interviul presupune o întâlnire, față în față, între persoanele care colectează informația și un membru al comunității, reprezentant al intereselor unor anumite grupuri, în timpul căreia acesta din urmă răspunde la întrebări destinate obținerii informației necesare în procesul de planificare. De exemplu, dacă este vorba de etapa de pregătire a Profilului Comunității, atunci întrebările se vor axa pe ceea ce persoana percepe drept probleme sau oportunități principale pentru dezvoltare, lucrurile cu care poate contribui grupul pe care îl reprezintă sau lucrurile cu care poate contribui comunitatea.

Interviul include utilizarea unui set de întrebări, iar interviuatul trebuie să se bucure de o flexibilitate considerabilă pentru a-și exprima deschis punctul de vedere.

Există trei etape în realizarea unui interviu:

- Pregătirea: motivarea persoanei intervievate să coopereze
- Intervievarea: adresarea întrebărilor și înregistrarea răspunsurilor
- Întrebări suplimentare: pentru clarificarea unor răspunsuri sau obținerea unor informații suplimentare

PREGĂTIREA

Persoana va coopera la realizarea interviului în cazul în care:

- Se simte confortabil în prezența interviewerului – nu uitați că femeile pot să se simtă incomod atunci când vorbesc despre cazuri de violență domestică unui interviewer de gen masculin sau mulți oameni nu se simt confortabil să declare că sunt bolnavi, cu excepția cazurilor când sunt asigurați că li se va păstra anonimatul. De asemenea, imigranții pot fi reticenți în declararea dificultăților întâmpinate în străinătate, departe de copiii lor și de familia lăsată în urmă, cu excepția cazului în care simt empatie și compasiune din partea interviewerului.
- Acceptă scopul interviului ca fiind valabil și important și
- Simte că poate spune ceea ce crede

Mai jos sunt prezentate câteva sfaturi utile referitoare la modul în care trebuie prezentat în cadrul unui interviu:

- Spuneți cine sunteți și pe cine reprezentați și cum a fost aleasă persoana interviuată
- Spuneți cu ce vă ocupați astfel încât să stimulați interesul respondentului
- Faceți o descriere scurtă, dar completă a procesului de planificare a dezvoltării locale
- Explicați de ce informația colectată cu ajutorul interviurilor este importantă și cum va fi utilizată
- Construiți relații bazate pe încredere între dumneavoastră și respondent, explicând că identitatea persoanelor interviuate nu va fi dezvăluită; încurajați exprimarea deschisă a ideilor

INTERVIEVAREA

Atunci când introducerea s-a terminat, interviul poate începe. Există câteva tehnici care pot fi utilizate pentru a avea un interviu de succes.

- Interviul trebuie să fie făcut într-o atmosferă informală și relaxată. Trebuie de evitat crearea impresiei că ceea ce are loc este un examen sau un test
- Întrebările trebuie să fie puse în aceeași ordine în care ele apar în chestionar și să fie formulate exact în același fel ca și în chestionar
- Întrebările care pot fi înțelese greșit trebuie să fie repetate și clarificate

ÎNTREBĂRI SUPLIMENTARE

Întrebările suplimentare înseamnă că se cere clarificarea întrebărilor sau cautarea de fapte suplimentare, din două motive posibile:

- Pentru a motiva persoana să detalieze răspunsurile
- Pentru a reorienta interviul atunci când persoana nu răspunde la întrebări

Informația exactă colectată cu ajutorul interviurilor și percepțiile oneste pot îmbunătăți înțelegerea situației existente în comunitate. Răspunsurile primite pot oferi limbajul ce va fi utilizat în elaborarea chestionarelor din sondajele care vor urma. Valoarea interviului scade dacă persoanele intervievate se simt intimidat de subiect sau de către intervievator și nu-și exprimă deschis opiniile.

La sfârșitul interviului, se poate de întreat persoana intervievată dacă ar fi disponibilă din nou, în cazul în care ar fi necesară vreo clarificare a răspunsurilor sale la etapă ulterioară.

INSTRUMENT: SONDAJUL

Sondajul pe bază de chestionar este un instrument care folosește întrebări despre o problemă concretă și o scară de evaluare, pentru a colecta informații în mod anonim de la un grup relativ mare de respondenți.

Pașii în utilizarea unui sondaj sunt:

- **Selectarea întrebărilor**
- **Elaborarea chestionarului**
- **Administrarea chestionarului**
- **Interpretarea și analiza datelor colectate**

SELECTAREA ÎNTREBĂRILOR

Întrebarea este inima chestionarului. Întrebările ce urmează să fie puse trebuie să fie relevante pentru chestiunea examinată și să prezinte o importanță sau interes suficient de mare pentru a motiva persoanele să răspundă. Informația necesară (date sau idei/opinii personale) trebuie să poată fi furnizată relativ ușor.

Întrebările din cadrul sondajului pot fi închise sau deschise. Întrebările închise oferă intervievaților un set de răspunsuri din care aceștia trebuie să aleagă pe cea pe care o doresc. Pe de altă parte, o întrebare deschisă nu obligă persoana să selecteze un anumit răspuns, ci îi oferă posibilitatea de a răspunde cu cuvinte proprii. La întrebările închise este ușor de răspuns și ele pot fi procesate și analizate rapid. Răspunsurile la întrebările deschise necesită mai mult timp și sunt procesate/analizate mai greu, dar pot asigura o înțelegere mai bună a situației.

ELABORAREA CHESTIONARULUI

Unul din formatele comune pentru întrebări în sondaje este scara de evaluare pentru aprecierea unei întrebări. Există câteva variante ale scării de evaluare, precum *Da*, *Probabil*, *Nu* sau *Absolut de acord*, *De acord*, *Nu am o opinie*, *Nu sunt de acord*, *Nu sunt deloc de acord* (echivalente cu scara de la 1 la 5).

O regulă fundamentală a elaborării chestionarelor este: *Să fie cât mai scurt și simplu!* În fine, se vor pregăti instrucțiunile necesare pentru completarea și returnarea chestionarelor.

Aveți dreptul să testați chestionarul cu puțini oameni în prealabil, pentru a verifica înțelegerea întrebărilor și a face adaptările necesare înainte de lansare.

ADMINISTRAREA CHESTIONARULUI

Presupunând că sondajul va fi folosit în timpul unei adunări publice cu membrii comunității sau în timpul unei adunări cu anumiți membri ai grupurilor vulnerabile, persoanele care sunt rugate să completeze chestionarul trebuie să primească, cel puțin cu o săptămână înainte, informații despre timpul și locul adunării, precum și scopul sondajului și modul în care rezultatele vor fi de folos participanților. De asemenea, oamenii trebuie să fie asigurați că răspunsurile individuale vor rămâne anonime.

În timpul întâlnirii, după distribuirea chestionarelor, persoana responsabilă trebuie:

- Să salute participanții, să se prezinte, să le mulțumească pentru timpul acordat. Să le spună participanților sub autoritatea cui are loc sondajul. Să explice cum va fi folosită informația.
- Să citească cu glas tare introducerea făcută la începutul chestionarului și să roage participanții să citească în liniște. Să accentueze că participanții nu trebuie să-și scrie numele în chestionare, deoarece intenția sondajului nu este de a depista ce crede o anumită persoană, ci ce cred membrii comunității (sau membrii grupului respectiv) în general.
- Să revadă toate exemplele care au fost incluse în instrucțiunile chestionarului sau să citească cu glas tare câteva afirmații și să întrebe participanții în mod aleatoriu ce înseamnă afirmațiile selectate pentru ei. Aceasta este o modalitate importantă pentru prevenirea neînțelegerilor. Să accentueze pentru participanți cât de important este ca ei să răspundă la toate întrebările din chestionare.
- Să roage participanții să citească atent toate instrucțiunile înainte de a începe completarea chestionarelor. Să le spună care este durata medie a completării chestionarului. Dacă în chestionar este acordat spațiu pentru „comentarii”, să roage participanții să utilizeze acest spațiu.
- Să încurajeze participanții, care nu înțeleg o afirmație/întrebare, să ridice mâinile pentru ca să-i poată ajuta. (Notă: dacă o problemă menționată de un participant poate fi o problemă și pentru alții, să explice tuturor participanților modul corect de realizare).
- Să spună participanților să nu se grăbească la completarea chestionarelor. Să explice că, după completarea chestionarelor, participanții trebuie să le dea înapoi administratorului.
- Să roage participanții să înceapă. Să se deplaseze printre participanți în timp ce ei lucrează pentru a răspunde la întrebări și a asigura completarea chestionarelor în conformitate cu instrucțiunile făcute.

Avantajul principal al chestionarului din cadrul sondajului este că el permite acoperirea unui număr mare de persoane cu costuri mici. În plus, chestionarele sunt anonime. Acest lucru este deosebit de important atunci când întrebările sunt sensibile. Niște sentimente puternice care pot să nu fie exprimate într-un interviu pot fi exprimate într-un chestionar.

O limitare majoră în utilizarea chestionarelor este că răspunsurile trebuie să fie acceptate ca fiind finale. Nu există nici o posibilitate de a clarifica sau a obține date suplimentare; întotdeauna există loc pentru neînțelegeri atunci când respondentul trebuie să se bazeze doar pe instrucțiunile scrise. În fine, chestionarele pot să nu obțină o rată adecvată de răspunsuri și, în acest caz, răspunsurile pot să nu fie relevante.

Boxa 17

Exemplu: Sondajul în rândul antreprenorilor din mediul rural și al Diasporei în Albania și Bosnia-Herțegovina³³

Un studiu recent axat pe legătura între întreprinzătorii din mediul rural și diasporă din Albania și Bosnia-Herțegovina oferă recomandări de politici practice pentru încurajarea intervențiilor antreprenoriatului local și ale diasporei, care ar putea fi utile pentru alte țări din regiune, având ca scop promovarea dezvoltării socio-economice locale.

Prin aplicarea chestionarelor de anchetă, au fost colectate informații cu privire la experiența antreprenorilor. Ca urmare, s-au evidențiat principalele obstacole în calea succesului antreprenoriatului rural din Albania și Bosnia-Herțegovina legate de constrângerile financiare, instituționale și de infrastructură.

Rezultatele arată că așteptările antreprenorilor din mediul rural solicită APL-urilor să pună în aplicare reformele necesare pentru a facilita procedurile administrative și a îmbunătăți serviciile acordate întreprinderilor. Aceste reforme ar putea ajuta antreprenorii din mediul rural să crească mai repede pe plan economic, să sporească interesul antreprenorial în Bosnia-Herțegovina și Albania, precum și să atragă mai multe investiții străine. În general, acest lucru poate ajuta la scăderea nivelului ridicat al șomajului în ambele țări.

Sondajele au adunat, de asemenea, informații cu privire la experiențele diasporelor albaneze și bosniace. Rezultatele arată că, în timp ce planurile inițiale ale majorității migranților erau să rămână numai temporar în țările-gazdă, planurile acestora au trecut la un tip mai permanent de migrație.

³³ Oruc, Nermin și colab. (2013) Legătura dintre Antreprenorii din Mediul Rural și Diasporă din Albania și Bosnia-Herțegovina; Programul Regional de Promovare a Cercetării în Balcanii de Vest (RRPP); disponibil la: http://wbc-inco.net/object/document/13843/attach/Linking_Rural_Entrepreneurs_and_Diaspora_in_Albania_and_BiH190913.pdf

Rezultatele au arătat un nivel ridicat de incertitudine cu privire la planurile actuale și viitoare în rândul migranților din ambele țări. Acest lucru ar trebui să fie abordat de către administrațiile locale împreună cu elaborarea politicilor locale și crearea condițiilor corespunzătoare pentru un mediu propice întoarcerii lor și pentru consolidarea angajamentelor din diasporă, atunci când se află în străinătate.

INSTRUMENT: TEHNICA GRUPULUI NOMINAL

Tehnica Grupului Nominal (TGN) este o întâlnire structurată a unui grup, ce are drept scop colectarea informației despre anumite probleme. TGN include generarea tăcută a ideilor, feedback-ul circular și înregistrarea publică a ideilor, prioritizarea individuală și apoi colectivă.

TGN a fost elaborată de către Andre L. Delbecq și Andrew H. Van de Ven în 1968. De atunci, TGN a fost recunoscută în toată lumea și este aplicată pe larg în procesele locale de planificare a dezvoltării.

Liderul grupului deschide întâlnirea cu un cordial cuvânt de salut, o declarație despre scopul întâlnirii, precizarea importanței contribuției fiecărui membru și o explicație clară a modului în care va fi folosit rezultatul lucrului în grup.

Procesul are șase pași:

- **Pasul 1:** Generarea tăcută de idei în scris: liderul citește întrebarea către grup cu glas tare, în timp ce o scrie vizibil pe hârtia de flipchart. Formularea întrebării trebuie să fie clară pentru a genera răspunsuri la rândul lor clare și cât mai concrete posibil. Apoi, liderul roagă membrii grupului să scrie un șir de răspunsuri la întrebare (în funcție de timpul disponibil). Membrii grupului sunt atenționați de către lider să lucreze în liniște și individual.
- **Pasul 2:** Înregistrarea circulară a ideilor: începând cu o persoană, liderul o roagă să citească unul dintre răspunsuri. Răspunsul este înregistrat de către lider și următorul membru al grupului este rugat să citească unul din răspunsurile sale. Acest proces continuă până când sunt înregistrate toate răspunsurile al fiecărui membru. Membrii sunt încurajați de către lider să zică „pas” dacă nu au ce oferi, cu înțelegerea că ei pot reîntra mai târziu cu idei noi. Discutarea ideilor și conversațiile paralele la masă sunt ferm descurajate.
- **Pasul 3:** Discuții pentru precizare: liderul explică scopul acestui pas care este verificarea faptului că toți înțeleg ideile înregistrate. Ideile sunt luate la rând, așa cum sunt scrise. Se clarifică ideea, discuția se axează pe clarificarea înțelegerii și nu pe obținerea acordului asupra validității ideii respective. Participanții pot clarifica ideile chiar dacă nu sunt emise de ei.

- **Pasul 4:** Votul preliminar pentru ideile importante: liderul roagă membrii grupului să voteze pentru a selecta cinci idei pe care ei le consideră ca fiind cele mai bune.
- **Pasul 5:** Discutarea votului preliminar: liderul le spune membrilor să examineze rezultatele votului și să comenteze tot ceea ce li se pare neobișnuit, surprinzător sau inconsecvent. Liderul accentuează faptul că discuția poate convinge pe unii membri să-și schimbe voturile, dar că nimeni nu este sau nu ar trebui să se simtă presat să o facă.
- **Pasul 6:** Votul final: este doar o repetare a Pasului 4. El combină aprecierile individuale într-o decizie a grupului. Atunci când votul ia sfârșit, liderul le mulțumește membrilor grupului pentru eforturile lor, repetă ce va fi făcut cu rezultatul întâlnirii și încheie întâlnirea.

De la apariția brainstormingului, la începutul anilor '50, metodele de rezolvare a problemelor în grup au constituit o țintă predilectă a cercetătorilor. Aceste metode au produs permanent rezultate superioare față de rezultatele obținute de persoane care lucrau individual. Spre deosebire de brainstorming, unde membrii unui grup interacționează unul cu altul de la bun început, TGN îi lasă pe oameni să lucreze unul în prezența altuia, în mod structurat, scriindu-și ideile în mod independent. Din cauza acestei caracteristici, grupurile care aplică TGN depășesc permanent, ca număr și calitate a ideilor generate, alte grupuri interactive. Cauza pare să fie că membrii grupurilor care folosesc TGN sunt mai puțin supuși inhibării unul de către celălalt și mai puțin predispuși să ajungă la concluzii premature.

ETAPA 3: DEFINIREA VIITORULUI DORIT

OBIECTIV

Obiectivul acestei Etape este de a susține imaginea și convenirea membrilor comunității asupra unui viitor comun pe care și-l doresc cu toții și care satisface atât propriile interese, cât și necesitățile și interesele întregii comunități.

Viitorul dorit poate fi imaginat pe termen mai lung sau mai scurt. Dacă este mai îndepărtat de timpul prezent, viitorul este descris mai vag, mai puțin clar și specific; dacă este mai aproape de timpul prezent, viitorul poate fi descris mai concret. Procesul începe cu definirea viitorului pe termen lung – numit Viziune și continuă cu identificarea viitorului pe termen scurt – un viitor dorit mai focusat care va ajuta comunitatea să-și atingă Viziunea pas cu pas, prin atingerea Obiectivelor specifice.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

DEFINIREA UNEI VIZIUNI

Viziunea este o afirmație asupra căreia toată lumea a căzut de acord și care descrie unde vrea să fie comunitatea în viitor – în 5, 10 sau chiar 20 de ani. Viziunea descrie situația în care calitatea vieții și bunăstarea generală a crescut pentru toți oamenii care trăiesc în comunitate în prezent sau vor trăi în viitor. Este ca și o Stea Călăuzitoare care arată direcția spre care trebuie să se îndrepte membrii comunității pentru ca viața lor să se schimbe în bine. Pentru a avea succes, viziunea necesită conducerea dinamică și angajamentul Primarului și al consilierilor, precum și susținerea entuziastă a întregii comunități. Viziunea trebuie să se bazeze și să fie susținută de datele existente în profilul comunității și să fie generată prin discuții deschise și consultări în care sunt implicate, în diferite moduri, cât mai multe persoane, grupuri și instituții, inclusiv din rândul grupurilor vulnerabile și al femeilor, atenție specială acordându-se migranților și familiilor acestora.

Procesul de elaborare a viziunii aduce multe beneficii:

- Generează o comunicare mai bună și contribuie la consolidarea consensului în comunitate prin organizarea gândirii și a acțiunii colective
- Creează un sentiment de proprietate asupra ideilor exprimate, al persoanelor cărora li s-a oferit oportunitatea de a visa și a exprima ce își doresc cu adevărat
- Susține inovația și creativitatea prin concentrarea gândurilor oamenilor asupra viitorului dorit și nu asupra modului de a ajunge acolo
- Pregătește terenul pentru implementare, deoarece participanții vor dori să-și vadă viziunea realizată într-un viitor previzibil

Generarea viziunii folosește abilitățile analitice ale oamenilor, precum și sentimentele și intuiția lor, prin folosirea unor metode creative de proiectare a viitorului posibil. O declarație a viziunii trebuie să includă gânduri mari în cuvinte alese cu grijă, cuvinte care inspiră.

Boxa 18

Exemplu: Elaborarea unei Viziuni Comune pentru Horezu, România

Participanții la Conferința de Planificare au elaborat o viziune pentru Horezu prin intermediul desenelor. În timpul prezentărilor, facilitatorii au înregistrat cuvintele-cheie și au formulat viziunea cu ajutorul lor, în timpul pauzei de prânz, împreună cu membrii echipei de planificare. Ei au prezentat viziunea după prânz într-o ședință plenară și au modificat-o pe loc, pe baza comentariilor participanților. Acesta este rezultatul:

Viziunea pentru Horezu

Viziunea noastră pentru Horezu, orașul nostru, constă în faptul că acesta este un oraș dinamic și accesibil tuturor celor interesați. Horezu joacă un rol important în micro-regiunea sa datorită serviciilor de înaltă calitate pe care le prestează.

*Prin intermediul unei utilizări echilibrate a resurselor sale, Horezu a obținut recunoașterea națională și este faimos la nivel internațional pentru: **ecoturism și turism cultural, meșteșuguri și industrie nepoluantă, agricultură ecologică și formare continuă**. Prestigiul istoric, spiritual și religios, frumusețea munților săi, precum și produsele naturale locale îi atrag pe turiști. Producerea obiectelor din lut și a mierii, creșterea animalelor constituie ocupații tradiționale practicate cu tehnologii moderne, aceste cunoștințe și abilități fiind și subiectul transferului de know-how.*

Horezu este o comunitate deschisă, unită în mod armonios, vibrantă, în care oamenii învață și îi ajută și pe alții să învețe. Fiind o marcă comercială înregistrată de succes, cântecul victorios al cocoșului de Horezu este auzit pretutindeni.

DEFINIREA OBIECTIVELOR

Obiectivul descrie și el un viitor dorit, dar mai aproape în timp și nu atât de complex ca și Viziunea. Obiectivele pot fi generate în două moduri:

- **Începând de la definirea Problemei sau a Oportunității:** prin transformarea problemei (afirmație negativă) în ceva pozitiv, descriind situația dorită atunci când problema a fost soluționată, obstacolul a fost înlăturat sau oportunitatea a fost valorificată.
- **Începând de la Viziune:** prin identificarea unor părți concrete ale Viziunii și realizarea unei descrieri mai detaliate a acestora, drept pași ce urmează să fie parcurși pentru realizarea Viziunii.

În funcție de intervalul de timp, obiectivele pot fi obiective de program/proiect *strategice* (pe termen lung) sau mai *specifice* (pe termen scurt și mediu); toate sunt descrieri ale viitorului dorit, dar obiectivele care sunt mai apropiate în timp sunt mai concrete și clare și, în măsura în care este posibil, afirmațiile ar trebui să fie SMART:

- Specifice
- Măsurabile
- Accesibile (sau Acceptate de către toți cei interesați sau afectați)
- Relevante (sau Realiste)
- Încadrate în timp

Obiectivele Strategice trebuie să acopere toate cele trei domenii-cheie de dezvoltare: economie, societate și mediu. Trebuie, de asemenea, să includă ideea că, dacă vor fi atinse, rezultatele vor avea un impact pozitiv asupra celorlalte două domenii sau, cel puțin, nu le vor afecta dezvoltarea; obiectivele strategice trebuie să includă și necesitatea abordării discriminării și promovării egalității de șanse pentru acele grupuri pe care profilul comunității le-a identificat ca fiind defavorizate.

Boxa 19.**Exemplu: Obiectivele Strategice Integrate ale Planului Strategic al orașului Horezu, România**

- **Turismul:** Dezvoltarea turismului prin utilizarea eficientă și durabilă a resurselor naturale și culturale ale orașului Horezu și prin care să se asigure locuri de muncă membrilor comunității
- **Asociații:** Formarea unor structuri asociative care să sprijine dezvoltarea parteneriatelor locale spre beneficiul întregii comunități
- **Agricultura, industria, meșteșugurile:** Sporirea valorii adăugate la produsele obținute în activitățile din agricultură, silvicultură, meșteșugărit și industria mică, folosind resursele naturale în mod durabil și având un impact social pozitiv
- **Autoritățile Locale:** Consolidarea capacității autorității publice locale în a-și asuma un rol de lider proactiv în dezvoltarea socio-economică a întregii comunități.

Modul în care sunt definite Obiectivele Strategice și care din acestea sunt incluse în planul strategic depinde de cine participă în procesul de elaborare a acestora. Grupurile civice tind să definească mai multe obiective legate de buna guvernare, de implicarea cetățenilor sau drepturile grupurilor vulnerabile. Grupurile oamenilor de afaceri tind să definească mai multe obiective legate de aspectele dezvoltării economice. Grupurile ecologice tind să definească mai multe obiective legate de protecția mediului. Femeile care de multe ori sunt excluse din forurile formale și informale de luare a deciziilor nu își pot face auzite punctele lor de vedere, neavând oportunitatea de a participa la stabilirea unor obiective strategice. Iată de ce, este important ca toți factorii interesați, inclusiv femeile și bărbații din toate grupurile din cadrul comunității, să fie incluși în procesul de planificare. Dacă toate grupurile sunt reprezentate, vor rezulta obiective strategice echilibrate și integrate pentru toate cele trei domenii de dezvoltare – economic, social și de mediu, incluzând pe cât posibil toate interesele și abordând inegalitatea.

DECIDEREA PRIORITĂȚILOR

A fi strategic înseamnă a decide cu privire la priorități. Este un proces dificil prin care trebuie să alegeți prioritățile din mulțimea de necesități, dorințe și soluții posibile, pe baza unei evaluări clare și corecte a resurselor de care dispuneți – resurse financiare și umane.

Cei implicați în procesul de planificare trebuie să fie strategici și să decidă asupra priorităților pe tot parcursul procesului, începând cu selectarea celor mai relevanți membri ai echipei de planificare, continuând cu identificarea principalilor factori interesați, inclusiv a reprezentanților celor mai vulnera-

bile și defavorizate grupuri, și cu selectarea metodelor celor mai potrivite pentru ca vocile lor să fie auzite și pentru ca toți să poată participa alături de ceilalți, în toate etapele procesului.

Atunci când selectează obiectivele prioritare, echipa de planificare poate lua în considerare următoarele criterii și principii, cum ar fi:

- Culegerea cu prioritate a fructelor la care se ajunge mai ușor: înseamnă să selecteze acele obiective care pot fi atinse în scurt timp și cu resurse puține; înseamnă să fie conștienți că este important să obțină rapid unele succese în îmbunătățirea vieții oamenilor pentru a le menține interesul și implicarea pe termen lung;
- Selectarea acelor obiective care au un impact pozitiv asupra unui număr mare de oameni;
- Selectarea acelor obiective care vor avea un impact pozitiv asupra celor mai sărace grupuri sau asupra celor care sunt cele mai discriminate și defavorizate;
- Selectarea acelor obiective care abordează probleme critice/urgente, acelor care, dacă nu sunt rezolvate, pot pune în pericol sănătatea sau securitatea oamenilor, cum ar fi asigurarea accesului la apă curată;
- Selectarea acelor obiective care, dacă vor fi atinse, vor avea un impact pozitiv (efectul bulgărelui de zăpadă) asupra realizării altor obiective;
- Selectarea acelor obiective care se regăsesc și în planurile de dezvoltare naționale sau ale UE, deoarece în acest mod, pot fi accesate resurse alternative sau, din contra, selectate acele obiective ce pot fi realizate cu resurse locale.

În mod inevitabil, obiectivele prioritare nu vor putea satisface dorințele tuturor grupurilor. Pentru a crea un acord asupra obiectivelor prioritare este crucial să se creeze mai întâi un consens asupra criteriilor care vor sta la baza procesului de prioritizare/selectare și să se asigure că toate grupurile, în special cele care au fost susținute și împuternicite să participe în proces, sesizează că problemele/doleanțele lor au fost luate în considerare și că ele au avut un cuvânt de spus în procesul decizional.

Exemplele au arătat că angajamentul și dreptul de proprietate sunt mult mai probabile să prindă rădăcini operaționale atunci când instituțiile partenere locale sunt implicate în procesul de luare a deciziilor-cheie în jurul proiectării și rezultatelor programului.

Boxa 20.**Exemplu: Includerea consiliilor municipale în elaborarea Pactului Ocupării Teritoriale a Tinerilor din Albania³⁴**

Includerea consiliilor municipale în proiectarea și punerea în aplicare a Pactului Teritorial de Angajare în Câmpul Muncii a Tinerilor (YTEP) a însemnat că APL-urile s-au simțit împuternicite și au fost dispuse să adopte strategii active pe piața muncii pentru abordarea problemelor de muncă și de migrație într-un mod mai dinamic și mai eficient.

Pactul a fost implementat ca o intervenție a Programelor Comune privind Tineretul, Ocuparea Forței de Muncă și Migrația ale Fondului Mileniului de Atingere a Obiectivelor de Dezvoltare PNUD-Spania (MDG-F). APL-urile (consilii, municipii și comune) și agențiile regionale ale APC-urilor (ocuparea forței de muncă, comerț, agricultură) au preluat conducerea în procesul de elaborare a politicilor și au adaptat măsuri de educație și instruire pentru anumite comunități, precum și parteneriate de brokeraj cu organizații internaționale (BIM, PNUD), sectorul privat și ONG-uri, agenții de finanțare și alte agenții guvernamentale.

Pactul YTEP a reunit resursele locale pentru a facilita tranziția tinerilor lucrători de la economia informală la cea formală. Peste 900 de tineri au beneficiat de intervenție în 3 regiuni selectate ale Lezha, Kukes și Shkorda, unde rata șomajului în rândul tinerilor este cea mai mare. Planurile de migrare ale tinerilor din regiuni au fost descurajate. Experiența este repetată în alte 2 regiuni din Albania.

După ce a fost decisă lista obiectivelor prioritare, ea trebuie să fie mediatizată și discutată pe larg împreună cu argumentele care explică de ce aceste obiective au fost selectate drept prioritare.

O atenție deosebită trebuie acordată situațiilor de conflicte de interese, astfel încât cei care au un interes financiar sau un alt interes personal direct într-un anumit obiectiv să nu participe la procesul decizional. De exemplu, dacă un membru al consiliului local are o rudă care deține o proprietate ce ar putea beneficia în urma refacerii unui drum, acel membru al consiliului local nu trebuie să participe la luarea acestei decizii.

De asemenea, toți cei care vor trebui să contribuie cu resurse, umane sau financiare, la realizarea obiectivelor, trebuie să confirme oficial că sunt de acord cu prioritățile stabilite și să se angajeze să le îndeplinească.

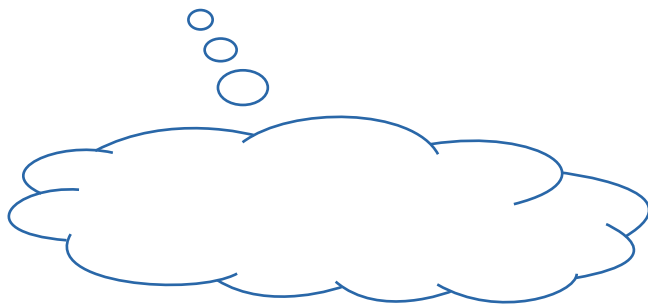
³⁴ ILO; Territorial Youth Employment Pacts Albania-Tunisia; South-South Development Expo; Feb. 2014; http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---exrel/documents/genericdocument/wcms_235728.pdf

INSTRUMENT PENTRU DEFINIREA UNEI VIZIUNI

Un grup mare și divers de persoane, poate fi ajutat să elaboreze o viziune pentru comunitate fiind rugat să-și închidă ochii și să-și imagineze că se plimbă prin localitate peste 5-10 ani.

- Ce văd?
- Cum diferă localitatea față de cum era cu zece ani în urmă?
- Ce fac oamenii și cum arată ei?
- Ce schimbări pozitive au avut loc?
- Ce oportunități au folosit pentru a realiza aceste schimbări?

După un timp, ei pot fi rugați să deseneze în cadrul echipei ceea ce au văzut în timpul plimbării imaginare!

Atunci când echipele își prezintă desenul, cei care conduc întâlnirea (având rol de facilitatori) notează cuvintele-cheie din fiecare prezentare. O echipă mai mică de voluntari sunt rugați să formuleze o Viziune folosind aceste cuvinte, care va fi prezentată grupului. Viziunea este finalizată după includerea observațiilor tuturor participanților.

Trebuie de asigurat că fiecare poate contribui și că viziunile tuturor sunt tratate cu respect și considerațiune. Poate fi un grup separat de femei pentru a se vedea dacă viziunea lor diferă de cea a bărbaților și se poate discuta care este cauza și cum pot fi incluse aceste idei diferite într-o viziune comună.

Viziunea poate fi descrisă printr-un text mai scurt sau mai lung. Viziunea scurtă este scrisă sub forma unor slogane, cu cuvinte puține și/sau imagini pe care oamenii și le pot aminti cu ușurință. Viziunea lungă este scrisă sub forma unor texte care inspiră și motivează oamenii să adere la ea.

ETAPA 4: IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR**OBIECTIV**

La această etapă a procesului de planificare strategică APL vor decide modalitățile prin care Viziunea și obiectivele prioritare convenite vor deveni realitate, și anume, prin identificarea soluțiilor/strategiilor care vor ajuta să se ajungă din locul în care se află în locul unde se dorește a fi.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

APL-urile trebuie să joace un rol de lider în această etapă pentru a se asigura că munca depusă pentru elaborarea viziunii și a obiectivelor prioritare nu este pierdută, iar comunitatea poate vedea că există un progres real în direcția atingerii celor identificate de acestea ca fiind domenii-cheie care urmează să fie abordate.

Acest lucru înseamnă identificarea, pentru fiecare obiectiv prioritar, a strategiilor pentru realizarea acestuia. Pentru a le identifica pot fi parcurși următorii pași:

IDENTIFICAREA OPORTUNITĂȚILOR ȘI OBSTACOLELOR ÎN REALIZAREA OBIECTIVELOR

Este important de revenit la profilul comunității și la problemele și oportunitățile identificate de către toți cei implicați în procesul de planificare în timpul diagnosticării situației existente; de selectat dintre acestea problemele care ar putea constitui obstacole și oportunitățile care ar putea să ajute în realizarea obiectivului respectiv. Este posibil să fie nevoie să colectați mai multe informații pentru a putea face acest pas.

Poate fi folosit următorul tabel pentru organizarea ideilor:

%	+ Oportunități	– Probleme/Obstacole	%
	→	←	
	→	←	
	→	←	
	→	←	
100%			100%

După ce ideile au fost listate, pot fi identificate cele mai importante și eficiente dintre acestea – cele 20% care vor avea un impact de 80% asupra realizării obiectivului, într-un mod pozitiv sau negativ. Pot fi atribuite diferite procente diferitelor idei (dintr-un total de 100%) pentru a le evalua impactul și a le selecta pe cele mai importante.

Iată, de exemplu, modul în care participanții la Conferința de Planificare Strategică din Horezu au identificat problemele care constituiau obstacole și oportunitățile care îi puteau ajuta în realizarea obiectivelor strategice.

Boxa 21.

Exemplu: Probleme și oportunități în realizarea obiectivelor strategice în orașul Horezu, România

TURISM

Dezvoltarea turismului prin utilizarea eficientă și durabilă a resurselor naturale și culturale ale orașului Horezu, prin care să se asigure locuri de muncă membrilor comunității

PROBLEME	OPORTUNITĂȚI
Servicii turistice insuficiente și doar parțial de bună calitate	Orașul Horezu este poziționat într-o regiune atractivă: mediu, cultură și istorie.
Insuficiența pregătirii profesionale a personalului care activează în domeniul turismului (relații cu clienții, curățenie, marketing).	Existența unor evenimente culturale cu renume (Târgul anual de olărit), care atrag turiști în Horezu
Priveliștea urbană neatractivă, în special centrul orașului	Existența unor programe speciale ale Ministerului Turismului
Lipsa cooperării cu alte atracții turistice din regiune	Posibilitatea creării unor parcuri naționale sau rezervații protejate

ASOCIERE

Formarea unor structuri asociative care să sprijine dezvoltarea parteneriatelor locale, spre beneficiul întregii comunități

PROBLEME	OPORTUNITĂȚI
Numărul redus al asociațiilor, cauzat de lipsa culturii asociative, a neîncrederii în rândul membrilor comunității și a lipsei de comunicare	Experiența pozitivă a școlilor/ Clubului copiilor în programele de curățare a orașului și alte inițiative civice
Lipsa spiritului civic/mentalității conservatoare, reticență la noi modalități, resemnare	Inițiativele existente ale autorităților locale în cadrul școlilor
Lipsa cluburilor sportive	Parteneriat cu universitățile/ studenții de la arhitectură; s-ar putea lucra asupra elaborării unor planuri pentru îmbunătățirea imaginii centrului orașului
Lipsa de spații publice centrale pentru întâlniri și adunări, precum și pentru evenimente culturale	Evenimente sociale care adună la un loc locuitorii în oraș

AGRICULTURĂ, INDUSTRIE, MEȘTEȘUGURI

Sporirea valorii adăugate la produsele obținute în activitățile din agricultură, silvicultură, meșteșugărit și industria mică, folosind resursele naturale în mod durabil și având un impact social pozitiv

PROBLEME	OPORTUNITĂȚI
Lipsa unităților de prelucrare și colectare a produselor (lapte, carne, ciuperci, fructe)	Existența unor spații pentru producție și a unor specialități locale de produse alimentare
Rase de animale cu un potențial productiv scăzut	Existența unor târguri cu produse tradiționale, organizate în România și în străinătate
Livezi vechi și cu un potențial productiv scăzut	Pădurile – ca resursă economică de materii prime pentru industria mică și meșteșugurile tradiționale
Pășuni neîntreținute și de calitate proastă	Apicultura – ca o profesie tradițională cu tehnologii avansate, expertiză și piețe de desfacere
Condiții dificile de obținere a creditelor pentru agricultură	Cadru legislativ care încurajează formarea asociațiilor agricole și atrage lucrători agricoli
Pierderea piețelor de desfacere pentru produsele tradiționale	Tradiții meșteșugărești diverse și prețioase
Lipsa de cunoștințe și tehnologii moderne, precum și utilizarea tehnologiilor învechite	Existența unor programe de instruire, calificare profesională și a serviciilor de consultanță
	Forță de muncă calificată în industria alimentară

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Consolidarea capacității autorității publice locale în asumarea unui rol de lider proactiv în dezvoltarea socio-economică a întregii comunități

PROBLEME	OPORTUNITĂȚI
Aplicarea defectuoasă a legislației în vigoare cu privire la protecția mediului ambiant și a patrimoniului istoric și la menținerea curățeniei în oraș	Rolul teritorial al localității (prin care oferă servicii administrative pentru microregiune – precum educație, justiție, sănătate)

Starea proastă a drumurilor (starea proastă a străzilor și întreținerea necorespunzătoare a acestora le face nepotrivite pentru uz public)	Existența unor terenuri disponibile în proprietatea municipală, bine echipate cu infrastructură (electricitate, apă)
Sistem necorespunzător de aprovizionare cu apă	Existența unor clădiri neutilizate (de exemplu, Casa de cultură), care pot găzdui activități pentru dezvoltare (de exemplu, centru de informare)
Sistem incomplet de canalizare	Unități de producție libere, neutilizate
Lipsa de informații privind programele de finanțare	Existența unor programe guvernamentale pentru modernizarea infrastructurii
Lipsa accesului la internet	Existența unor programe naționale și internaționale pentru dezvoltarea capacității administrației publice locale și a serviciilor publice
Capacitate limitată pentru elaborarea și implementarea proiectelor	Administrația publică locală este deschisă schimbărilor și îmbunătățirilor
Lipsa transparenței în activitatea administrației publice locale	
Resurse financiare limitate	
Calitate necorespunzătoare a serviciilor de salubritate și gestionare a deșeurilor	
Lipsa informațiilor disponibile pentru cetățeni, investitori, companii	
Cooperare insuficientă cu autoritățile locale din comunitățile învecinate	
Caracterul rural al comunității	
Lipsa unui spațiu adecvat pentru primărie	
Lipsa locurilor de muncă pentru tineri	

Această analiză poate fi efectuată într-un mod mai sofisticat, cu ajutorul analizei punctelor forte și a punctelor slabe din interiorul comunității, precum și a oportunităților și amenințărilor ce pot apărea din afară (matricea de analiză de tip SWOT). În acest caz, tabelul va arăta astfel:

Mediul Intern

Puncte forte	Puncte slabe
Oportunități	Provocări

Mediul extern

Este important ca la această analiză să participe cât mai mulți factori interesați din comunitate, inclusiv reprezentanți ai grupurilor vulnerabile, femei și bărbați, dar și migranți și familii ale acestora, astfel încât să poată împărtăși ideile lor despre problemele locale și măsura în care acestea pot fi rezolvate, contribuind la elaborarea soluțiilor. În acest fel vor fi utilizate resursele întregii comunități.

Aici este un exemplu al modului în care guvernul statului Oaxaca din Mexic a utilizat analiza SWOT în procesul de planificare strategică elaborat de Institutul de Asistență pentru Migranți (IAM) în cadrul Programului de Migrație Instituțională.

Boxa 22.

Exemplu: Utilizarea analizei SWOT pentru identificarea punctelor forte și a celor slabe, a oportunităților și provocărilor în activitatea operațională IAM din Oaxaca, Mexic.

MIGRAȚIE

Misiune: Să contribuie la îmbunătățirea calității vieții migranților, familiilor acestora și a comunităților de origine prin proiectarea și punerea în aplicare a unei politici publice locale corespunzătoare

Viziune: Drepturile omului ale migranților din Oaxaca sunt pe deplin respectate, iar migrația nu mai este o necesitate pentru supraviețuire, ci o alegere de viață

PUNCTE FORTE	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Credibilitatea și încrederea în comunitățile de migranți • Institutul de creație recentă • Posibilitate la mai multe niveluri pentru elaborarea activităților (locale, statale, naționale și internaționale) • Participarea activă în promovarea și gestionarea acțiunilor comunităților de migranți în cadrul programului „Trei-pentru-Unu”. • Nivelul ridicat de interes de a participa în cadrul organizațiilor de migranți 	<ul style="list-style-type: none"> • Acoperirea limitată a serviciilor de asistență din cauza dispersării municipiilor de origine a migranților • Datorită creării sale recente, există o lipsă de permeabilitate în comunitățile de migranți • Serviciile oferite nu sunt suficient de calitative deoarece migranții sunt dispersați • Lipsa capacităților suficiente în vederea acordării de asistență juridică rapidă migranților • Programul este adesea modificat în urma schimbării intereselor politice • Lipsa capacității economice suficiente a statelor de abordare a programului „Trei-pentru-Unu” care descurajează organizațiile de migranți
OPORTUNITĂȚI	PROVOCĂRI
<ul style="list-style-type: none"> • Crearea unei rețele de instituții publice și private pentru o acoperire mai mare a serviciilor de asistență pentru comunitățile de migranți • Stabilirea unei coordonări intense și acordarea în mod eficient a serviciilor către comunitățile de migranți • Creșterea numărului de tipuri de servicii juridice acordate migranților • Dezvoltarea rapidă a AdB din Oaxaca în Statele Unite pentru a continua intensificarea programului • Nivelul ridicat de interes al comunităților de migranți permit sporirea resurselor de stat și federale 	<ul style="list-style-type: none"> • Instituțiile care colaborează și care oferă asistență migranților nu-și pot îndeplini în mod eficient funcțiile care le revin • Puținele resurse pentru operațiunile împotriva creșterii mari a migrației în Oaxaca • Responsabilitățile instituționale deja stabilite pot reprezenta un nivel scăzut de interes în cadrul comunităților de migranți • Interesul organizațiilor de migranți poate scădea din cauza puținelor resurse aflate la dispoziție • Participarea organizațiilor de migranți poate fi pierdută în cazul lipsei de reacții în timp util

IDENTIFICAREA SOLUȚIILOR ȘI STRATEGIILOR

Strategiile sunt definite ca un set de activități/acțiuni prin care va fi atins obiectivul. Astfel, în această etapă, APL și echipa acesteia trebuie să răspundă la următoarele întrebări:

- Cum pot soluționa problemele pentru a realiza obiectivul?
- Cum pot utiliza oportunitățile pentru a realiza obiectivul?

Din nou este prezentat exemplul cazului Horezu privind strategiile care au fost identificate prin utilizarea oportunităților și depășirea problemelor, pentru realizarea obiectivului aferent îmbunătățirii capacității administrației publice locale:

Boxa 23.

Exemplu: Strategiile identificate în orașul Horezu pentru realizarea obiectivului Guvernului Local: consolidarea capacității APL pentru a-și asuma un rol de lider proactiv în dezvoltarea socio-economică locală:

1. Un program pe termen scurt și mediu de ameliorare a calității drumurilor. Activități de promovare și lobby la nivelul autorităților județene și naționale pentru realizarea acestui program.
2. Un program de salubritate pentru asigurarea conformității cu standardele UE de calitate a mediului, cu utilizarea abordării participative.
3. Un program de îmbunătățire a calității serviciilor și utilităților publice.
4. Un program de întocmire a cadastrului urban.
5. Instruirea continuă a resurselor umane din administrația publică locală.
6. Un program de planificare urbană realizat în parteneriat strategic între administrația publică locală, sectorul privat și societatea civilă.
7. Un proiect pentru promovarea implicării tineretului în dezvoltarea economică locală în parteneriat cu școlile.
8. Înființarea unui centru de informare pentru cetățeni, companii și persoane fizice autorizate, turiști, în spații existente, dar și prin internet, cu sprijinul Casei de Cultură.
9. Un proiect de promovare economică în parteneriat cu administrația publică locală și sectorul de afaceri, care se va concentra asupra creării locurilor de muncă pentru membrii grupurilor defavorizate.
10. Utilizarea pe scară largă a evenimentelor publice pentru promovarea orașului, guvernului și a afacerilor acestuia.
11. Angajarea de către primărie a unui personal calificat în managementul comunicațiilor, internetului și site-urilor web, în managementul proiectelor cu finanțare externă și în planificarea urbană.

Dacă se va alege utilizarea matricei de analiză de tip SWOT, atunci întrebările ce trebuie formulate vor fi următoarele:

- **Strategiile PF-O:** Cum pot fi folosite Punctele Forte pentru a satisface Oportunitățile?
- **Strategiile PS-O:** Cum pot fi folosite Oportunitățile pentru a depăși Punctele Slabe?
- **Strategiile PF-P:** Cum pot fi folosite Punctele Forte pentru a evita Provocările?
- **Strategiile PS-P:** Cum pot fi minimalizate/depășite Punctele slabe și reduce vulnerabilitatea în fața Provocărilor?

Poate fi utilizat acest tabel pentru a le enumera:

	Puncte Forte	Puncte Slabe
Oportunități	Strategii PF-O	Strategii PS-O
Provocări	Strategii PF-P	Strategii PS-P

În această etapă se va încerca gândirea creativă și generarea unui număr cât mai mare de idei. Toate ideile vor fi notate, fără a fi criticate. După ce toate ideile sunt notate și enumerate, acestea vor fi analizate și selectate cele mai importante și eficiente. Criteriile de selectare pot include:

- Strategii ale căror implementare se află sub controlul și responsabilitatea APL;
- Strategii pentru a căror implementare există angajamentul, sprijinul sau acordul principalilor factori interesați (cu excepția celor pentru care nimeni nu dorește să-și asume responsabilitatea în vederea implementării);
- Strategii care nu necesită prea multe resurse pentru a fi implementate, având rezultate pe termen scurt (de reținut că rezultatele obținute mai ușor sunt o modalitate eficientă pentru a menține încrederea și sprijinul oamenilor în procesul de planificare);
- Strategii care par realiste și realizabile în limitele resurselor disponibile.

STRUCTURAREA SOLUȚIILOR/STRATEGIILOR ÎN PROGRAME ȘI PROIECTE

Strategiile pot fi diverse. Unele dintre ele pot fi idei implementate pe termen scurt, iar altele, mai complexe, pot fi implementate pe termen lung. Este util strategiile să fie structurate în programe (strategii complexe și de lungă durată), iar pentru fiecare program să fie identificate proiecte (strategii pe termen scurt sau mediu și mai concrete).

În acest mod pot fi elaborate planuri concrete de acțiuni pentru implementarea acestora, inclusiv va fi stabilit cine este responsabil, cu cine se va lucra, care va fi perioada de implementare, ce resurse vor fi necesare și care sunt indicatorii de succes.

Un factor-cheie pentru succesul oricărei politici și inițiative este durabilitatea. Există doi determinanți principali care asigură durabilitatea pe parcursul procesului de integrare a dimensiunii de migrație:

- **Buget asigurat:** Acesta include nu doar disponibilitatea fondurilor suficiente pentru implementare, dar și existența mecanismelor pentru a le asigura. Prin urmare, este important să fie create mecanisme care vor permite includerea unui buget pentru această dimensiune, într-un cadru legal, precum și vor asigura că aceasta este o parte a unei planificări (de nivel municipal, regional, național) mai complexe a bugetului.
- **Instituționalizare:** Mecanismele de integrare trebuie să fie instituționalizate prin includere într-o planificare politică mai largă, dincolo de stabilirea acestora în funcție de voința actorilor unici și temporari.

ETAPA 5: IMPLEMENTARE

OBIECTIV

Obiectivul principal al acestei etape este asigurarea că ceea ce APL-urile planifică și au stabilit să se întâmple pentru integrarea comunităților afectate de migrație devine realitate, iar oamenii vor observa impactul pozitiv evident asupra modului în care trăiesc, lucrează și interacționează. La această etapă APL-urile asigură implementarea fără obstacole a programelor, proiectelor și activităților planificate.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

ORGANIZAREA IMPLEMENTĂRII ȘI ASIGURAREA RESURSELOR NECESARE

Implementarea programelor și proiectelor incluse în Planul Strategic APL nu va fi realizată doar pentru că sunt scrise și au fost aprobate de către Consiliul Local. În primul rând, o organizație (autoritatea publică locală, altă instituție sau un grup din comunitatea APL) trebuie să-și asume responsabilitatea pentru implementarea fiecărui program și proiect. Din motive de claritate, vom numi aceste persoane *manageri de programe sau proiecte*, chiar dacă acestea au alte responsabilități în cadrul organizațiilor în care activează. Este recomandat ca primarul să aibă un rol de lider în acest grup. Principalele sarcini ale acestuia sunt cele ale unui manager: planificarea, organizarea și coordonarea muncii în echipă, monitorizarea și evaluarea implementării activităților, precum și utilizarea resurselor (în special a resurselor financiare).

Primul pas pe care trebuie să-l efectueze managerii de program/proiect este să se întâlnească cu factorii interesați ai respectivului program/proiect și să elaboreze un plan de acțiuni privind implementarea, un plan de lucru în care vor fi enumerate acțiunile, perioada de finalizare a acestora, resursele alocate în acest scop, cine este responsabil, cu cine va lucra, care sunt rezultatele scontate și indicatorii de succes.

Uneori cei responsabili vor trebui, înainte de a planifica în mod detaliat acțiunile care urmează să fie întreprinse, să identifice și să obțină mai întâi resursele financiare necesare, de exemplu, vor trebui să elaboreze propuneri de proiect pentru a accesa fonduri internaționale sau vor trebui să planifice în mod corespunzător bugetul administrației publice locale, sau să caute alte surse alternative de finanțare.

Planul de acțiuni de implementare trebuie să fie realist, transparent și să țină cont de necesitățile grupurilor vulnerabile, ale femeilor și bărbaților, dar și ale migranților și familiilor acestora.

Pentru a realiza aceste lucruri trebuie să existe:

- Angajamentul, sprijinul și acordul factorilor interesați, inclusiv al membrilor comunității și organizațiilor care au contribuit la elaborarea viziunii, precum și al consiliului local și a altor instituții-cheie de nivel local și național;
- Accesul la anumite resurse: umane, materiale, financiare și tehnice;
- O evaluare a impactului diferitelor acțiuni asupra grupurilor vulnerabile, asupra femeilor și bărbaților, migranților și familiilor acestora pentru a demonstra că acestea nu discriminează, intenționat sau neintenționat, și în același timp promovează abilitarea și egalitatea de șanse;
- Responsabilități bine definite pentru fiecare acțiune;
- Un grafic ce va include durata și corelarea cu alte programe, proiecte și activități.

IDENTIFICAREA REZULTATELOR PE TERMEN SCURT ȘI LUNG ȘI A IMPACTULUI PROGRAMELOR/PROIECTELOR

Obiectivele programelor/proiectelor reprezintă situațiile dorite care urmează să fie realizate în viitor și, prin urmare, în descrierea lor trebuie să includă rezultatele planificate, după cum urmează:³⁵

- **Rezultate pe termen scurt:** rezultatele directe obținute pe termen scurt ca urmare a procesării resurselor investite pentru realizarea programelor/proiectelor respective
- **Rezultate pe termen lung:** modificările/îmbunătățirile obținute pe termen lung ca urmare a rezultatelor directe sau pe termen scurt
- **Impact:** modificările/îmbunătățirile pe termen foarte lung ca urmare a realizării rezultatelor pe termen lung

Rezultatele pe termen scurt/lung și impactul sunt legate într-un lanț logic de rezultate/modificări planificate, după cum poate fi observat în următoarea schemă aplicată la procesul de planificare strategică³⁶:

³⁵ Obiectivele specifice includ rezultatele pe termen scurt, iar obiectivele strategice includ rezultatele pe termen lung și impactul

³⁶ Manual privind Monitorizarea și Evaluarea Rezultatelor, Biroul de Evaluare PNUD 2002

RESURSELE PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

- Angajamentul din partea primarului și a consiliului
- Experții, inclusiv mobilizatori ai comunității
- Echipament
- Fonduri
- Locațiile și logistica întâlnirilor
- Materialele furnizate participanților
- Nivelul eforturilor depuse de către experți, consultanți, manageri
- Mijloacele de transport
- Angajamentul și implicarea comunității de migranți și a organizațiilor din diasporă

REZULTATELE PE TERMEN SCURT ALE PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

- Profilul elaborat al comunității
- Numărul participanților și tipurile de grupuri implicate în procesul de planificare, inclusiv femei, migranți și alte grupuri vulnerabile
- Numărul evenimentelor și subiectelor de instruire
- Numărul participanților în evenimentele de instruire
- Nivelul satisfacției participanților
- Planul strategic aprobat de către Consiliul Local
- Baza de date privind migrația, problemele de migrație, AdB și organizațiile din diasporă

REZULTATELE PE TERMEN LUNG ALE PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

- Infrastructură și clădiri noi sau reabilitate
- Îmbunătățirea cunoștințelor, abilităților și atitudinilor participanților
- Mai mulți localnici angajați din rândul grupurilor vulnerabile
- Un nivel mai înalt al prezenței și performanței în școli
- Accesul la resurse de apă curată și la alte servicii publice pentru membrii grupurilor vulnerabile
- Îmbunătățirea calității serviciilor publice
- Femeile au acces la sprijin dacă sunt victime ale violenței domestice
- Consolidarea capacităților de implicare a migranților și promovarea transferului de know-how
- Bună integrare socio-economică a migranților
- Implicare mai mare a migranților și a organizațiilor din diasporă în dezvoltarea comunității

IMPACTUL PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ

- Creșterea veniturilor
- Crearea noilor locuri de muncă
- Îmbunătățirea condițiilor de sănătate
- Creșterea duratei de viață
- Îmbunătățirea relațiilor între diferite grupuri
- Creșterea nivelului de încredere în comunitate
- Reducerea inegalității
- Nivel de învățământ superior
- Îmbunătățirea relației dintre migranți și instituții publice/private și comunitatea locală

Este posibil de demonstrat că de anumite resurse depinde obținerea unor rezultatele pe termen scurt (de exemplu, formatori calificați, un design de calitate al programului de instruire și materiale de instruire clare și comprehensive), în așa caz va fi posibil de demonstrat că rezultatele planificate pe termen scurt – fie numărul de participanți interesați de instruire, fie nivelul înalt de satisfacție a acestora și creșterea nivelului de cunoștințe și abilități – au fost obținute ca urmare a procesării acestor resurse.

De asemenea, este posibil de demonstrat că anumite rezultate pe termen lung au fost obținute datorită realizării unor rezultate pe termen scurt. De exemplu, că evenimentele de instruire apreciate de participanți, care au dus la creșterea nivelului de cunoștințe și abilități, au avut ca rezultat pe termen lung creșterea performanțelor participanților la locul de muncă; dar este foarte dificil de arătat că impactul unui program sau proiect se datorează doar rezultatelor sale pe termen lung, deoarece și alți factori externi pot contribui la acest impact – de exemplu, îmbunătățirea condițiilor de sănătate poate fi rezultatul accesului la apă curată, dar totodată poate fi și rezultatul altor activități, precum îmbunătățirea condițiilor de locuit sau folosirea unor produse alimentare mai bune și sănătoase.

PARTICIPARE ȘI IMPLICARE

Cei implicați în procesul de planificare trebuie să participe la selectarea indicatorilor atât pentru rezultatele pe termen scurt, cât și pentru cele pe termen lung. Participarea tinde să promoveze dreptul de proprietate și asumarea responsabilității asupra rezultatelor planificate și acordului de realizare a acestora, dar și îmbunătățește transparența și buna guvernare dacă cetățenii știu pe cine pot trage la răspundere pentru concretizarea îmbunătățirilor planificate și pot urmări, datorită indicatorilor de succes, progresul făcut în timp. Implicarea echilibrată în proces a membrilor comunității reprezintă, de asemenea, o strategie eficientă în vederea evitării apariției conflictelor între diferitele grupuri din comunitate. În cazul comunităților afectate de migrație, este pertinent de inclus reprezentarea diferitelor tipuri de migranți, astfel încât toți să poată participa și să se simtă parte a procesului de planificare (migranții permanenți/internaționali, migranții temporari/sezonieri, migranții reveniți, imigranții) și familiile migranților.

Boxa 24.

Exemplu: Organizarea Congresului Diasporei în Moldova

O dată în doi ani, Guvernul Republicii Moldova găzduiește Congresul Diasporei, o platformă de discuții axată pe mobilizarea eforturilor întru abordarea celor mai importante probleme cu care se confruntă diaspora și întrunirea la o singură masă a tuturor soluțiilor posibile.

Mai mult ca atât, fiind o resursă valoroasă în afara țării, migrații moldoveni sunt consultați cu privire la un șir de proiecte și documente de politici, astfel identificându-se modalitățile pentru susținerea Republicii Moldova cu cunoștințele, abilitățile și experiența migranților de peste hotare.

Unul din succesele de bază ale Congreselor Diasporei a fost adoptarea în 2012 a Rezoluției cu privire la necesitatea de a crea o Agenție a Diasporei în Moldova. Drept rezultat, în decurs de 2 luni a fost aprobată Hotărârea Guvernului care prevedea crearea Biroului pentru Relații cu Diaspora, sub supravegherea și subordonarea directă a Prim-ministrului.

Până la acest moment, problemele diasporei erau abordate de câteva instituții naționale, fără o delimitare clară a responsabilităților și sarcinilor acestora.

Boxa 25.

Exemple de instrumente pentru promovarea implicării și participării imigranților³⁷

Forumul migranților. Exemplu: Forumul regiunii Voievodatului Mazovia, înființat în 2008, ca primul organ consultativ al unui guvern regional în Polonia. Acesta operează prin intermediul unor reuniuni periodice de încurajare a cooperării între instituțiile locale, ONG-uri (inclusiv asociații de imigranți) și alți actori cu scopul de a aborda problemele comunităților de imigranți și de a îmbunătăți accesul acestora la servicii.

Asociații de imigranți. Exemplu: APL-urile din Țara Bascilor, Spania, promovează înființarea asociațiilor de imigranți în vederea facilitării participării lor politice și integrării civice în societatea-gazdă. În ultimul deceniu, aceste asociații au facilitat o prezență mai mare a imigranților pe agenda politică.

Drepturile la vot. Exemplu: În Ungaria, drepturile la vot sunt acordate cetățenilor (resortisanților) țărilor terțe la alegerile locale/municipale, pentru membrii guvernului local și orașului mare, și la referendumuri locale; însă aceștia nu pot fi aleși în nici una dintre aceste poziții sau funcții.

Este important, de asemenea, faptul că toate grupurile sunt consultate asupra modului în care pot contribui la realizarea planului, în acest fel planul devine rezultatul efortului întregii comunități. Ca și în toate celelalte etape, este necesară luarea în considerație a identificării impactului diverselor acțiuni propuse asupra nevoilor celor mai vulnerabile persoane și, în mod

³⁷ Mai multe informații: <http://www.migrant-participation.eu>

special, asupra femeilor. Este important de asigurat că nu există efecte adverse nedorite și că sunt promovate rezultatele pozitive. Același mecanism se va utiliza pentru a analiza impactul asupra nevoilor migranților. Rolul primarului este esențial în a se asigura că orice program sau proiect convenit sau orice resurse puse la dispoziție au fost evaluate prin prisma efectelor asupra femeilor, migranților și a altor grupuri vulnerabile. Orice efecte negative sunt abordate, iar oportunitatea pentru obținerea unui impact pozitiv este luată în considerație.

Boxa 26.

Exemplu: Abilitarea grupurilor vulnerabile în 70 de localități din Moldova

Sub egida Programului Comun de Dezvoltare Locală Integrată al PNUD au fost susținute eforturi de mobilizare a comunității în 70 de localități din Moldova. Procesul de mobilizare a comunității a fost și este perceput ca un instrument temeinic de abilitare a femeilor și grupurilor vulnerabile, precum și drept mijloc pentru comunități întru abordarea încălțărilor drepturilor acestora. Această abordare nu doar că a ajutat la îmbunătățirea condițiilor de trai ale femeilor și bărbaților în aceste localități, dar a servit și drept exemplu pentru managementul durabil bazat pe comunitate care a fost replicat la nivel național.

Pe parcursul acestui proces, una din concluziile de bază a fost următoarea: fără participarea diverselor structuri și grupuri independente, agenda de planificare locală, cel mai probabil, va reflecta dorințele APL, care nu mereu reflectă dorințele celor mai vulnerabili și marginalizați din cadrul comunității.

Boxa 27:

Exemplu: Manual pentru protecția migranților și familiilor lor în Ecuador

În Ecuador, a fost elaborat un manual de proceduri pentru protecția drepturilor copiilor și ale adolescenților în comunități cu o frecvență ridicată a fenomenului de migrație.

Pe baza înaintării obiectivului de încurajare a APL-urilor în vederea formulării, implementării și a consolidării politicilor de dezvoltare umană destinate migranților și familiilor acestora, pentru includerea socio-economică, culturală și politică a acestora, Ministerul Național de Emigrare (SENAMI), în colaborare cu UNICEF, a elaborat manualul pentru protecția copiilor și adolescenților implicați în mobilitatea umană.

Inițiativa are drept obiectiv actualizarea liniilor directe și a proceselor aplicate de instituțiile implicate în rezolvarea problemelor de migrație și acordarea sprijinului pentru copiii și adolescenții implicați în mobilitatea umană în situație de vulnerabilitate, precum și protecția și garantarea respectării drepturilor fundamentale ale omului și a accesului acestora la educație și servicii de sănătate.

Manualul a fost elaborat în cooperare cu diferite părți interesate, interesul de bază al cărora este definirea mai clară a competențelor sale respective: CPA, APL-uri, organizații internaționale, grupuri ale societății civile, asociații de migranți și biserică. Organizațiile migranților au avut un rol-cheie în elaborarea manualului.

Capacitățile APL-urilor referitor la utilizarea manualului au fost consolidate în 11 provincii din întreaga țară.

Mai multe informații: <http://www.cancilleria.gob.ec/>

ETAPA 6: MONITORIZARE ȘI EVALUARE

OBIECTIVE

Obiectivul acestei etape este asigurarea și urmărirea progreselor înregistrate în procesul de implementare a planului de acțiune, precum și asigurarea că acesta merge într-o direcție corectă și va obține rezultatele planificate. Acest lucru va asigura că există responsabilitatea celor care implementează planul în cadrul comunității și crește încrederea în guvernarea locală.

Evaluarea eficientă va asigura că lecțiile sunt învățate, cele mai bune practici construite și ca urmare a unor decizii mai bune vor fi făcute în viitor.

CE TREBUIE DE FĂCUT?

Monitorizarea și evaluarea poate avea loc doar în cazul în care programele/proiectele au resurse clare și obiective/rezultate planificate clare care pot fi măsurabile cantitativ (în cifre) sau calitativ (de exemplu, prin modul în care se simt oamenii). APL-urile trebuie să stabilească indicatorii de succes răspunzând la întrebările: *Cum vor ști dacă au obținut cu succes rezultatul pe termen scurt, pe termen lung sau impactul planificat?*

Un indicator de succes al unor rezultate pe termen lung are două componente: o linie de referință și o țintă. Linia de referință reprezintă situația înainte de începerea unui program/proiect; este punctul de plecare pentru monitorizarea rezultatelor. Ținta reprezintă situația planificată la finalizarea programului/proiectului. De exemplu, dacă obiectivul este îmbunătățirea nivelului de educație a copiilor din familii nevoiașe, linia de referință o poate constitui procentul de copii din familii nevoiașe care frecventează în mod regulat școala, să spunem 40%, iar ținta este mărirea procentului celor care frecventează școala până la 50% în primul an, 70% în al doilea an și 100%

în al treilea an. Sau, de exemplu, în cazul în care obiectivul este sporirea inițiativelor de dezvoltare locală care implică migranți și alți membri ai comunității, linia de referință este numărul de inițiative/proiecte identificat la începutul proiectului, să spunem 2, obiectivul este mărirea numărului la 4 acțiuni în primul an, 6 în al 2-lea an și 8 în al 3-lea an; indicatorii suplimentari ai rezultatelor pe termen lung este suma totală investită și identificarea/localizarea migranților și organizațiilor din diasporă.

De multe ori, indicatorii rezultatelor pe termen scurt nu necesită o linie de referință, deoarece aceste rezultate nu au existat înaintea inițierii programului/proiectului. De exemplu, dacă obiectivul este de a oferi, în condiții de siguranță, o locuință femeilor care sunt victime ale violenței în familie, în cazul în care nu există o astfel de locuință în prezent, atunci rezultatul pe termen scurt este că locuința în condiții de siguranță se află la dispoziția celor care au nevoie de ea. Profilul comunității poate include acești indicatori de referință atunci când se descrie situația existentă.

Pentru a întocmi un plan de monitorizare și evaluare va trebui de răspuns în continuare la câteva întrebări, cum ar fi: *Ce date ar trebui colectate? Cât de des ar trebui colectate? Cine le va colecta? Cât va costa colectarea acestora?*

Este recomandabil să fie 1-3 indicatori relevanți de succes pentru fiecare rezultat pe termen scurt sau lung, care să fie clari, ușor de colectat și de interpretat. Prea mulți indicatori sunt contraproductivi. Trebuie de încercat de găsit un echilibru între *ceea ce ar trebui* și *ceea ce poate fi măsurat*.

Pot fi selectate următoarele instrumente de colectare și interpretare a datelor în activitatea de monitorizare și evaluare, în funcție de situația locală specifică:

- Analiza rapoartelor (parțiale, finale) și a altor documente de proiect (planuri de lucru, managementul financiar/bugetele etc.). Se poate face și o verificare a măsurii în care bugetele și resursele au fost echitabil distribuite între diverse grupuri;
- Monitorizarea activităților de implementare prin intermediul vizitelor la fața locului;
- Colectarea feedback-ului de la factori interesați și de la beneficiari prin intermediul sondajelor, interviurilor, focus grupurilor sau întâlnirilor comitetelor de conducere.

Sunt propuse următoarele sfaturi practice posibile de urmat în această etapă:

- Raportarea periodică a progreselor înregistrate în fața membrilor comunității, în special în fața acelor grupuri care au fost implicate în procesul de identificare a nevoilor și priorităților luate în considerare în planul strategic de dezvoltare locală, însă nu doar în fața acestora.
- Trebuie oferite explicații oneste privind orice probleme care apar pe parcurs, revizuite și convenite asupra unor noi planuri de acțiune și termeni de timp.

- Se va învăța din proprie experiență, din ce merge și ce nu merge – de exemplu, a fost invitat un grup de femei din zona rurală pentru a face parte din grupul de lucru pentru planificarea infrastructurii locale, discuțiile care au avut loc au folosit un limbaj prea tehnic, devenind plictisitoare, astfel încât femeile au încetat să mai participe în acel grup de lucru. Observând acest lucru, s-a convenit să fie consultat separat acest grup de femei pentru a identifica problemele și dorințele lor legate de dezvoltarea locală, urmând ca acestea să fie abordate și discutate, iar deciziile lor să fie aduse la cunoștința grupului de lucru. Un alt exemplu: într-un sat a fost lansată o nouă inițiativă, fiind invitate persoanele implicate în migrația internă să contribuie cu resurse financiare la restaurarea unei biserici din localitatea lor. Inițiativa a fost foarte puțin susținută din cauza lipsei de interes din partea migranților care nu au simțit dreptul de proprietate asupra unui proiect care a fost definit în întregime de către APL fără consultarea lor. După această experiență, autoritățile au decis să implice migranții de la bun început în procesul de planificare strategică și, astfel, migranții au putut să contribuie la definirea priorităților și, cu idei suplimentare, la îmbunătățirea infrastructurii și a serviciilor în comunitate.
- Se va dispune de un mecanism prin care orice probleme aferente implementării planului să fie discutate și rezolvate, ținându-se cont de nevoile specifice ale diverselor grupuri. De exemplu, pentru a face lucrări de îmbunătățire a sistemului de canalizare dintr-o anumită zonă, a fost necesară stoparea alimentării cu apă pentru câteva zile. Pot fi puse anunțuri scrise, dar dacă s-a luat în considerare faptul că multe persoane din acea zonă nu știu să citească, aceștia nu vor afla că nu vor avea apă și nici nu vor ști pe cine ar putea contacta pentru a le rezolva problema sau cel puțin pentru a obține informații.
- Trebuie să fie dezvoltat un proces continuu de consultare și implicare a persoanelor și factorilor interesați pentru a avea siguranța că prioritățile sunt cele corecte sau pentru a face schimbările necesare atunci când circumstanțele se schimbă, de exemplu, atunci când resursele sunt reduse sau, din contra, alte resurse devin disponibile, sau când apar noi probleme.
- Succesele vor fi sărbătorite pe parcurs, pentru a face cunoscute rezultatele bune obținute, eforturile depuse de cei implicați în proces vor fi recunoscute și recompensate. Acest lucru va contribui nu doar la consolidarea comunității, dar și va încuraja participarea mai multor persoane, în viitor, la consultări și discuții despre problemele care vizează comunitatea.

GLOSAR DE TERMENI UTILIZAȚI

Prezentul ghid descrie o abordare a dezvoltării socio-economice locale prin intermediul planificării strategice participative, care cuprinde comunitățile afectate de migrație în baza principiilor egalității de gen și ale drepturilor omului. Pentru a construi o înțelegere comună a noțiunilor principale referitoare la migrație utilizate în Ghid, în acest Glosar sunt definiți următorii termeni:

- Abordare bazată pe principiile drepturilor omului
- Activități economice de bază
- Activități economice pentru piața locală
- Asociație de Băștinași
- Cooperare Descentralizată
- Crowdfunding (finanțare colectivă)
- Dezvoltare
- Dezvoltare Comunitară
- Dezvoltare Economică
- Dezvoltare Locală
- Dezvoltare Socială
- Diaspora
- Egalitate de Gen
- Factori interesați
- Forța de muncă înalt calificată
- Imigrant
- Integrarea dimensiunii de migrație
- Investițiile
- Împuternicire
- Local
- Migrant
- Migrant ilegal
- Migrant revenit
- Migrant permanent
- Migrant potențial
- Migrant temporar
- Migrație
- Migrație forțată
- Migrație internațională
- Migrație internă
- Migrație legală
- Migrație voluntară
- Mobilitate umană
- Remitențe
- Spiritul antreprenorial
- Teoria avantajului competitiv
- Teoria bazată pe export
- Teoria motoarelor dezvoltării economice
- Teoria valorii adăugate resurselor locale

ABORDARE BAZATĂ PE PRINCIPIILE DREPTURILOR OMULUI

*Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de celelalte în spiritul fraternității.*³⁸

Acesta este primul articol al *Declarației Universale a Drepturilor Omului (DUDO)* adoptată de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în 1948. Drepturile omului sunt garanții legale universale, care protejează indivizii și grupurile împotriva acțiunilor și lipsei de acțiuni, care lezează libertățile fundamentale, drepturile și demnitatea umană. Legislația privind drepturile omului obligă autoritățile, inclusiv autoritățile locale (în principal) și alți purtători de sarcini să efectueze anumite lucruri și le împiedică să efectueze altele. Printre drepturile garantate tuturor ființelor umane în temeiul tratatelor internaționale, fără nici o discriminare pe bază de rasă, culoare, sex, limbă, opinie politică sau orice altă opinie, origine națională sau socială, avere, origine prin naștere sau altă condiție socială, se numără:

- Dreptul omului la viață, la libertate și la securitate
- Libertatea de asociere, de exprimare, de întrunire și de migrare
- Dreptul la cel mai înalt posibil standard de sănătate
- Libertatea de a nu fi arestat sau deținut arbitrar
- Dreptul la o judecată echitabilă
- Dreptul la condiții decente și favorabile de muncă
- Dreptul la hrană, locuință și securitate socială adecvată
- Dreptul la educație
- Dreptul la protecție egală în fața legii
- Libertatea de a nu avea imixțiuni arbitrare în viața personală, în viața de familie, în domiciliu sau corespondență
- Libertatea de a nu fi torturat și de a nu fi tratat sau pedepsit în mod crud, inuman sau degradant
- Libertatea de a nu fi sclav
- Dreptul la o naționalitate

Nu există o ierarhie a drepturilor omului, toate sunt importante în mod egal, fie ele drepturi economice, politice, civile, culturale sau sociale.

Drepturile omului nu sunt doar scopuri sau obiective la care aspirăm vag. Nu sunt nici utopii despre care visăm. Ele sunt valorile de referință ale unei societăți echitabile; prin respectarea lor, oamenii au posibilitatea de a deține controlul asupra vieții și viitorului lor.

Abordarea Bazată pe respectarea Principiilor Drepturilor Omului consideră că există două grupuri de factori interesați, *titularii de drepturi* sau grupul celor care nu își exercită întotdeauna pe deplin drepturile și *purtătorii de sarcini* sau instituțiile care au datoria obligatorie de a respecta drepturile titularilor de drepturi. În cadrul procesului de planificare a dezvoltării locale,

³⁸ Articolul 1 din Declarația Universală a Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului

titularii de drepturi sunt cetățenii, inclusiv membrii grupurilor vulnerabile, iar *purtătorii de sarcini* sunt oficialii administrației publice locale, consilierii aleși și reprezentanții oricăror altor instituții guvernamentale. Abordarea bazată pe drepturile omului are ca scop întărirea capacității purtătorilor de sarcini și împuternicirea titularilor de drepturi, încurajându-i să coopereze și să concluzeze.

Atunci când se aplică principiile drepturilor omului în procesul de dezvoltare locală, acest proces este mult îmbunătățit prin faptul că cei care sunt de obicei ignorați sau excluși, membrii grupurilor vulnerabile și defavorizate participă și beneficiază și ei de rezultatele dezvoltării. Astăzi știm că actele caritabile și carnetele de securi nu sunt eficiente în eradicarea sărăciei și în soluționarea problemelor cu care se confruntă grupurile defavorizate și marginalizate. Schimbări reale putem obține doar dacă membrii acestor grupuri sunt incluși și împuterniciți; doar dacă membrii celorlalte grupuri mai puternice, își schimbă comportamentul și atitudinea, devenind mai empatici și deschiși să coopereze pentru găsirea soluțiilor. Pentru a realiza aceste lucruri, trebuie să construim parteneriate, să participăm activ, să construim încrederea printr-un comportament integru, responsabil și transparent, trebuie să abordăm dezvoltarea prin prisma principiilor durabilității și integrării.

Nivelul de dezvoltare a unei societăți poate fi apreciat după măsura în care aceasta include și protejează pe cei mai marginalizați și vulnerabili; după standardele acesteia de integritate, transparență și responsabilitate; după măsura în care oamenii sunt împuterniciți.

Toate aceste principii au fost descrise în prezentul ghid ca elemente pe care dezvoltarea socio-economică locală trebuie să se bazeze, dar acestea sunt, totodată, și principiile fundamentale ale egalității de gen și ale drepturilor omului.

ACTIVITĂȚI ECONOMICE DE BAZĂ

Acestea sunt activitățile care produc la nivel local și exportă bunurile și serviciile pe piețe situate în afara zonei locale sau atrag cumpărători străini în zona locală. Aceste activități economice atrag bani din afară în economia locală, oferind locuri de muncă și venit pentru populația locală. Exemple de astfel de activități economice sunt:

- Serviciile publice furnizate într-o zonă mai largă decât cea definită ca locală: servicii de sănătate, educație, justiție, consultanță, management al deșeurilor etc.
- Activitățile instituțiilor locale publice sau private sau ale cetățenilor care aduc bani din afară în zona locală
- Activitățile economice din domeniul agriculturii, pescuitului, silviculturii, industriei miniere, industriei prelucrătoare, întreprinderilor de creștere a animalelor care își vând produsele pe piețe externe

- Alte activități comerciale, care produc la nivel local și vând cumpărătorilor străini bunuri și servicii legate de călătorii în scop de serviciu/odihnă, bănci și finanțe, bunuri imobiliare și consultanță, sănătate, notari și avocați etc.

ACTIVITĂȚILE ECONOMICE PENTRU PIAȚA LOCALĂ

Aceste activități economice pot fi oricare dintre activitățile enumerate mai sus, dacă produsele și serviciile acestora sunt vândute pe piața locală. Acestea repun în circulație banii existenți la nivel local, creând locuri de muncă și surse de venit, multiplicând efectul activităților care exportă și prevenind „scurgerile” de bani în afara economiei locale. Banii se pot scurge prin:

- Economii în instituții din afara zonei locale
- Investiții de bani în companii externe
- Impozite și taxe achitate la nivele mai înalte de guvernare
- Profituri ale companiilor care se duc la acționari din afara zonei locale
- Plăți pentru bunuri și servicii importate din afara zonei locale

În baza Teoriei bazate pe export, planurile de dezvoltare economică locală ar trebui să includă strategii care:

- Să atragă și să dezvolte activități economice în zona locală care să aducă bani „proaspeți” din afară, să creeze locuri de muncă și surse de venit pentru populația locală
- Să dezvolte activități economice pentru piața locală, care multiplică efectul banilor „proaspeți”, repunându-i în circulație la nivel local și împiedicând „scurgerile”

ASOCIAȚIE DE BĂȘTINAȘI

Asociațiile de Băștinași sunt organizații create de migranți originari din același sat, oraș sau regiune pentru menținerea legăturii și promovarea localității natale, colaborarea cu administrațiile locale în vederea dezvoltării acestor localități și implementarea unor inițiative sau proiecte locale comune. ADB pot fi, de asemenea, înființate de persoanele implicate în migrația internă, care și-au părăsit comunitatea, mutându-se într-o altă regiune sau localitate din țara lor.

COOPERARE DESCENTRALIZATĂ

Activitățile de cooperare sunt desfășurate de către APL-uri (municipii, provincii, regiuni), în parteneriat cu instituții similare din alte regiuni sau **țări, de multe ori cu implicarea societății** civile, cu scopul asigurării dezvoltării durabile a teritoriilor sale.

Cooperarea descentralizată consolidează rolul autorităților locale în calitate de actori naționali și internaționali pentru dezvoltare.

Boxa 28.

Exemplu: Cooperarea între Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Asociația Letonă a Autorităților Locale și Regionale (LALRG)³⁹.

Din moment ce Letonia a aderat la UE în 2004, strategia sa de cooperare internațională pentru dezvoltare s-a concentrat în Republica Moldova, Georgia, Ucraina și Belarus, în acest sens Asociația Letonă a Autorităților Locale și Regionale (LALRG) jucând un rol semnificativ.

Cooperarea între LALRG și autoritățile locale din Moldova a început în 2005 și includea diverse acțiuni, cum ar fi: consolidarea capacităților APL-urilor din Republica Moldova; vizite de studiu în Letonia efectuate de APC-uri moldovenești pe probleme ce țin de reformarea administrației locale, rolul asociațiilor locale de stat, bugetele locale și sistemele financiare, dialogul APL-APC și parteneriatele public-private; pregătirea și elaborarea de manuale cu privire la aspectele legate de acordarea serviciilor locale, modul de influențare eficientă în fața Parlamentului din numele administrației locale etc. Peste 60 de APL-uri din Moldova au participat în cadrul inițiativelor.

Din mulțimea de asociații ale APL-urilor care există în Republica Moldova, o realizare importantă a fost înființarea unei singure asociații de promovare a intereselor lor comune.

În 2010, a fost înființat Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), oferind o platformă unită, apolitică care reprezintă totalitatea autorităților locale din Republica Moldova. CALM și LALRG au semnat un Acord de Cooperare, ulterior elaborând și dezvoltând concepte de proiect.

Acesta este un exemplu ce ține de modul în care guvernele locale letonice au jucat un rol pozitiv semnificativ la susținerea administrației locale eficiente în Republica Moldova.

³⁹ Cooperare Descentralizată pentru Dezvoltare, Perspective Europene; Platformă; Bruxelles. Disponibil la: http://www.ccre.org/docs/Platforma_European_perspectives_EN.pdf

Boxa 29.

Exemplu: Cooperarea între Chișinău, Moldova, și Iași, România, pentru a acorda asistență copiilor rămași singuri⁴⁰.

Orașele Chișinău și Iași au semnat un protocol de înfrățire în anul 2008 cu scopul de a consolida relațiile de prietenie prin activități economice, sociale și culturale; totuși cooperarea lor datează de mai mult timp. În acest context, ambele orașe au decis să își unească forțele pentru a da un răspuns adecvat la problema copiilor rămași singuri fără părinți care au migrat în căutarea unor perspective mai bune de viață, prin reducerea vulnerabilității și expunerii copiilor la risc.

Drept rezultat, a fost lansat un proiect comun, în scopul dezvoltării și organizării serviciilor sociale comunitare în Moldova care să ofere consiliere copiilor cu probleme emoționale sau comportamentale cauzate de faptul că sunt lăsați de părinții lor, care lucrează în străinătate, precum și să îmbunătățească performanțele și succesele acestora la învățătură. A fost creat un centru de zi educațional pentru copii, care oferă sprijin și susținere pentru cel puțin 100 de copii.

Au fost organizate sesiuni de lucru cu specialiști din cele două țări, România și Republica Moldova, cu scopul identificării de soluții, împărtășirii practicilor și reducerea impactului negativ al migrației părinților asupra copiilor.

Partenerul inițiativei este un ONG local, inițiativa fiind finanțată de Uniunea Europeană, Guvernul român și orașul Iași.

CROWDFUNDING (FINANȚARE COLECTIVĂ)

Este un mod sau metodă nouă pentru APL, organizatorii de proiecte, antreprenori și companii începătoare de colectare a mijloacelor monetare pentru cauzele sale, facilitate de răspândirea tehnologiilor online și, în mod specific, a mass-mediei sociale.

DEZVOLTARE

Dezvoltarea este definită ca un proces de îmbunătățire a calității generale a vieții unui grup de oameni și prevede, în special, extinderea gamei de oportunități puse la dispoziția lor. Acest lucru implică nu numai creșterea economică și creșterea veniturilor disponibile ale indivizilor, gospodăriilor și grupurilor, dar, de asemenea, crearea locurilor decente de muncă, reducerea sau eliminarea distribuției inegale a bogăției, sporirea accesului la servicii, a securității și protecției omului, a drepturilor și libertăților politice, sociale și de muncă, precum și protejarea mediului înconjurător.

⁴⁰ Idem.

Dezvoltarea este un *proces* prin care un ceva devine mai bun decât a fost. Însă dezvoltarea nu întotdeauna are loc prin creștere. Noi toți creștem ca copii, dar după atingerea unei anumite vârste, ne oprim în creștere. Cu toate acestea nu ne oprim să ne dezvoltăm doar pentru că ne-am oprit din creștere. Continuăm să ne dezvoltăm prin schimbare și perfecționare.

Procesul de schimbare are loc chiar dacă vrem sau nu. Iar schimbările pot avea loc, de asemenea, în mod neașteptat, pot fi neplanificate, neintenționate și, în situații mai puțin norocoase, imposibile de gestionat. Schimbările pot avea efecte negative. Problema-cheie în dezvoltare este că noi trebuie să ne aflăm și să rămânem sub controlul procesului de schimbare, astfel încât să fim capabili:

- să planificăm și să implementăm schimbări pozitive și posibile de gestionat
- să anticipăm și să minimizăm efectele negative ale schimbărilor așteptate sau neașteptate și a schimbărilor neintenționate, sau nedorite

DEZVOLTARE COMUNITARĂ

Dezvoltarea comunitară nu se concentrează pe dezvoltarea mediului fizic, a serviciilor sau a infrastructurii economice. Mai degrabă, încearcă să descopere și să dezvolte cunoștințele și abilitățile membrilor comunității. Dezvoltarea comunitară se bazează pe certitudinea că îmbunătățirile aduse în comunitate (fie ele fizice, economice sau aferente serviciilor și infrastructurii) nu vor avea un impact deplin, decât dacă persoanele care reprezintă toate grupurile din comunitate, se vor implica în luarea deciziilor ce vizează viitorul lor comun. Ca urmare, accentul se pune pe identificarea talentelor existente în comunitate – nu doar în rândul celor activi și implicați deja, ci și în rândul grupurilor defavorizate – și pe descoperirea persoanelor cu potențial de lideri comunitari care să poată reprezenta cu succes interesele diverselor grupuri. Folosirea abilităților pe care oamenii le au deja, constituie cel mai bun temelie pentru rezolvarea diverselor preocupări, existente în comunitate.

Activitățile de dezvoltare comunitară au trei caracteristici principale:

- **Dezvoltarea este bazată pe resursele existente.** Eforturile de dezvoltare a comunității încep prin înțelegerea și identificarea a ceea ce există în comunitate în viața socială – abilitățile localnicilor, asociațiilor și instituțiilor locale. Nu începe prin căutarea a ceea ce este în neregulă sau ceea ce lipsește.
- **Dezvoltarea este determinată pe plan intern.** Planificarea strategică, stabilirea priorităților se face pe baza resurselor existente în cadrul comunității și deciziile sunt luate de către membrii comunității și nu de către consultanții și experții veniți din afară, care pot face numai recomandări.

- **Lucrul se desfășoară în echipă.** Localnicii, organizațiile și instituțiile, oficiale și neoficiale, depun eforturi pentru a interacționa și a reuși să lucreze în echipă, nu unul împotriva celuilalt.

Dezvoltarea comunitară se bazează pe convingerea că:

- Fiecare persoană are competențe, abilități și calități care pot fi importante pentru comunitate, indiferent dacă aceste persoane aparțin majorității sau minorității, fac parte din grupuri vulnerabile sau influente
- De fiecare dată când o persoană își folosește talentul, abilitățile și calitățile în interesul general, comunitatea în care trăiește se consolidează, iar acea persoană se simte împuternicită
- O comunitate puternică este cea care identifică, apreciază și utilizează capacitățile tuturor membrilor săi.

Dezvoltarea unei comunități se bazează pe talentele și resursele membrilor săi și reprezintă forța care face planurile de dezvoltare locală să devină realitate și să fie durabile de-a lungul timpului.

DEZVOLTARE ECONOMICĂ

Dezvoltarea Economică Locală este un *proces* în care membrii comunității colaborează pentru a stimula activitățile economice locale, generând o economie durabilă, care oferă locuri de muncă decente și îmbunătățește calitatea vieții tuturor, inclusiv a celor săraci și marginalizați.

Prin procesul de dezvoltare economică locală, resursele locale nevalorificate sunt mobilizate, iar capitalul social este consolidat în scopul concretizării viziunii, scopurilor și obiectivelor la care aspiră întreaga comunitate. Acest lucru este posibil atunci când diferiți factori interesați își unesc forțele, iar procesul de Dezvoltare Economică locală:

- Implică reprezentanți ai sectorului public, privat și ai societății civile, încurajând crearea parteneriatelor pentru identificarea priorităților și soluțiilor locale la problemele economice
- Dezvoltă capacitatea actorilor locali de a fi proactivi în fața schimbărilor
- Își propune îmbunătățirea calității vieții tuturor locuitorilor, inclusiv a grupurilor vulnerabile
- Ia în calcul nu numai punctele tari și, respectiv, slabe ale teritoriului local, ci și oportunitățile și amenințările externe determinate de politicile naționale, de tendințele economice teritoriale, de legăturile cu alte teritorii și de impactul globalizării

Multe teorii economice sunt elaborate pe baza analizei unor situații economice de succes, generalizării unor lecții învățate și transformării lor în concepte teoretice care să fie apoi transferate, folosite și aplicate de alții. Realii-

tatea este întotdeauna mai complexă decât o teorie, însă teoriile ne ajută să înțelegem diverse aspecte ale realității complexe.

O disciplină socială, cum este cea economică, implică studiul comportamentelor umane și instituționale, care sunt însă într-o continuă schimbare. Acesta este unul din motivele pentru care unele teorii, valabile astăzi, își pot pierde valabilitatea mâine. Cu aceste rezerve, vă vom prezenta pe scurt următoarele cadre conceptuale de gândire, care sperăm să vă ajute în identificarea viitorului economic dorit, precum și a strategiilor prin care să îl atingeți:

- **Teoria Valorii Adăugate Resurselor Locale**
- **Teoria Bazată pe Export**
- **Teoria Avantajului Competitiv**
- **Teoria Motoarelor Dezvoltării Economice**

DEZVOLTARE LOCALĂ

Dezvoltarea Locală este *Procesul prin care se identifică, se mobilizează și se integrează Resursele Locale* (deseori subestimate și nevalorificate) pentru a efectua schimbări pozitive în comunitate, care să fie profitabile din punct de vedere economic, echitabile din punct de vedere social, durabile din punct de vedere ecologic și responsabile/transparente din punct de vedere politic.

Aplicarea principiilor egalității de gen și ale drepturilor omului implică utilizarea abilităților, a creativității, a ideilor și energiei femeilor, bărbaților și a membrilor grupurilor vulnerabile, care sunt deseori excluși din proces, astfel încât întreaga comunitate să poată beneficia de acestea.

În ultimul deceniu, *Dezvoltarea Locală* a fost tot mai mult inclusă în politicile publice la diferite nivele, la nivelul Uniunii Europene, național sau local (regional, municipal), fiind considerată o alternativă a abordării „*de sus în jos*” a dezvoltării.

DEZVOLTARE SOCIALĂ

Dezvoltarea socială este determinată de nivelul *capitalului social*, un concept ce descrie caracterul și intensitatea rețelelor de relații dintre oameni și valorile comune pe care aceste relații le generează. Interacțiunea mai mare între oameni, relațiile mai intense, generează un spirit comunitar mai accentuat și un nivel mai înalt al dezvoltării sociale.

Teza principală a teoriei capitalului social este că „relațiile contează”. Ideea principală este că „rețelele sociale sunt niște active prețioase”. Interacțiunea permite oamenilor să formeze comunități, să-și asume obligații reciproce și să creeze o structură socială. Există dovezi că sentimentul apartenenței și experiența directă de a fi membru al unor rețele sociale (implicând relații de încredere și toleranță) pot aduce mari beneficii oamenilor.

De fapt, cercetările au demonstrat că un nivel înalt al capitalului social poate fi asociat cu o stare mai bună a sănătății, realizări semnificative în domeniul educației, performanțe în domeniul ocupării forței de muncă și rate mai mici ale criminalității. Cu alte cuvinte, cei care fac parte din rețele extinse

de relații umane au mai multe șanse „să stea într-o locuință decentă, să aibă un loc de muncă, să fie sănătoși și fericiți”.

Măsurarea nivelului capitalului social în comunități poate fi un proces complex. Acesta poate fi realizat prin intermediul sondajelor cu o serie de întrebări prin care să se măsoare:

- *Nivelul de încredere din comunitate* – de exemplu, în ce măsură indivizii au încredere în vecinii lor și în ce măsură aceștia percep comunitatea ca pe un loc unde oamenii se ajută unii pe alții
- *Apartenența la diverse grupări sociale* – de exemplu, din cât de multe cluburi, societăți, asociații sau alte tipuri de grupări sociale fac parte membrii comunității
- *Intensitatea relațiilor din rețelele de socializare* și cât de des interacționează indivizii, de exemplu, cu membrii familiei, cu prietenii

Rețelele de relații umane, formalizate sau neformalizate, se află în centrul conceptului de capital social. Acestea sunt definite ca fiind mulțimea de relații personale care se creează atunci când oamenii interacționează unii cu ceilalți, în familie, la locul de muncă, în cartiere, în asociații locale și în alte diverse locuri oficiale sau neoficiale în care se întâlnesc. Prin prisma diferitelor tipuri de rețele pot fi descrise diferite tipuri de capital social:

- *Capitalul social care creează coeziunea internă a unui grup (excluzând în același timp pe cei care nu sunt membrii grupului)* – este format de relațiile strânse și puternice care unesc membrii unui grup ai unei comunități, cum ar fi relațiile dintre membrii unei familii sau dintre membrii unei comunități etnice
- *Capitalul social care creează legături externe (deschide grupul și face posibilă includerea celor care nu sunt membri)* – este format de relațiile mai distante și mai puțin strânse între membrii unui grup cu alte grupuri/persoane, pe baza unor interese comune multiple, cum ar fi legăturile dintre partenerii de afaceri, dintre vecini sau cunoștințe, dintre foști colegi de școală din diferite comunități etnice, relațiile cu prietenii prietenilor
- *Capitalul social care creează legături ierarhice* – este format de interacțiunile membrilor unui grup cu persoane aflate în poziții ierarhice superioare ce implică putere și care sunt utile pentru a obține sprijin din partea unor instituții oficiale. Acest tip de capital social diferă de celelalte două prin faptul că este format pe „verticală” de relațiile dintre persoane care nu au același statut social și nici aceeași putere de decizie și influență

Este important de menționat că viața într-o comunitate foarte unită (cu un nivel înalt de coeziune internă) poate fi dificilă pentru cei care se simt sau sunt considerați „diferiți” sau ”străini”. În aceste cazuri ei vor fi automat excluși, ignorați sau subordonați de către membrii grupului coeziv, care au un nivel scăzut al toleranței față de diversitate și sunt rezistenți oricărei deschi-

deri către exterior (având un capital social de creare a legăturilor externe). Prin urmare, eforturile depuse pentru dezvoltarea socială a unei comunități ar trebui să se concentreze asupra îmbunătățirii relațiilor și înțelegerii între aceste grupe (prin sporirea capitalului care creează legături externe și a celui care creează legături ierarhice).

DIASPORA

Ghidul utilizează termenul „diasporă” după cum este definit și prevăzut în Hotărârea Guvernului Republicii Moldova (nr. 780 din 19 octombrie 2012, articolul 7 j.), care include cetățenii Republicii Moldova care sunt stabiliți temporar sau permanent în străinătate, persoanele originare din Republica Moldova și descendenții acestora, precum și comunitățile formate din cetățeni și persoane de naționalitate moldovenească care locuiesc în străinătate.

EGALITATE DE GEN

Poate vă întrebați de ce principiul egalității de gen trebuie să stea la baza dezvoltării locale? Un răspuns îl dau cercetările și studiile care au demonstrat că societățile, în cadrul cărora femeilor nu li se acordă drepturi egale cu cele ale bărbaților, nu vor putea obține niciodată o dezvoltare durabilă⁴¹.

Principiul *egalității de gen* consideră că egalitatea între femei și bărbați este un drept fundamental al omului și prin urmare, femeile trebuie să aibă dreptul la tratare și oportunități egale.

Acest drept nu ignoră diferența fundamentală între femei și bărbați determinată de *sexul* acestora, definit de caracteristicile biologice și fiziologice ale bărbaților și femeilor; acest drept se referă la egalitatea de *gen*, unde genul este definit de rolurile, comportamentele, activitățile și responsabilitățile, pe care o societate, în diverse perioade de timp, le-a considerat adecvate pentru bărbați și femei.

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat în anul 1979 *Convenția Internațională privind Eliminarea tuturor Formelor de Discriminare față de Femei (CEDAW)*, care a intrat în vigoare în anul 1981, fiind ratificată de către majoritatea *țărilor*. CEDAW a stabilit un program de acțiune pentru statele care au ratificat Convenția pentru a pune capăt discriminării femeilor:

- Statele trebuie să întreprindă măsuri pentru eliminarea prejudecăților și obiceiurilor bazate pe ideea inferiorității sau superiorității unuia dintre sexe sau pe stereotipurile privind rolurile femeilor și bărbaților.
- Statele sunt obligate să introducă principiul *egalității de gen* în legislația internă, să abroge toate dispozițiile discriminatorii din legile lor și să adopte noi dispoziții care să protejeze femeile de discriminare. Cu toate acestea, protecția specială a maternității nu este considerată o discriminare pe bază de gen. Măsurile speciale, incluzând legislația menită să elimine toate formele de trafic cu ființe umane și prostituția

⁴¹ Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, Organizația Națiunilor Unite, ce vizează să pună capăt sărăciei la nivel mondial până în 2015

forțată, de asemenea, nu sunt considerate discriminări pe bază de gen. Asigurarea șanselor egale la educație pentru elevii de sex feminin reprezintă o condiție obligatorie, iar coeducația este încurajată.

- Statele trebuie, de asemenea, să înființeze tribunale și instituții publice pentru a garanta femeilor o protecție eficientă împotriva discriminării și să întreprindă măsuri pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare practicate față de femei de către persoane fizice sau organizații.

Un mecanism care să asigure că egalitatea de gen va fi luată în considerare este utilizarea **abordării integratoare a dimensiunii de gen**. Consiliul economic și social al ONU (ECOSOC)⁴² definește astfel conceptul de integrare a dimensiunii de gen: „*Integrarea perspectivei de gen este procesul de evaluare a implicațiilor, pentru femei și bărbați, a oricăror acțiuni planificate, incluzând legislație, politici sau programe, în toate domeniile și la toate nivelele. Este o strategie necesară pentru a îngloba nevoile, preocupările și experiențele femeilor și bărbaților în planificarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și programelor în toate sferile sociale, politice și economice, astfel încât femeile și bărbații să obțină în mod egal beneficii, iar inegalitățile să nu fie perpetuate. Scopul final al abordării integratoare este realizarea egalității de gen*”. **„Bugetarea sensibilă la dimensiunea de gen înseamnă abordarea integratoare a egalității de gen în procesul bugetar. Aceasta reprezintă evaluarea, prin prisma de gen, a bugetelor publice, încorporând perspectiva de gen în toate etapele procesului bugetar și restructurând veniturile și cheltuielile pentru a promova egalitatea de gen”**.

Boxa 30.

Exemplu: Analiza bugetului din perspectiva de gen în Bristol

Orașul Bristol din Marea Britanie a evaluat, prin prisma egalității de gen, bugetul cheltuit pe sport și a constatat că peste 80% din buget au fost cheltuite pe sporturile practicate de către bărbați – în special, fotbal și rugby. Această situație există de mai mulți ani, fără ca membrii consiliului local să fie conștienți de acest fapt. Odată ce această informație a devenit cunoscută, au fost inițiate acțiuni care au avut ca scop implicarea în activități sportive a femeilor tinere; au fost alocate resurse în bugetul local pentru a finanța netball-ul și înotul, care s-au considerat a fi sporturi mai des practicate de către femei.

Drepturile femeilor au fost recunoscute la nivel național și internațional, incluzând garantarea dreptului femeilor la proprietate în cadrul căsătoriei, dreptul la vot și posibilitatea de a candida în alegeri, dreptul de a avea șanse egale în educație și acces la locuri de muncă, dreptul la remunerație egală pentru munca egală și dreptul la protecție în timpul maternității.

⁴² UN ECOSOC July 1997

În Republica Moldova, Constituția proclamă egalitatea între bărbați și femei ca un drept al omului, iar legea nr. 5-XVI din 09.02.2006 asigură această egalitate. Cu toate acestea, în pofida recunoașterii legale a acestui drept, egalitatea între femei și bărbați nu este încă o realitate în viața de zi cu zi, fapt demonstrat de următoarele cifre⁴³:

- Rata de angajare a femeilor în câmpul muncii este de 49%, iar a bărbaților de 62%
- Dintre membrii parlamentului 22% sunt femei, iar dintre primari – doar 17,5%
- Femeile primesc, în medie, 70% din pensia bărbaților
- Femeile sunt mai des victime ale violenței domestice, dar există foarte puține dosare penale
- 57% dintre profesori în instituțiile de învățământ superior sunt femei, însă doar 13% din șefii instituțiilor de învățământ superior sunt femei.

Aceste inegalități sunt probabil rezultatul unor presupuneri și stereotipuri despre rolurile pe care femeile și bărbații trebuie să le joace în cadrul familiei și societății, determinate de educație, cultură, mass-media, modul în care lumea muncii și societatea sunt organizate în general, inclusiv reprezentarea politică.

Deoarece administrația publică locală este cea mai apropiată de oameni, ea este cea care trebuie să întreprindă acțiuni de combatere a inegalității și de promovare a egalității între femei și bărbați, analizând efectul direct sau potențial al politicilor și practicilor sale asupra bărbaților și femeilor, băieților și fetelor.

FACTORI INTERESAȚI

Agenții, organizații, grupuri sau indivizi care au un interes direct sau indirect în problemele sau activitățile în curs. Părțile interesate ar putea include guverne, comunități donatoare, parteneri de implementare, beneficiari de afaceri și de proiect etc.

FORȚA DE MUNCĂ ÎNALT CALIFICATĂ

Forța de muncă înalt calificată este un motor al economiei deoarece:

- Un număr tot mai mare de locuri de muncă este oferit celor cu înaltă calificare
- Lucrătorii înalt calificați sunt capabili să se adapteze, să introducă și să gestioneze inovații și tehnici avansate de producție
- Diversitatea de abilități și specializări constituie condiții necesare pentru inovații

⁴³ UNDP

- Acolo unde sunt disponibile surse de forță de muncă înalt calificată există oportunități mai mari pentru dezvoltarea afacerilor și pentru investiții

IMIGRANT

Persoana de origine străină aflată în Moldova, indiferent de țara cetățeniei acesteia.

INTEGRARE A DIMENSIUNII DE MIGRAȚIE

Acest proces presupune includerea migrației ca un parametru în toate politicile sectoriale și la toate etapele de planificare strategică, atât la nivel național, cât și local.

INVESTIȚIILE

Investițiile, publice sau private, sunt factori determinanți ai dezvoltării economice.

Investițiile publice trebuie să fie echitabile și să aibă în vedere nu doar dezvoltarea economică, ci și dezvoltarea socială și protecția mediului.

Investiții private sunt deseori numite investițiile străine directe care stimulează dezvoltarea de noi infrastructuri sau tehnologii. Aceste investiții sunt benefice pentru aria locală doar în cazul în care:

- Profitul „se întoarce” și în comunitate și în economia locală
- Noile tehnologii nu au un efect negativ asupra competitorilor locali, în special asupra întreprinderilor mici

Trebuie să știți că, atunci când vor să deschidă o afacere, investitorii deseori caută următoarele:

- Un mediu macro-economic, politic și legislativ stabil
- Competiție deschisă și acces transparent la piețe
- Acces la terenuri disponibile
- Sisteme de transport și utilități adecvate, disponibile și fiabile
- Forță de muncă calificată
- Furnizori și resurse locale
- Facilități de educație, de instruire și de cercetare
- O calitate bună a vieții: mediu ambiant curat, acces la cultură și educație
- Un sistem clar și simplu de taxe și regulamente

ÎMPUTERNICIRE

Împuternicirea este punctul de plecare în dezvoltarea locală și elementul de bază al acesteia, alături de guvernarea locală și furnizarea serviciilor locale. Împuternicirea este procesul prin care se amplifică posibilitatea reală ca un individ sau un grup, îndeosebi dintre cele care sunt deseori marginalizate, excluse social și discriminate, să-și poată exprima opiniile și opțiunile și să le poată transforma în acțiuni și rezultate dorite. Pentru a fi cu adevărat împuternicite, persoanele, gospodăriile și comunitățile au nevoie de *oportunități* pentru a lua decizii și acțiuni semnificative și de *capacitatea* de a face alegeri relevante și a acționa în vederea realizării lor sau a le exprima prin intermediul instituțiilor pregătite să îi asculte⁴⁴.

Împuternicirea pune *un accent deosebit pe redresarea inechităților* existente între diversele segmente ale populației locale, în exprimarea opiniilor, posibilitatea de alegere și de acces la resursele publice. Realitatea este că oportunitățile nu sunt disponibile tuturor, în mod egal. Diferențele de venit, statut social, gen, apartenența la un anumit grup etnic sau religios, precum și alți factori de vulnerabilitate, pot limita oportunitățile pe care unele persoane și grupuri le au în a-și face auzite vocile și a putea acționa pentru îmbunătățirea calității vieților lor. Sunt necesare reguli, măsuri și procese speciale pentru a oferi aceleași oportunități tuturor grupurilor, în special celor vulnerabile, pentru a participa în mod eficient la viața comunităților lor. Impactul dezvoltării locale prin împuternicire implică faptul că:

- Persoanele și grupurile, îndeosebi cele care sunt marginalizate, excluse social și discriminate, au oportunitatea și capacitatea de a participa în mod eficient la viața socială, economică și politică la nivel local;
- Guvernarea locală și furnizarea serviciilor locale aduc îmbunătățiri în bunăstarea și în statutul social și economic al membrilor comunității;
- Capitalul uman crește odată cu îmbunătățirea stării de sănătate și a nivelului de educație a membrilor comunității;
- Capitalul social crește prin includere socială și prin sporirea capacității de acțiune colectivă a membrilor comunității și a organizațiilor locale;
- Capitalul economic crește prin sporirea capacității membrilor comunității de a crea locuri de muncă sau a fi angajați, precum și prin investițiile atrase în comunitate.

Împuternicirea comunității este atât un mijloc, cât și un scop al dezvoltării locale: persoanele împuternicite au mai multe resurse pentru a-și satisface necesitățile și sunt mai capabile să participe la actul de guvernare și la procesul de dezvoltare locală, prin intermediul cărora pot continua să își îmbunătățească calitatea vieții⁴⁵.

⁴⁴ Corelarea dintre Abilitarea Comunitară, Guvernarea Descentralizată și Furnizarea de Servicii Publice printr-un Cadru Local de Dezvoltare, Louis Helling, Rodrigo Serrano, David Warren, septembrie 2005

⁴⁵ Ghid de Abordare bazată pe Principiile Drepturilor Omului și ale Egalității de Gen în Dezvoltarea Locală și Descentralizare, PCDLI 2010

LOCAL

Consiliul a fost rugat să elaboreze un plan de dezvoltare pentru teritoriul „local” care se află sub jurisdicția sa; în acest context, teritoriul „local” este definit de frontierele administrative. Cu toate acestea, atunci când se vor studia diferitele aspecte ale zonei locale (economice, culturale, sociale sau de mediu), teritoriul „local” luat în considerație poate să nu corespundă cu cel determinat de frontierele administrative.

- *Frontierele economice și comerciale* sunt definite de intensitatea schimburilor și legăturilor economice între furnizori și producători, într-un teritoriu ce depășește de obicei granițele administrative (orașele mici se află sub influența economică a orașelor mari din vecinătate sau târgurile influențează satele mai mici din jur)
- *Frontierele naturale* sunt definite de particularități naturale similare și granițe naturale (râuri, munți, dealuri) spre alte teritorii învecinate
- *Frontierele culturale* sunt definite de valori/convingeri, tradiții și identitate culturală comune

În baza acestor criterii, consiliul local, în special în cazul în care comunitatea este mică și resursele sunt limitate, poate decide să se asocieze cu alte comunități învecinate cu scopul de a elabora un plan comun de dezvoltare socio-economică și astfel să extindă teritoriul „local” pentru care a fost întocmit respectivul plan, incluzând mai multe jurisdicții cu probleme comune și potențial similar de dezvoltare.

MIGRANT

O persoană care își schimbă țara sau regiunea obișnuită de reședință.

MIGRANT ILEGAL

O persoană care nu este autorizată să intre sau să rămână într-o țară-gază deoarece nu are viză sau nu deține permis legal de ședere. Definiția include și acele persoane care au intrat într-o țară în mod legal, dar au rămas pe teritoriul acesteia pentru o perioadă de muncă mai mare decât perioada autorizată sau ulterior neautorizată.

MIGRANT REVENIT

O persoană care a revenit în țara sa de origine sau de reședință obișnuită, de obicei, după o perioadă de ședere (de regulă cel puțin un an) într-o altă țară. Revenirea poate fi atât voluntară cât și forțată.

MIGRANT PERMANENT

Un migrant care părăsește țara sau regiunea de origine, fără a avea vreo intenție de a se întoarce înapoi sau care beneficiază de un anumit statut, care îi permite să rămână în țara-gază pe un termen nedeterminat de timp.

MIGRANT POTENȚIAL

O persoană care locuiește la domiciliul său obișnuit, dar care are intenția de a migra din țara sa de origine (migrație internațională) sau de a-și muta activitatea de muncă într-un alt loc decât țara de origine (migrație internă) în viitorul apropiat.

MIGRANT TEMPORAR

Un migrant care rămâne într-o țară de destinație pentru o perioadă limitată de timp după care revine în țara de origine permanent sau pentru o perioadă scurtă de timp. Atunci când acest tip de migrație are loc regulat între țara de origine și țara-gazdă, aceasta este, de asemenea, numită și „migrație circulară”.

MIGRAȚIE

Proces în care un individ sau un grup își schimbă locul obișnuit de reședință, fie prin trecerea unei frontiere internaționale (migrație internațională), fie prin deplasare în țara sa de origine către altă regiune, oraș, sat sau municipiu (migrație internă).

MIGRAȚIE FORȚATĂ

Mișcare în care există un element de constrângere sau presare, inclusiv teama de persecutare și amenințare la adresa vieții și traiului, cauzate de om sau provocate de cauze naturale.

MIGRAȚIE INTERNAȚIONALĂ

O mișcare a oamenilor dintr-o țară în alta cu scopul stabilirii unei reședințe noi, ca rezultat al apariției unor noi oportunități de muncă în alte țări sau din cauza condițiilor socio-economice în țările lor de origine, dar și din cauza altor factori.

MIGRAȚIE INTERNĂ

Mișcarea sau deplasarea oamenilor dintr-o zonă a țării în altă zonă în vederea stabilirii unei noi reședințe, în multe cazuri, ca rezultat al găsirii unor noi oportunități de muncă (de exemplu, migrație din mediul rural în mediul urban). Această migrație poate fi temporară sau permanentă. Persoanele implicate în migrația internă trec la o altă locație în scopuri de muncă, însă rămân în țara lor de origine.

MIGRAȚIE LEGALĂ

Migrație care are loc prin canale recunoscute, oficiale și autorizate.

MIGRAȚIE VOLUNTARĂ

Se referă la mobilitatea bazată pe alegerea sau voința liberă a persoanelor (spre deosebire de migrația forțată). Cu toate acestea, alegerile persoanelor pot fi puternic influențate de constrângerile sociale sau economice (sărăcie, stagnare economică, tensiuni etnice din țara de origine etc.).

MOBILITATE UMANĂ

Capacitatea indivizilor, familiilor, grupurilor sau persoanelor de a-și alege locul de reședință.

REMITENȚE

Partea din veniturile migranților care, sub formă de fonduri, bunuri sau abilități, se întoarce înapoi în țara de origine, în primul rând pentru susținerea și întreținerea financiară a familiilor rămase acasă.

SPIRITUL ANTREPRENORIAL

Spiritul antreprenorial este reprezentat de capacitatea de a crea noi întreprinderi, care la rândul lor creează noi locuri de muncă, venituri, surse pentru bugetul local și servicii care repun banii în circulație și reduc scurgerea lor în afara teritoriului local.

Pe baza acestei teorii, planurile de dezvoltare economică locală ar trebui să includă strategii care să se concentreze pe:

- Investiții publice echitabile și durabile, care să ia în considerare și interesul specific al grupurilor vulnerabile și egalitatea de gen
- Investiții în cercetare și dezvoltare pentru sprijinirea inovațiilor
- Atragerea de investiții străine directe care aduc beneficii regiunii locale
- Dezvoltarea capacității antreprenoriale locale și a forței de muncă
- Sprijinirea transferului de cunoștințe între universități, întreprinderi locale și autorități publice
- Sprijinirea înființării IMM-urilor și a dezvoltării acestora prin intermediul unor politici publice

TEORIA AVANTAJULUI COMPETITIV⁴⁶

Teoria avantajului competitiv a lui Michael Porter ajută să se înțeleagă cum de creat grupări economice de succes, formând și utilizând *avantajul competitiv* local în loc de contat doar pe *avantajul comparativ* local.

Avantajul comparativ al unui teritoriu este determinat de factori care, în general, sunt moșteniți și greu de schimbat:

- Terenuri
- Locație
- Resurse naturale
- Forța de muncă și Populația locală

Avantajul comparativ al unui teritoriu este determinat de puterea unor grupări economice (conglomerate) formate din concentrări geografice de companii interconectate, furnizori și instituții asociate – ale căror resurse, cunoștințe și aptitudini le garantează o poziție-cheie și chiar supremație mondială în domeniul respectiv de activitate economică.

Câteva exemple bine cunoscute de *grupări economice de succes* cu un avantaj competitiv puternic sunt:

- SUA/Silicon Valley – industria de calculatoare și software
- India/Bengaluru – externalizarea industriei de software
- Franța/Paris – industria modei
- SUA/Hollywood – industria cinematografică

În baza teoriei avantajului competitiv a lui Michael Porter, autoritățile (centrale și locale) au un rol determinant în sprijinirea Dezvoltării Economice Locale. Acestea ar trebui să promoveze strategii care, în loc să se bazeze pe avantajele comparative tradiționale, cum ar fi resursele naturale și sursele de forță de muncă ieftine, să stimuleze:

- *Competiția* pentru a încuraja, chiar forța, companiile să-și ridice nivelul aspirațiilor și performanțelor prin realocarea resurselor din sectoarele economice ineficiente și în declin, către sectoare mai eficiente și profitabile
- *Strategiile regionale de dezvoltare economică* care ar putea ajuta la evitarea unei potențiale concurențe interne negative între companiile cu domenii de activitate asemănătoare. O strategie regională poate identifica modul în care industriile complementare pot profita de proximitatea dintre ele. O astfel de planificare va oferi diferitelor organizații capacitatea necesară pentru un lucru eficient în grup
- *Diversificarea* este, de asemenea, utilă și poate fi obținută prin producerea în grup a diferitelor produse sau servicii complementare. Cu ajutorul diversificării, grupurile nu vor deveni supraspecializate și, prin urmare, nu vor fi sensibile la fluctuații economice minore și competiția națională/internațională. Totodată, este important ca grupurile să-și păstreze specializarea generală
- *Cererea* pentru produse avansate și de înaltă calitate, ca urmare a sprijinirii inovației și a promovării și apărării drepturilor consumatorilor
- *Cooperarea* între industriile conexe și organizațiile publice, private și ale organizației civile, care aparțin unui anumit teritoriu, pentru a forma grupări economice viabile. Multe astfel de conglomerate de

⁴⁶ Michael Porter, Teoria Avantajelor competitive ale Națiunilor, 1998

succes s-au dezvoltat în mod natural de-a lungul timpului ca urmare a reacției la condițiile istorice și comerciale, dar altele au fost încurajate să se dezvolte prin politici guvernamentale favorabile, cum ar fi reglementări fiscale și stimulente, reglementări locale și alte avantaje

- *Crearea*, prin investiții publice, a unor factori esențiali, cum ar fi forța de muncă înalt calificată, capitalul și infrastructura

TEORIA BAZATĂ PE EXPORT⁴⁷

Teoria bazată pe export ajută la identificarea și înțelegerea măsurii în care activitățile economice locale:

- Aduc sau ar trebui să aducă bani în localitate
- Repun în circulație sau ar trebui să repună în circulație acești bani
- Limitează sau ar trebui să limiteze scurgerile de bani în afara localității

Teoria bazată pe export consideră că o economie locală are două tipuri de activități economice: activități economice de bază și activități economice pentru piața locală, ambele determinate de definirea geografică a termenului „local”.

TEORIA MOTOARELOR DEZVOLTĂRII ECONOMICE

Această teorie ajută la înțelegerea și identificarea nivelurilor existente și necesare ale motoarelor unei economii locale: Forța de Muncă Înalt Calificată, Investițiile, Inovațiile, Spiritul Antreprenorial.

TEORIA VALORII ADĂUGATE RESURSELOR LOCALE

Este evident că e mult mai avantajos pentru un teritoriu local, în loc să exporte la un preț mic resursele sale locale sub formă de materii prime, să le sporească valoarea, transformându-le în produse locale care pot fi vândute la un preț mai mare. În acest fel, va crește nu doar afluxul de bani, dar și numărul de locuri de muncă din localitate, precum și nivelul de calificare a forței de muncă. Atunci când se elaborează propriul plan de dezvoltare economică locală, este bine de știut că pentru a adăuga valoare resurselor locale trebuie:

- **De identificat ca fiind resurse locale valoroase** nu doar resursele naturale evidente, ci și resursele umane și sociale, care stau la baza tradițiilor și culturii locale
- **Să creați produse locale valoroase** în baza resurselor locale, care să aibă următoarele caracteristici:
 - ✓ *Caracter distinct*: să fie autentice, să reflecte identitatea, caracterul și cultura locală/regională

⁴⁷ Programul de Politici Publice Educaționale, Modulul Patru: Înțelegerea Economiei locale, elaborată de David Mulkey, Universitatea din Florida, februarie 2000

- ✓ *Originalitate*: să fie inovatoare în ceea ce privește modelul, forma sau funcția produsului
- ✓ *Eco-durabilitate*: nivelul durabilității mediului este luat în considerare în procesul de prelucrare și de distribuire a producției locale
- ✓ *Calitate*: calitatea materialelor (nivelul purității și integrității) și a metodelor de producție să fie cât mai ridicată și constantă
- **De identificat și de sprijinit accesul acestor produse locale pe piețele externe** prin inițiative colective, precum activități comune de branding, procesare, marketing și/sau distribuție

Nu întâmplător, multe inițiative de dezvoltare economică locală au avut succes prin crearea de produse alimentare locale: nevoia de alimente este constantă și durabilă, iar produsele alimentare locale de calitate își pot găsi mai ușor accesul pe piețe externe sau pot atrage clienți străini în teritoriul local.

